

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK

KEHF-MAĞARA SÛRESİ

NECDET ARDIÇ

**İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (31)**

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK

KEHF-MAĞARA-SÛRESİ

NECDET ARDIÇ

**İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (31)
ÖN SÖZ:**

Evvelâ bütün okuyucularıma bir ömür boyu sağlık, sıhhat ve gönül muhabbetleri ve gerçek mânâ da tasavvufî idrakler niyaz ederim. Bu dünya da en büyük kazanç burasını, bu âlemi şehâdet-i, gerçekten müşahede ederek yaşayıp geçirmek ve kendini tanımayı bilmek olacaktır. Kûr'ân-ı Kerîm'de **(yolculuk)** adlı sohbetlerimizin bazılarını vakit buldukça yazıya geçirtip daha sonra vakit buldukça kitap haline dönüştürmek için çalışmalar yapmaktayız. Onlardan biri de, mevzuumuz olan, **"Kehf"** mağara, Sûresidir. Nihayet vakit bulup onu da aslını değiştirmeden o günlerde yapılan sohbet mertebesi itibarile düzenlemeye çalışacağım. İçinde bir hayli mevzular olan bu Sûre-i şerifin zâhir bâtın nûrundan bu dünyada iken yararlanmaya gayret edelim. Cenâb-ı Hakk'tan bu hususta her kes için başarılar niyaz ederim.

Sevgili okuyucum, bu kitabın yazılışında, düzenlenişinde, basılışında, bastırılışında, tüm oluşumunda emeği ve hizmeti geçenleri saygı ile yad et, geçmişlerine de hayır dua et, ALLAH (c.c.) gönlünde feyz kapıları açsın. Yarabbi; bu kitaptan meydana gelecek manevî hasılayı, evvelâ acizane, efendimiz Muhammed Mustafa, (s.a.v.) in ve Ehl-i Beyt Hazaratı'nın rûhlarına, Nusret Babamın ve Rahmiye annemin de ruhlarına, ceddinin geçmişlerinin de ruhlarına hediye eyledim kabul eyle, haberdar eyle, ya Rabbi.

Muhterem okuyucularım; yine bu kitabı da okumaya başlarken, nefs'in hevasından, zan ve hayelden, gafletten soyunmaya çalışarak, saf bir gönül ve Besmele ile okumaya başlamanızı tavsiye edeceğim; çünkü kafamız ve gönlümüz, vehim ve hayalin tesiri altında iken gerçek mânâ da bu ve benzeri kitaplardan yararlanmamız mümkün olamayacaktır.

Gayret bizden muvaffakiyyet Hakk'tandır.

Terzi Baba Tekirdağ (20/02/2011) Pazar:

1

KEHF SÛRESİ

"Euzü Billâhi mineş şeytanirracîm."

"Bismillâh'ir-Rahmân'ir-Rahîm"

Kehf sûresi'ne başlamadan evvel. **Besmele-i Şerif**'in bazı özellikleri'ni tefekkür edip araştırmaya çalışalım.

Besmele-i Şerif'te geçen Allah Esmâsı'nın zâtî zuhur mahallî, "sıfat" mertebesi olan, Hakikat-i Muhammedî'dir. Hakikati Muhammedî'nin de Rahmân ve Rahîm olarak dışa dönük zuhur mahallî ise Hz. Muhammed (s.a.v.) dir.

"Rahmân'ın Rahminden doğmayan **BismillâhirRahmânirRahîm** olamaz"

işte bu hakikat Meryem, 19. Sûresinde belirtilen Yahya (a.s) in doğması, İsâ (a.s) in doğması ve Amine'den yani emin'den doğan yetim Muhammed'tir. Daha sonra Hz. Muhammed, daha sonra Hakikati Muhammedi, daha sonra Hakikat-i Ahmed olan zuhuru İlâh-î Besmele-i Şerif'in tamamını ifade etmektedir. Şöyle ki; Ahadiyyet ve Ahmediyyet (**Allah**) isminin zuhuru, Hakikat-i Muhammed-î **Rahmân** isminin zuhuru, Hz. Muhammed'te birimsel varlığıyla **Rahîm** isminin zuhurudur. Bizler **BismillâhirRahmânirRahîm** dediğimiz zaman Efendimizden (s.a.v) bizlere intikal eden bu Hakikat-i İlâhiyye'nin o kanal ile zuhura gelmesidir.

Abdülkerim Cîlî Hz. leri "El Kehfi ve'r rakîm fi şerhi bismillâhirrahmânirrahîm" adlı risâlesine bu hakikatler dolayısıyla bu ismi vermiştir, mağaranın ve rakim hakikatinin ifade ettiği isme yani içindeki mânâlara binâen bu ismi vermiştir. Besmele-i Şerif çekerek bu anlayışla başladığımız her iş inşallah muvaffak olur. Besmele-i Şerif'in başındaki **"B"** (ile) ifadesi bu isimler, bu hakikatler ve bu zuhur anlayışıyla başlarım mânâsına olur ayrıca.

2

Bu yüzden Allah ismi A'zamı hususide sadece Hz. Muhammed (s.a.v) Efendimize aittir ancak İnsân-ı Kâmil'de

Allah ismi şerifinin kapsamı altındadır fakat mutlak değil vekâletendir. Diğer Allah Esmâsı zuhurları olan İnsân-ı Kâmiller ve peygamber hazaratları Hz. Rasûlullah'a vekâleten Allah isminin mazharlarıdır ve her peygamberin bir ismi has'sı vardır.

Allah ismi şerifinin mutlak değil vekâleten kapsamı altındalardır her İnsân-ı Kâmil'in Esmâ-i İlâhiyyeden hususi bir isim ve tecellisi vardır ve bu isim o kişiye ancak Cenâb-ı Hakk tarafından o kişinin gönlünden verilir.

BismillâhirRahmânirRahîm dediğimiz zaman Hakikat-i Ahmediyye'yi, Hakikat-i Muhammediyye'yi, Hz. Muhammed-i mertebeleriyle birlikte O'ndan yardım istemekteyiz. Besmele-i Şerif'e bir başka ifade ile, zâhire dönük baktığımızda daha evvel kısaca belirttiğimiz gibi Yahya-Hayy, hayat doğuşu kişide Rahimiyyet doğuşunu, Meryemoğlu İsâ'nın doğuşu Rahmâniyyet doğuşunu, Abdullah Allah'ın kulunun oğlu Muhammed (s.a.v) in doğuşu ise Allah isminin doğuşu yani zuhura gelmesidir diyebiliriz.

Mûseviyyet mertebesinden Ruhül Kudüse geçiş, yani **"venefahtü"** mertebesinden **"ve eyyednahü Bi Ruh-ul Kudüs"** mertebesine oradan da **"ruhu a'zam"** mertebesine geçişi gösteren bir hadiseler zinciridir.

Yahya a.s'ın babası Zekeriya a.s yani zekiyye, tertemiz, pak bir varlıktan Hayy olan Yahya ismiyle ilk defa bu hakikat veriliyor. Zekeriyya'dan Hayy'ın doğmaya başlaması ile insanlık aleminde **"venefahtü"**den **"ve eyyednahü Bi Ruh-ıl Kudüs"**e olan seyir başladı. İşte bu **BismillâhirRahmânirRahîm**'deki Rahîm Esmâsının zuhurudur. Meryemoğlu İsâ'nın doğuşu **BismillâhirRahmânirRahîm**'deki Rahmân Esmâsının doğuşunu,

3

Abdullah, Allah'ın kulunun oğlu, Muhammed (s.a.v) in doğuşu **BismillâhirRahmânirRahîm**'deki Allah isminin

doğuşudur yani Allah Esmâsı'nın kulu, zât-i tecellinin mahallidir.

İşte kim ki, bu doğuş ve idrakleri kendi bünyesinde oluşturdu ve alıştırdı (yani hazm etmesi, idrak ve anlayışında bulundurması) işte o kimseler Besmele-i Şerif'in yaşayan gezerleri oldular. İşte bu yüzden "Rahmân'ın Rahminden doğmayan **BismillâhirRahmânir-Rahîm** olamaz" denmiştir.

(El Hamd) Ebced hesabıyla toplam sayı değeri (83), (8+3=11) eder ki, karşılığı mertebe-i Hz.Muhammed'tir yani Besmele-i Şerife'yi çekmenin kemâl başlangıcı bu mertebeden olmalıdır.

Bilindiği gibi Kûr'ân-ı Kerîm'in başında kayıt olarak Euzü Besmele yoktur, başka bir âmir hüküm dolayısıyla lisanen söylüyoruz, kayıta sadece Besmele bölümü vardır. Bu nedenle Kûr'ân-ı Kerîm'in lisânen okunuşunun başında (ا) "Elif" harfi vardır, kayıta ise (ب) "Be" harfi vardır.

Kelâmda olan Eûzü bize çok şeyleri ikaz ve ifade etmektedir; Bunların içinde başta geleni Kûr'ân-ı Kerîm'i okuma adabını bilmemiz gereğidir, bir şeyin adabı ne kadar iyi bilinirse kemâl'i de o derece yüksek olur, Kûr'ân-ı Kerîm okuma adabıyla ilgili olarak yazılmış bir yazımı yeri gelmişken paylaşalım;

İslâm bir mertebeler bütünüdür, bütün âlemlerin varlığını bünyesinde toplayan Câmi bir îlâh-i ilim deryasıdır. Bu ilim deryasında ancak akıllı küllün Hakikati Muhammedi gemisiyle gezilir ve onunla son iskele olan "Allah'a mülâki" gerçekleşmiş olur, bunun dışında beşerin yani akıllı cüz'ün inşa ettiği hayal gemileri bu deryada yol alamaz, sona

4

ulaşamayıp kendi etrafında dönüp durarak sonunda batarlar. Yeryüzüne insan yani düşünen varlık Âdem (a.s)'in

ayağı bastıktan itibaren İlâh-î tefekkürde başlamış oldu, bu tefekkür seyri her bir Nebi ve Rasûl elçinin gelişiyile İlâh-î bilinçlenmede bir merteye yukarıya doğru başlamış oldu. Böylece insânlık geldiği yere, yani kaynağına doğru İlâh-î bilgilerin kendisine sunulmasıyla ve nefsiyle de mücadele ederek yükselmesini sürdürdü, bu yükseliş Hz.Muhammed (s.a.v) ile de kemâle ererek gerçek mirac hadisesi vukû bulmuş oldu.

Bütün bu hakikatleri İlâh-î kitabımız Kûr'ân-ı Kerîm bizlere çok açık ifadeler ile bildirmektedir. Kişinin gerçek mânâ da aradığını bulabilmesi için evvela aradığı şeyin ne olduğunu ve nerede olduğunu iyi bilmesinin lâzım geldiğini bilmesi tabiidir, *"aradığını bilmeyen, bulduğunu anlamaz"* demişlerdir, öyleyse gerçek mânâda talebimiz Allah (c.c.) ise O'nu, O'nun bize tarif ettiği şekilde kitabından ve Rasûl-ü Habibi Muhammed Mustafa (s.a.v) Efendimizin hakikatlerinde aramamız gerekecektir.

"Talebenâ vecedenâ" diye bildirilen "Talep ettik, bulduk" denmiştir, 20/114 Âyetiyle belirtilen "Ya Rabbim, ilmimi arttır" diyerek bu sahadaki ilmimizin artmasını niyaz edelim. Dini kitaplarımızın Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlama ile ilgili bölümlerinde bu bahis hakkında ef'al mertebesi itibarıyla çok tafsilatlı bilgiler vardır, biz burada tefekkür mertebesi itibarıyla bazı özelliklerine dikkat çekmeye çalışacağız.

Bu mevzu ile ilgili bir çok Âyet-i Kerîme'den üçünü ele alıp kısaca ifade etmeye çalışacağız,

1. Vakıa Sûresi 56/79. Ayet "Lâ yemessuHU illel mutahherun" yani "Ona tamamen temiz olanlardan başkası el süremez"

2. Nahl Sûresi 16/98.Ayet "Feizâ kara'tel Kur'âne"

festeiz billâhi mineş şeytanir racîm” yani “Kûr’ân okuyacağın zaman o kovulmuş olan şeytandan hemen Allah’a sığın”

- 3. Müzemmil Sûresi 73/4.Ayet “Ev zid 'aleyhi ve rettiliKûr'âne tertiya”** yani “veya onun üzerine arttır ve Kûr’ân’ı güzelce tane tane bir ölçü üzere oku”

Hadisi Şerifte belirtildiği gibi her bir ayetin en az dört mertebesi vardır, bunlar sırasıyla;

- Zahirî yani dışı
- Batını yani içi
- Haddi yani sınırları
- Matlaî yani doğuş yerleridir.

Ayrıca yedi mertebesi ve sonsuz mertebeleri vardır, dolayısıyla Âyet-i kerîmeler’den daha geniş bir anlayış elde etmek istiyorsak bu ifadeler ışığında inceleme yapmak tabii olacaktır. Yukarıda belirtilen üç Âyet-i kerîme’yi bu anlayış içerisinde özetle incelemeye çalışalım;

- 1. Vakıa Sûresi 56/79. Ayet “Lâ yemessuHU illel mutahherun”** yani “Ona tamamen temiz olanlardan başkası el süremez”

“La yemessuHu” “Ona yani Kur’an’a temas etmeyin” bölümü Kûr’ân-ı Kerîm’e doğru yönelişimizin ne sûretle olması gereğini bize bildirmektedir, birşey ile ilgilenmek veya okumak için onu evvela ele almamız gerekmektedir yani ona temas etmemiz gerekmektedir, işte bu ele alış keyfiyetini bu Âyet-i Kûr’ânî’ye kendi diliyle kendisi bizlere anlatmaktadır. Herhangi birşeyi sağlıklı okumak üç aşama gerektirmektedir, bunlar,

- Yöneliş ve ele alma adabı,
- Başlama adabı,
- Okuma adabıdır.

Bu edepler yerine getirilirse okunan şeyden azami istifade sağlanacağı açıktır, hele, hele okuyacağımız yazılar İlâh-î

kelimeler ise o zaman sıralanan bu üç adabı en kemâlli bir şekilde koruyarak kullanıp okumamız bizlere Kûr'ân-ı Kerîm'in daha derinliklerine doğru yol almamıza vesile olacağı açıktır. Bu Âyet-i kerîme şeriat ve tarikat mertebesinde tefsirlerde geniş olarak zâhiren ifade edildiği gibi "temiz olmadan ona dokunmayın yani abdestsiz olduğunuz halde ona dokunmayın" hükmündedir ve dosdoğrudur, herkesin mutlaka uyması gerekir, hakikat mertebesinde ise daha derin mânâları vardır bu mânâlar yükseliş halinde olanlar için yani uruç idrakiyle gerekli bir faaliyet bilgileridir;

"yemesseHu" buradaki "Hu" dan kasıt Kur'an, temas etmeye yani eline alıp okumaya çalışanda insandır, işte bu iki muhteşem zuhuru İlâh-î, ezelden ebede ikiz kardeştir, bir hadisi şerifte **"el insânu vel Kûr'ânü tev'emani"** yani *"İnsân-ı Kâmil ile Kûr'ân bir batında doğan ikiz kardeştir"* diye buyurulmuştur, işte bu ikiz kardeşten birisi olan insân zâhiri yani dışı itibarıyla hareketli, eğitilmezse içi itibarıyla hareketsizdir, kardeşin diğer olan Kûr'ân ise zâhiren yani dışı itibarıyla hareketsiz, içi yani mânâsı itibarıyla hareketlidir.

İşte bu iki kardeşin birbirlerini tamamlamaları ve fayda sağlamaları için biraraya gelmeleri lâzımdır, biraraya gelip ele alınıp okunmaya başlandığında her içinde bulunan zâhir, bâtın hareketlilik ortaya çıkmaktadır yani Kûr'ân-ı Kerîm'in içinde bulunan hareketler insanın hareketsiz olan iç âlemini harekete geçirerek orada bulunan İlâh-î mânâları tatbik eder hale getirerek ilim ve irfanın artmasına sebep olmaktadır. İşte bu faaliyette azami derecede fayda sağlamak için evvelâ zâhiren abdestli olmak lâzımdır, abdestli olmayan zâhir ehli bu hüküm ile onun zâhirine dokunamaz, dokunursa fayda sağlayamaz, zâhiren böyle olduğu gibi batınende böyledir. Zâhiren her abdestli olan kişi elinde Kûr'ân-ı Kerim'i tuttuğu halde acaba batınını yani özünü tutmuş olabilir mi? Hayır, özüne temas etmiş olamaz ancak zâhirini okur, bâtınını okuyamaz, bunları

anlayabilmesi için Kûr'ân-ı Kerîm'in kardeşi olan gerçek bir İnsân-ı Kâmil'in eğitiminden geçip onun nefhasını alması ve bu yolda onun hayat suyu ile gusledip, beşeriyetinden soyunup batını tahiriliğede ulaşması gerekmektedir. İşte ancak bu ilmi ve irfanı tahirlik ile kâmil hale gelen kişi, ikiz kardeşi olan "Hu" ya, yani "O'na" yani Kûr'ân'a dokunur temas eder, bu dokunuş ilk olarak eline aldığı dokunuşla beraber içindeki mânâları anlayarak onları anlayış dokunuşları olarak algılaması bâtını mânâda ki, O'na dokunuş teması olur. Zâhiren abdestsiz olarak O'nun yani "Hu" nun zâhirine dokunmak yasaktır, zahiren abdestleri olduğu halde bâtını abdestleri olmayanlarında "Hu"nun hakikatine dokunmaları yasaklanmıştır. O halde gerçek mânâ da Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlamak ve O'na zâhir, bâtın temas etmek için bu iki taharatı yani temizliğide yapmamız gerekmektedir. Bu taharatların biri su ile bedenimizin taharatı, diğeri ise varlığımızı kaplamış olan nefsi benliğimizden taharat ile olabilmektedir.

2. Nahl Sûresi 16/98. Ayet "Feizâ kara'tel Kur'âne festeiz billâhi mines şeytanir raciym" yani "Kûr'ân okuyacağın zaman o kovulmuş olan şeytandan hemen Allah'a sığın"

Bu Âyet-i Kerîm'e Kûr'ân-ı Kerîm'in başında zâhiren yazıda olmamakla birlikte bâtın ve okunuyorken de lisânen vardır, okumaya başlamanın ilk şartlarından biridir. "İkra" "Oku" emriyle Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlayan kişinin ilk lâfzi sözü bu Âyet ile ifade edilen hüküm ile yazıda olmadığı halde "**Euzü Billâhi mines şeytanirracîm**" diye başlayıp, devam ederek, yazıda olan "**Bismillâh'ir-Rahmân'ir-Rahîm**" i okuyup daha sonra gelen hangi bölümü okuyacaksa o bölümü okumaya başlayıp, devam etmesidir. İlâh-î kitabımızın İlâh-î emri olan bu hüküm çok dikkat çekicidir, Her Kûr'ân okunmaya başlandığında bu hükmün yazıda olmadığı halde lisânen tatbik edilmesi muhakkak

çok, açık olarak dikkat edilmesi ve üzerinde durulması gereken bir konu olduğuda aşikârdır. "*Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım*" (16/98) hükmü ve ifadesi gerçekten çok dikkat çekicidir, bu âlemde o kadar çok varlık varken niçin şeytandan sığınılmaya, korunmaya emir olunmuştur. Öyle bir husus ortaya çıkmıştır ki sanki bir tarafta Allah (c.c) diğer tarafta şeytan yani iblis vardır ve Hakk'a karşı taraf olmaktadır, bu düşünceler içerisinde hadiseyi değerlendirmemiz gerekmektedir ancak bu yoldan bu işi daha iyi analiz etme imkânı oluşmuş olur. İşte bu hadise yani uyarı insanın en çok dikkat etmesi yani uyanık olması lazım gelen şeyin bu varlık olduğu bilincinin kendisinde yerleşmesini anlatmak içindir.

Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlarken dahi şeytanın insana musallat olabilme imkânı var ise diğer dünya işlerinde hayli, hayli vardır, o zaman her işe başlarken bu sözü söylememizde yarar olacaktır, yani Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlarken kovulmuş şeytandan Allah'a sığınmamız, diğer bir ifade ile hayal ve vehimden soyunarak gerçek bir idrak ve anlayış ile Kûr'ân'ı okumaya başlamamız gerekmekte, o zaman işte O bize ulaşmakta bizde O'na ulaşabilmekteyiz hakikati itibarıyla. Bundan kurtulup sağlıklı bir düşünce ve anlayışa sahip olabilmek için Allah'a sığınma emredilmiştir çünkü Allah (c.c) lâfzı câmi bir isimdir, bütün isimleri bünyesinde toplamıştır, diğer isimler böyle değildir sadece kendi ismi kapsamı içerisinde faaliyet göstermektedirler fakat Allah (c.c) ismi bütün isimleri toplamıştır ve onlara hakimdir.

İnsan ağırlıklı olarak Selâm isminin zuhuru ve terkipler halinde bütün Esmâ-i İlâhiyyenin zuhurudur, melekler Sûbbuh ve Kuddûs isimlerinin zuhuru, şeytan ise Aziz, Cabbar, Mütekebbir ve Kahhar isimlerinin zuhurudur, kendisinde bu isimler ağırlıklıdır, hal böyle olunca bu isimlere karşı koymak ancak Allah ismine sığınmakla yani onun koruması altına girmekle olur, başka bir ismin bu

genişlikte kapsama alanı olmadığından ona karşı fazla tesirli olmaz, "*Euzü BiKe minKe*" yani "Senden sana sığınırım" ifadesiyle belirtilen dua da bu hakikate dikkat çekilmek istenmiştir. Şeytanı faaliyyete geçiren isimlerden onu hükümsüz bırakarak Allah ismine yani isimlerinden Zâtına sığınırım demek olmuş olur. Şeytan yani iblis insandaki nefsi emmâre, nefsi benliği ifade eder, onun karşılığıdır eğer eğitilmezse yukarıda belirtilen isimler bilhassa Kahhar ismi o vücudu istila eder ve hükmünü mutlak yürütür, kendi kurguladığı fikir ve düşünceleri kişisine belki zorla tatbik ettirir, en fazla bozgunculuğu varı yok, yoku ise var göstermesidir ki bu hal gerçek değerleri altüst eder, bu haldeyken o kimse ne yaparsa yapsın hep hayal ve vehim ile hareket ederek bu yollardan gelen kararları verir ve tabiidir ki çok kerede yanılır.

Kûr'ân-ı Kerîm'i okumak kişinin hayatında yapacağı en değerli ve güzel iştir ve bunun için kişinin şeytan, iblis ifadesiyle belirtilen hayal ve vehimden arınmış salt ve saf bir ruh ile yani hakiki sâfiyetiyle kendisine üflenmiş olan "*ve nefahtü fiyhi min ruhi*" "*ona ruhumdan üfledim*" 38/72 Âyeti ile Kûr'ân-ı Kerîm'i yani zâtî hakikatleri kendinde bulunan İlâh-î zâtı ile okumaya başlaması gerçek Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlaması olacaktır.

İşte bu tür okuyuşa tek mani şeytan, iblis yani hayal ve vehim'dir, bundan kurtulup temiz bir akıl, gönül, ruh ve idrakle okunan Kûr'ân-ı Kerîm kişiyi bu yoldan İlâh-î Zât'a yani Allah (c.c) Hz. lerine ulaştıracaktır, bu hakikat ancak "**Euzü Billâhi mineş şeytanirracîm**" Allah'a sığınıp, hayal ve vehim'den kurtulduktan sonra ancak o zaman "**Bismillâh'ir-Rahman'ir-Rahîm**" diyerek o anahtar ile sonsuz mânâ kilitlerini açmanın yolu böylece okuyanlara açılarak engin bir Kûr'an yolcusu olarak Kûr'ân'da yolculuğa sağlıklı ve güvenilir bir şekilde başlayabilecektir.

3. Müzemmil Sûresi 73/4.Ayet "Ev zid 'aleyhi ve rettililKur'âne tertiyâ" yani "veya onun üzerine arttır ve Kur'an'ı güzelce tane tane bir ölçü üzere oku"

Bu yüce mânâ yolculuğunun verimli olması bazı ölçülere bağlıdır, o da üçüncü aşamadır, birinci aşama yukarıda özet olarak ifade etmeye çalıştığımız temas, dokunma, tutmadır, ikinci aşama idrak ve şuur ile başlama, üçüncü aşama ise tertil yani ölçüdür, okunan her bir kelime ve Âyetin ölçüsü yani mertebesidir.

Kûr'ân-ı Kerîm Âdem (a.s) dan başlayarak Hakikat-i Muhammediyye'ye, oradan Hakikati Ahadiyyeti Ahmediyye 'ye kadar uzanan mertebeler göstergesi, bütünüdür. Okunan Âyeti kerîme'nin ölçüsü, mertebesi bilinemez ise o Âyet-i kerîme'ye gerçek mânâsı verilemeyip sadece zâhiri ile amel edilmiş olur ki bu yüzden özü itibarıyla perdelenmiş olur. Kûr'ân'ın yani Zâtî İlâh-î'nin daha geniş mânâ da okunarak idrak ve telâkkî edilmesi bu üç asla riayetle ancak mümkün olacağı açık olarak belirtilmiş olmaktadır. Müzemmil Sûresi 73/4.ayetinde belirtildiği gibi **"Ev zid 'aleyhi ve rettililKur'âne tertiyâ"** yani "veya onun üzerine arttır ve Kur'an'ı güzelce tane tane bir ölçü üzere oku" burada ölçüden kasıt onun mertebesi, ayetin bulunduğu makamı anlayarak okuyabilmektir.

Bu ölçü iki yönlü yani ses ve mânâ üzere olmaktadır. Ses ölçüleri, sesli olarak okunan Kûr'ân-ı Kerîm'in okuyan tarafından tecvid kaidelerine uyarak okunmasıdır, yedi şekli ve değişik makamlarından da değişik okunuşları vardır. Mânâ ölçüleri üzere okunması ise, o da iki yönlüdür ki, Biri, kendi mertebeleri ile, Diğerisi ise seyri sülûk mertebesi itibarıyladır. Yani Kûr'ân-ı Kerîm'in her Âyetinin bir kendi mertebesi vardır, seyri sülûkta da okuyan kişinin kendi mertebesi vardır, bir kişi Kûr'ân-ı Kerîm'i ancak kendi mertebesinden okuyabilir, ki en fazla nereye gelmişse o mertebeden okuyabilir, işte ölçüsünde bu olmuş olur, fakat bizler kendi mertebemizden değil Kûr'ân'ın gerçek mertebesinden okuyup anlamaya çalışıp gayret göstermeliyiz. Her Âyetin içinde bulunan ifade ettiği seyri sülûk yolunda (12+1) onüç mertebeyi bildirmektedir, bu

mertebeler bilinerek okunan ve anlaşılan Kûr'ân-ı Kerîm okunmasına zâtî okunuş denir, ki Zât mertebesi itibarıyla okuyuş ve idrak edip, yaşayış demektir, yaşantısını ehli bilir. Buna ehil olmuş kimselere **ehlullah** yani Allah ehli denir, mertebeleri zatiyyun'dur. İyi niyetle Kûr'ân okuyan her kimse mutlak sûrette kendi mertebesi itibarıyla hayatında yapmış olduğu kendine göre en değerli şeydir, bu meşguliyetten daha değerli meşguliyet dünya üzerinde tasavvur edilemez. Hadîs-i Şerif'lerde belirtildiği gibi *"Sizin en hayırlınız Kûr'ân-ı Kerîm'i öğrenen ve öğretenidir"*, *"Ümmetimin yaptığı ibadetlerin en kıymetlisi Kûr'ân-ı Kerîm'i mushaf'a bakarak okumaktır"* Peygamber Efendimiz (s.a.v) de *"Kûr'ân-ı Kerîm'i benden öğrendiğiniz gibi okuyunuz"* diye emretmiştir yani hem sesi hem de manası ile demektir, devam eden bu tavsiyelerden bu kadar örnek vererek yetinelim.

Kûr'ân-ı Kerîm bilindiği gibi Zât'tır, bizler Kûr'ân-ı Kerîm'i okuduğumuz zaman Zât-ı İlâhiyye bize o Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaktadır, her ne kadar bizim lisanımızdan biz okuyorsak da. Yukarıda belirtilmeye çalışılan üç hususu gözönünde bulundurarak gayretimiz nispetinde Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlarsak mânevi teçhizatlar ve mânevi korunma altında olacağımızdan hayal, vehim, heva ve dünya muhabbeti onu gerçek mânâ da anlamamıza mani olamayacaktır. Bu hisler, anlayış ve temizlik içerisinde elimize alıp tuttuğumuz, temas ettiğimiz Kûr'ân-ı Kerîm'i **"Euzü Billâhi mineş şeytânirracîm"** Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınarak ve mânâlarının açılması için anahtar olarak **"Bismillâh'ir-Rahmân'ir-Rahîm"** diye lisana dönüştürüp seslendirerek ve tertiyî (ölçü) ile okumaya başladıktan sonra arkasından sırayla "Elhamdülillâhi Rabbi'l alemiyn" diye devam etmekteyiz, ilk "elhamd" bu okuyuş düzeni içerisinde başladığımızdan dolayı hamdetmekteyiz, hakikatini idrak etmişsek eğer. Burada yeri gelmişken birşeye daha dikkat çekmek istiyorum, o da şudur, nasıl ki Kûr'ân-ı Kerîm'i okumaya başlarken kovulmuş şeytandan Allah'a sığındığımız gibi,

bitirirken de en son Nas Sûresi 114/6.ayet "*minel cinneti ven nas*" o vesvese veren gerek cin'den gerek insan'dan Allah'a sığınmalıdır" yani başlarken Allah'a sığınma var, bitirirken de Allah'a sığınma vardır. Kûr'ân-ı Kerîm'in son Sûresi'de bizlere aynı uyarıyı yapmaktadır, bu sûreyi şerif ile Kûr'ân-ı Kerîm son bulmuş olmaktadır, gerçekten çok dikkat çekicidir, başlarken ve bitirirken aynı ikaz vardır, şeytandan korunmadır. Başlarken okumaya mani olmaması, hayal ve vehmin karışmaması için, Kûr'ân-ı Kerîm'i okumayı bitirirken ise dünya işlerine başladığımız zaman da ilk Kûr'ân-ı Kerîm'i okuyormuş gibi pak ve temiz olmamız gerekmektedir, çünkü aslında bu âlem fiili Kûr'ân'dır, Mushaf-ı Şerif'i elimize alıp okumadığımız zamanlar bile bizler fiili Kûr'ân'ın içinde yaşamaktayız. Kendi hakikatleri ile temiz, pak yaşayanlar cennet ve Zât Âyetlerini, nefisleriyle, hayal ve vehimleriyle yaşayanlar ise cehennem Âyetlerini ifade etmektedirler, ki böylece akıbetleri oraları olur Allah(c.c.) cümlemizi muhafaza buyursun.

Kur'an'ı Kerîm'de yolculuğun üç yönü vardır, evvelâ Hakk'tan hâlka, sonra hâltan Hakk'a dönüş, sonra tekrar Hakk'tan hâlka ama Hakk olarak halkın içine dönmek, işte âlemin varlık sebebi budur yani Cenâb-ı Hakk'ın kendini bildirmek istemesidir, a'maiyetten zuhura çıkması, nihayetinde insanı hâlketmesi ve zâti yönden onda zuhurda olması, bunun yanında bütün âlemde fiilleri, isimleri ve sıfatları yönünden zuhurda olması ve bütün bunların faaliyeti içinde kabiliyyetin olması gerekiyor, kabiliyet olmadan sadece faaliyetle oluşacak bir oluşum değildir bu. Birey yaşamımızın geliştirilmesi için bize bazı bilgiler sunulmakta, bunlar Hakk'a giden yolumuzun açılması, ve Hakk'a giden yoldaki bu mertebelerin bilinmesi içindir, bu anlatılanların sadece geçmişte yaşanan birer hadise olmadıkları, tevhid yolu üzerinde olan her insanın hayat seyrinde Ashab-ı Kehf mertebesinden geçmesinin gerekli olduğunu işaretler olarak bize bildirmektedir. Yani seyri sülûk'un bu mertebesi Kehf Sûresi denilen Sûret içerisinde

anlatılmakta'dır ve bunları yaşamamız gerektiği bizlere bildirilmektedir. Cenâb-ı Hakk hepimize Bâtın ismi içerisinde de sonsuz genişliğini ifade eden İlâh-î ilminden bizlere de nasip vererek yolculuğunu devam ettirsin inşallah.

En güvenilir tefsirlerin başında gelen Elmalılı Hamdi Yazır tefsirinden Kehf Sûresi hakkında aldığımız bilgilerle devam edelim,

Sûre-i Kehf Mekkidir, yani Mekke'de nazil olmaya başlamıştır,

Ayetleri **110** (Yüzon) dur,

Kelimeleri **1577** (Binbeşyüzyetmişyedi), Her bir kelimedede Hakk'ın bir esmasının zuhuru olduğundan belirtilen sayı kadar esma-i ilahiye ve onun zuhurlarının bilgisi vardır, Cenab-ı Hak bu kelimelerle o isimleri bizim görüşümüze ve aklımıza sunmakta, bizimde elimizden geldiğince bunları hakkıyla almaya çalışmalıyız.

Harfleri, **6360** (Altıbinüçyüzaltmış)'tır,

Sûrenin iniş sebebi hakkında Elmalılı Hamdi Yazır neticede şunu belirtmiştir, Sûrenin başındaki ayetler gösteriyor ki asıl iniş sebebi "**kalüttehazâllahu veleda**" "Allah çocuk edindi" denilmiş olmasıdır.

Şimdi gelelim Âyet, kelime, harf sayılarının değerlendirilmesine;

(110) Ayet,

baştaki (1) bir'i ayırdığımızda (1) ve (**10**) elde edilmekte, sondaki sıfırı ayırdığımızda (11) ve (0) elde ederiz, sayıyı kendi içinde topladığımızda $(1+1+0) = 2$ (iki) elde edilmektedir,

(1577) kelime,

Bunlar toplandığında, yani $(1+5+7+7) = 20$ (yirmi) olmaktadır,

(6360) harf,

Bunlar toplandıgında, $(6+3+6+0) = 15$ (onbeş) olmaktadır,

Âyetler (110), kelimeler (1577), harfler (6360) bunların toplamı **8047** olmaktadır, bu sayısında kendi içinde toplamı $(8+0+4+7) = 19$ olmaktadır, yine bununda kendi içinde toplamı $(1+9) = 10$ 'dur

Âyetlerin kendi içinde toplamı (2), kelimelerin kendi içinde toplamı (20), harflerin kendi içinde toplamı (15) bunları topladığımızda, $(2+20+15) = 37$ olmaktadır, bu sayı kendi içinde toplandıgında $(3+7) = 10$ olmaktadır,

Sûre numarası **18**, Onsekizbin âlemi,

Âyetler, kelimeler ve harflerin toplamının kendi içinde toplamı **19**, İnsân-ı Kâmil'i

Üç adet altı çizgili olarak belirtilen **10** sayısı, İseviyet mertebesini, ayrıca üç adet olması ilmî, aynel, hakkel yakıyn mertebelerinden İseviyet hakikatini,

Ve bir adet **11** elde ettik, bu sayıda Muhammedilik mertebesini ifade ediyor, diyebiliriz.

Bilindiği gibi 10 sayısına eskiler aşare-i kâmile yani kâmil on sayısı demişlerdir. On sayısı tek rarkamlı sayıların bittiği çoklu sayıların başladığı sayıdır, tekleri ve çokları bünyesinde barındırmaktadır.

Seyri sülûk yolunda İseviyet mertebesidir, fenafillah halidir, bu bağlantının kuruluş nedeni de İsâ (a.s) ın bağluları olan Ashabı Kehf'in bazı İseviyet hakikatlerini ortaya koymasıdır, kişinin mağaranın içerisine girmesi de fenafillâh hallerinden bir haldir.

Ashabı Kehf, mağara yaşantısında olanlar demek, kim ki bu Sûre'ye geldiyse buradaki hakikatlerin onun üzerinde yaşanması, Sûrenin onun üzerinde "Sûrete" dönüşmesi, yaşayan Âyetler niteliğine bürünmesi gerekmektedir.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

1-) El Hamdu Lillâhilleziy enzele alâ abdiHÎ Kitabe ve lem yec'al lehu iveca;

** Hamd, kuluna Kitab'ı (Kur'an'ı) indiren ve onda hiçbir eğrilik yapmayan Allah'a mahsustur.*

Bismillâhirrahmânirrahîm:

Bir günlük namazda 290 defa Hamd olgusunun olması demek, alfedeki 29 harfin herbirlerinin kendilerini zuhura çıkarıp faaliyete geçirdiği her bir harf sembolünün günde en az On'ar defa Hamd etmeleri Rablerine olan şükranlarıdır diyebiliriz.

Şimdi tekrar "hamd" mevzuuna dönelim, daha evvelce de bir miktar bahsetmiş olduğumuz gibi bir günlük namaz da (290) defa "hamd" olgusu vardır.

"Hamd"ın genelde **dört** mertebesi var, yani Ef'âl, Esmâ, Sıfat ve Zât mertebesinde hamd, bir kişi hangi mertebede yaşıyorsa idrak, şuur ve lâfzi olarak etmiş olduğu hamd o mertebeden olmaktadır. İlk önce şariat mertebesi itibarıyla o mertebeden hamd yapılır ve hamd hakikatinin yüzde yirmisini oluşturur, tarikat mertebesinde yapılan hamd ile bu oran yüzde kırk, hakikat mertebesinde yüzde altmış, marifet mertebesine gelindiğinde ise hamd hakikatinin yüzde sekseni yapılmaktadır, bizlere düşen mümkün olduğu kadar kaliteli ibadet ederek bu yüzdeleri Cenâb-ı Hakk'a olan muhabbetimiz yönünden çoğaltmaktır. Bir de bütün varlığın umumi hamdı vardır. Her varlık kendi mertebesinde var olup, zuhura çıktığından bir özellik kazanmış olmaktadır. Bu özellikleriyle faaliyet sahasına geldiklerinde birbirlerinden ayrılıp ne için var edilmişlerse, o özelliği ortaya koymaları bütün varlığın **umumi hamdı**'dır, "**ve in min şey'in illâ yüsebbihu Bî hamdiHÎ ve lâkin la tefkahune tesbiyhahüm**" (İsra,17/44) "**Hiçbir şey yok ki O'nun Hamdı olarak tespih etmesin fakat siz onların tespihlerini anlayamazsınız**"

Âyetinde belirtildiği üzere, böylece **hamd mertebeleri** beş (5) olmaktadır.

Ana bölümleri bu şekilde olan Hamd'ın bir de ara bölümleri vardır, şimdi onları incelemeye çalışalım;

(1).mertebe

"Hamd" "**Şükür**" anlamında'dır. Bu düzeyde olan kimse Cenâb-ı Hakk'ın kendisine vermiş olduğu nimetlere karşı şükürünü eda eder. "**zâhiri şariat mertebesi**"dir yani gerçek şariat mertebesi değildir henüz. İnsanların çoğunluğu bu yaşam içindedir, kişi farkında olmadan menfaat karşılığı şükretmiş olur iyi niyetiyle. Eğer Rabb'ı verdiği ve vermeyi vaad ettiği şeyleri vermemiş olsa büyük bir çoğunluğu bu şükürden vaz geçerler.

(2).mertebe

"Hamd" "**övgü**" anlamındadır. Esasen hamd'ın lügat mânâsı da "övgü"dür. Her hangi bir şey beklemeden, karşılıksız olarak Rabb'ını, sadece muhabbeti ve sevgisi gereği övmesi'dir, batında yine şükür var fakat şuur ve anlayışta Cenâb-ı Hakk'ın yüceliğini övme var. Bu övgü, öven kişiler Rabblarını hangi mertebeye kadar idrak etmişlerse, ancak o merteye düzeyinden övebildiklerinden bu kişilerin övgüleri birbirlerinden farklı olur "**tarikât mertebesi**"dir.

(3).mertebe

Kelimenin biraz daha özüne inmemiz gerekiyor,"**ElHamdu Lillâhi**" derken buradaki "**Lillâhi**" nin ifadesi değişiyor, birinci ve ikinci mertebelerde "Lillâhi" "ilâ" makamında iken burada "Hamd Allah içindir yani Hamd'ı Allah yapar" oluyor. Bir ve ikinci mertebeler de Hamd'ı kulluk mertebesinden kul yapıyor fakat üçüncü mertebeye geçildiği zaman Hamd'ı yapmaktan kul artık aciz kalıyor ve burada aczini anlıyor. Kişinin idraki yükseldikçe "Lillâhi"yi anlamaya başladı ve baktı ki İlâh-î varlık bu âlemlerdeki azameti itibarıyla sonsuz ve sonsuzluğu itibarıyla O'nu

övmeyeceğini hissetti. Bir beşer akli Cenâb-ı Hakk'ı ne kadar geniş mânâ da ihata ederse etsin ne kadar geniş mânâ da anlarsa anlasın Cenâb-ı Hakk'ı gerçek yönüyle ifade etmesi ve övmesi mümkün değildir, Efendimiz (s.a.v) burada bize yol gösteriyor ve **"lâ uhsî senâen aleyke ente kemâ esneyte alâ nefsike"** yani **"ben Seni övmekten acizim, Sen kendini nasıl övüyorsan, ben de öyle övüyorum"** diyerek üçüncü mertebenin hakikatini bize gösteriyor. Ezeli ve Ebedi olan, bütün âlemleri Zâhir ve Bâtın kaplamış olan ve aslının ne olduğunu anlayamadığımız o varlığı övmemiz mümkün değil, O halde övgü O'na mahsustur.

(4).mertebe

"Hamd" gerçek anlamına yaklaşmış olmaktadır.

"Sübhanellahi ve bihamdihi" "O'nun hamdıyla tenzih ederiz". Burada biraz daha mevzua girerek tefekkür dünyamızı genişletmeye çalışalım. Zira insan düşündüğü sürece zâhir ve bâtın ilerleyişini sağlayabilir, sadece faaliyet ile ilerlemez, düşündüğü sürece kabiliyetini geliştirmektedir.

"el hamdü lillâhi rabbil âlemiyne" (Fatiha Sûresi 1/2) yani **"Hamd, âlemlerin Rabb'ı olan ALLAH içindir"**

(1). ve (2). mertebelerde kul tarafından yapılan hamd bu mertebede Hakk'a geçmektedir. Hakikaten de **"Hamd"** ancak ALLAH'a mahsustur, yani gerçek hamdı ancak ALLAH yapar, bu bir gerçektir. Bu **"hamdı"** ancak **"hakikat mertebesi"**ne ulaşmış kimseler anlayıp değerlendirebilirler, zâten burası da **hakikat** mertebesidir. Duyarak hepimiz anlıyoruz fakat bunun sözel olarak değil fiili olarak anlaşılmasıdır burada kastedilen, kişinin kendi bünyesinde ruhani olarak yaşayıp anlamasıdır.Kulluk mertebesinden yapılan hamd'lar ne kadar yüce duygular içerisinde olursa olsun, yeterli olmaz çünkü, kulun gerçek hamdı yapabilmesi için, övdüğü varlığı çok iyi tanıması ve bilmesi lâzım gelir. O mertebelerde bu mümkün olmadığından

gerçek hamd meydana gelmiş olmaz. Ancak Cenâb-ı Hakk, her türlü hamd'ı eksiklikleriyle kabul eder. Az yukarıda gerçek **"Hamd"** ancak **"ALLAH"** yapar dedik, burada roller değişmiş, **"Kul"** **"hakikat mertebesi"**ne ulaşınca Rabb'ı onu övmeye başlamıştır, kul aczini anlamış ve sükût etmiştir fakat hamd'in yapılması gerektiğinden rol değişerek aciz kalan kulun hamd'ini Cenâb-ı Hakk onun lisânından tamamlamaktadır.

"ve lekad kerremna beniy ademe"(İsrâ Sûresi 17/70) yani **"Âdemoğlunu mükerrem kıldık."**

"innallahe ve melâiketehu yusallune alennebiyyi" (Ahzab Sûresi 33/56) yani **"ALLAH ve melekleri peygamberin üzerine salat-u selâm getirirler."**

"ve mâ erselnake illâ rahmeten lil âlemiyne"(Enbiya Sûresi 21/107) yani **"Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik",**

gibi ve benzeri ifadelerle ALLAH kulunu över. İşte bu çok büyük bir idrak mertebesidir.

Kul kendini tanıma doğrultusunda yol aldıkça,

- evvelâ aczini ve yokluğunu anlar.

- Ondan sonra da kendi gerçek varlığını idrak eder.

İşte o mertebe de Rabb'ı, kulunu övmeye başlamıştır.

"Bütün âlemleri senin için, seni de kendim için halk ettim" rütbesini vermiş olur.

İnsanoğlu gerçek hedefini bir bilebilseydi ne olurdu?...

İdraki ve yaşamı oldukça zor olan bu mertebeye Cenab-ı Hak arzulularını ulaştırın.

(5).mertebe

"Hamd" daha da derinleşip genişlemektedir.

“asâ en yeb’aseke rabbûke mekamen mahmuda” (İsra Sûresi 17/79) yani **“Umulur ki Rabbin seni de makam-ı “MAHMUD”a ulaştırır,”** hükmüyle bu mertebenin en geniş hali belirtilmiştir.

Yani bu Âyeti kerimenin yaşantısı sana makam olur mertebe olur, bu Âyeti kerimenin hükmüyle yaşarsın, tabi ki evvelâ Efendimiz (s.a.v) in şahsında oraya ulaşan herkes için geçerlidir. Efendimiz (s.a.v) de genel mânâ da olan bu oluşum kişisel olarak kişinin kendi bireysel Makam-ı Mahmud’unu yaşar kişi. Bütün varlık alemleri tarafından gerek **“FİTRÎ”** gerek **“İRADÎ”** olarak, “övülen, hamd” edilen **“MAKAM-I MAHMUD”, “HAKİKAT-i MUHAMMED-İ”**dir.

(6).mertebe

Bütün varlığın her birerlerine mahsus kendi lisanlarıyla, kendi mertebelerinden yaptıkları **“Hamd”**lardır.

“ve in min şey’in illâ yüsebbihu Bi hamdiHİ ve lâkin lâ tefkahune tesbiyhahüm” (İsra,17/44) **“Hiçbir şey yok ki O’nun Hamdı olarak tesbih etmesin fakat siz onların tesbihlerini anlayamazsınız”**

Ehlullah’tan da bu konuda şöyle denmektedir, “varlık hem lisanen hem hâlen tesbihlerini yapmaktadır ve bunu duyan da duymaktadır” bir çok kişilerde bunu yazmışlardır.

“el hamdü lillahi rabbil alemiyne” (Fatiha Suresi 1/2) yani **“Hamd, âlemlerin Rabb’ı olan ALLAH içindir”**

“Hamd âlemlerin Rabb’ı olan ALLAH’a mahsustur” ifadesi bünyesinde çok geniş oluşumu bulundurmaktadır.

(7).mertebe

Bu mertebede hamd **“efdalü zikir lâ ilâhe illâllah, efdaluddu’a elhamdülillah”** ifadesiyle belirtilen duanın eftali/üstünü olan **“elhamdülillah”** dır. Yarısı **“Ulûhiyyet”**, yarısı **“abdiyyet”** mertebesinden hitab eden bu Sûre-i şerif-i her rek’atte ve her fırsatta okumaktayız, O’na gerçek değerini verip idrakte düşünmeliyiz.

(8).mertebe

Hamd ahirette oluşacak **“liva-ül hamd”** (hamd sancağı)nın altında sığınmaktır.

“Hamd”ın **(8)** mertebesini de anlayabildiğimiz kadar anlatmaya çalıştık, Cenâb-ı Hakk her birerlerimize bunları daha iyi anlama yeteneği versin, şuurlu insanlar olarak ne yaptığımızı bilmemiz lâzımdır.

Hamd Allah içindir;

Fatiha Sûresi iki yönlüdür yarısı kula yarısı Hakk’a aittir, işte aynı şekilde Hamd olgusununda yarısının kula ait yarısının Hakk’a ait olduğunu sekiz mertebesiyle beraber belirttik.

O ki kulunun üzerine indirdi ,

Burada dikkat edersek Muhammed (s.a.v) demiyor fakat ilk defa Efendimize (s.a.v) geldiği için meallerde Muhammed (s.a.v) olarak yazar ve bu da doğrudur, ancak Efendimiz (s.a.v) ahirete intikal ettikten sonra Kûr’an’da arkasından gitmiş olsaydı, sadece ona özel bir Kûr’an olacaktı fakat Efendimizden (s.a.v.) veraset ile bizlere intikal etti, o halde kim okuyorsa okuyanın Kûr’ân’ıdır bu, yani herbirerlerimizin bu Kûr’ân’dan hissemiz var, bu âyetten de hissemiz var.

Kul olarak Hz. Muhammed (s.a.v) Efendimiz bu mânânın en geniş zuhur mahâlli fakat veraset ile oradan varisliğimiz var, yani bu hakikatte, bu abdiyyette hissemiz var, o halde kim okuyorsa burayı orada abd yerine onun ismi vardır, bakın şimdi ne kadar yaklaştık, Kûr’ân-ı Kerîm adeta karşımızda ve bize okunuyor, bunlar mazide olmuş hadiseler değil an be an yaşanan hadiseler, biz Kur’an-ı Kerim’in nerede, hangi hal ile okuyorsak o okuduklarımız bize inzal oluyor, Efendimize de (s.a.v) Yirmiüç sene de parça, parça inmedi mi, bizim de hayatımız boyunca

okuduğumuz anlarda bize nâzil oluyor, işte bu Âyet hükmüyle bütün Âyetleri Cenâb-ı Hakk o kuluna indiriyor, çünkü nüzul bitmiyor, nüzul bittiği anda dünya da biter Kûr'ân-ı Kerim'de biter ki böyle bir şey söz konusu değil. Gerek zahir olarak şariat mertebesinde olsun, gerek tarikat, gerek hakikat, gerekse marifet mertebesinde olsun okuyan kişi, hangi mertebede ise o Âyetin o mertebedeki anlayışı ona indirilmekte. Burada yapılacak iş Kûr'ân-ı Kerim'e mümkün olduğu kadar geniş bir ihata ile bakıp, onunla ilgilenip ve o mertebeden daha çok faydalanarak daha geniş bir abdiyyet içerisinde o Âyetleri almamız bize çok fayda sağlayacaktır. Bunları yaptığımız zaman ötelede olan bir Allah'a değil, hayatın içinde bizlerle birlikte yaşayan bir Allah'ın varlığıyla hayatımızı sürdürmüş olacağız ki bu da insân'a ne kadar büyük bir güç, huzur verir. İşte herbirerlerimizin bir kulluk tarafımız abdiyyetimiz var ve Ulûhiyyet hakikatlerini ancak bu abdiyyetimizi idrak edebiliyor, o abd olan kişi nefsi terbiye ettiği zaman o nefsi safiye oluyor.

Kitab'ı indirdi;

Kitap'tan kasıt Kûr'ân-ı Kerim olmakla birlikte bütün kitapları hükmü altına alıp kapsamaktadır, ancak Hz.Rasulullah'a (s.a.v) geldiği için öncelikli olarak Kûr'ân'ı anlıyoruz ve Kûr'ân-ı Kerim'in içerisinde bütün kitaplar mevcut zâten, bu nedenden dolayı Kûr'ân'ı indirdik diyerek tahsis etmiyor, kitab diyor. Şu anda dünyada İncil, Tevrat vb. olarak bulunan kitaplar hayali ve asılları bozulmuş kitaplardır, bazı düzgün tarafları bulunuyorsa da hükmü yok çünkü Kûr'ân-ı Kerim onların hükümlerini yeniledi.

Bizim kitaptan ne kadar nasibimiz varsa yani diğer bir ifadeyle abdiyyetimizi ne kadar geliştirmişsek kitaptan bize akan o kadar oluyor, yani biz ne kadar alabiliyorsak bize o kadar indiriliyor. **"Gönül kitabını oku..."** dendiği zaman burada belirtilen abd'e indirilen kitaptan ne kadarını kendi kitabımıza aktarabilmişsek ahirette bizim kitabımız o kadar olacak.

Kûr'ân-ı Kerîm'in hakikatlerinden ne kadar hakikat elde edip şuuruna varabilmişsek, yaşantıya geçirebilmişsek, yani amellerimizle birlikte faaliyete koyduğumuz Âyetler bizim özel birey kitabımız olacak. Cenâb-ı Hakk Kûr'ân-ı Kerîm'i bütün olarak indiriyor ve tahsis yapmıyor, bizler onun içinden ne kadarını alıp kendimize maletmişsek o bizim kitabımızdır. Faaliyet içerisinde olduğumuzda ve onu bilinçli yaptığımıza kabiliyete çevirmiş oluyoruz, kabiliyetle yapılan iş ise kaliteli ve hakkıyla olmaktadır.

Ve kitab'ta hiçbir eğrilik yoktur;

O kitab'ın içerisinde hiçbir eğrilik, yanlışlık, acabalık, tereddüt yoktur, mümkün değil. Cenaâb-ı Hakk acaba gibi kuşkulara yer bırakan bir iş yapmaz, bu kuşkuları kullar ortaya getirmekte **Âyet"incil ve tevratta ihtilâfa düştüler...."** Diyerek hayali kitapları belirtmektedir Cenâb-ı Hak. Kitap'tan maksat bir yönüyle kişinin kendi kapasitesi içerisinde bir ömür boyu oluşturduğu, öğrendiği ve Âyetlerin hakikatlerini yaşantısına soktuğu kendi özel kitab'ı, diğer yönüyle Kûr'ân-ı Kerîm'in dört İlâh-î yönü bulunan mertebeleri, bunlar ;

- **Kûr'ân-ı Samit;** Mushaf-ı Şerif, okunmayıp kapalı duran Kûr'ân.

- **Elif, Lâm, Mim;**

- **Kûr'Ân-ı Nâtık;** Konuşan Kûr'ân, yani İnsân-ı Kâmil.

- **Kûr'ân-ı Tafsîl;** Bütün bu âlemler kitabı. Bütün âlemler Kûr'ân'ın tafsilatlı olarak yaşanmasıdır. İdrak seviyemiz ölçüsünde bu kitaplardan yararlanabiliyoruz, insanların dünyaya getiriliş gayesi Kûr'ân-ı hakikatleri idrak etmektir ve en geniş mânâ da ahirete hazırlanmaktır.

قِيمًا لِّیُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا

2-) Kayyimen, li yünzire be'sen şediyden min ledünHU ve yübeşşiral mu'miniynelleziyne ya'melunes salihati enne lehüm ecran hasena;

* (Allah onu), katından gelecek şiddetli bir azap ile (inanmayanları) uyarmak, salih ameller işleyen mü'minleri, en güzel bir karşılık ile müjdelemek

Burada kitab'ın özelliklerinden bahsediyor.

“**ya'melune**” derken faaliyeti belirtti, “**salihati**” diyerek kabiliyeti belirtti. Sâlih amel'in terki olarak ifadesi “mânâsı yani programı, kurgusu Hak'tan fiili kul'dan olan ibadetler”, “Kuruluş ve tatbikati beşer'den olan ameller” ise amel-i gayri sâlih, bunlar İlâh-î değil nefis ağırlıklı olduğundan gayri sâlih amel oluyor.

مَا كَثِيرَ فِيهِ أَبَدًا

3-) Makisiyne fiyhi ebeda;

* içlerinde ebedî olarak kalacakları güzel bir mükâfat (cennet) ile müjdelemek

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا

4-) Ve yünziralleziyne kalüttehazâllahu veleda;

* ve “Allah, bir çocuk edindi” diyenleri de uyarmak için

Bunu söyleyenler meleklere Allah'ın kızları diyen Arap müşrikleri, Üzeyr a.s'a Allah'ın oğlu diyen Yahudiler, Mesih Allah'ın oğlu diyen Nasara'dır. Bu hususta en ısrarcı Nasara yani Hıristiyan'lar oldu, çünkü bunu din'lerinin birinci esası olarak kabul etmişlerdir ve bunu kabul etmeyen Hıristiyan olamıyor.

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ
إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

24

5-) Ma lehüm Bihi min ilmin ve la liabaihim kebüret kelimeten tahrucü min efvahihi in yekulune illâ keziba;

* Bu konuda ne kendilerinin, ne de atalarının hiçbir bilgisi yoktur. Ne büyük bir söz (bu) ağızlarından çıkan! Onlar ancak yalan söylüyorlar.

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِذَا الْحَدِيثِ
أَسَفًا

6-) Felealleke bahiun nefseke alâ asarihim in lem yu'minu Bi hazel hadiysi esefa;

* Demek sen, bu söze (Kur'an'a) inanmazlarsa, arkalarından üzülererek âdeta kendini tüketeceksin!

Böyle sözler söylendiği zaman Efendimiz(s.a.v) çok üzüntüye kapılmış, çünkü Efendimizin(s.a.v) özelliği **"Rahmeten lil âlemiyn"** olduğundan bütün varlıklara eş değer yaklaştığından hepsinin imân ehli olmasını istiyor içinden, Cenâb-ı Hakk'ta onun üzülmemesi için bu şekilde tavsiye de bulunuyor.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

7-) İnna cealna ma alel Ardı ziyneteni leha lineblüvehüm eyyühüm ahsenu amela;

* İnsanların hangisinin daha güzel amel yaptığını deneyelim diye şüphesiz biz yeryüzündeki şeyleri ona bir zinet yaptık.

Dileyen ziynetlenmiş, süslenmiş şeylere kapılır kalır ve inkâr eder, dileyen nefis mücadelesi yapar bunları aşar ve Rabbine ulaşır.

وَأِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا

8-) Ve inna le cailune ma aleyha sayiden cüruza;

25

* Biz, elbette (zamanı gelince) yeryüzündeki her şeyi bir kuru toprak hâline getireceğiz.

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا

9-) Em hasibte enne Ashabel Kehfi ver Rakıymi kânu min ayatina aceba;

* Yoksa sen, (sadece) Ashab-ı Kehf ve Ashab-ı Rakîm'i mi bizim ibret verici delillerimizden sandın?

Yeni Rehber Ansiklopedisinden Ashab-ı Kehf ile ilgili bilgileri aktaralım önce;

ESHÂB-I KEHF;

Îsâ aleyhisselâmdan sonra, din düşmanları her tarafı kapladığı bir zamanda, dinlerini korumak için her şeylerini terk edip, hicret eden ve Efsûs (Tarsus) taki mağarada medfun bulunan yedi kişi ile Kitmîr adındaki köpekleri. Kûr'ân-ı kerîmde Kehf sûresinde kıssaları uzun bildirilmektedir.

Eshâb-ı Kehf denilen îmânlı gençler, Efsûs yâni Tarsus şehri ahâlisinden idiler. Bunlardan altısı sarayda vazîfeli, hükümdâra yakın kimselerdi. Hazret-i Ali'nin rivâyetine göre Eshâb-ı Kehf'in adedi yedi olup, bunların altısı hükümdârın

müşâvere heyetinde idi. Onun sağında ve solunda bulunurlardı. Sağındakiler Yemlîha, Mekselînâ ve Mislînâ idi. Bunlara "Eshâb-ı yemîn" denmiştir. Hükümdârın solunda bulunanlar ise, Mernûş, Debernûş ve Şâzenûş'tur. Bunlara da "Eshâb-ı yesâr" denmiştir.

Hükümdâr o târihte Roma imparatorlarından Dimityanus veya Dokyanus olup, rezil, zâlim bir kimseydi. Putlara tapardı. Sonra tanrılığını îlân etti. Putperestliği kabul etmeyen az sayıdaki mü minleri yakalatıp parçalattıktan sonra şehrin kapılarına astırdı. Hükümdâr bir ihbâr üzerine saraydaki bu îmânlı gençlerin durumlarını öğrendi. Büyük bir öfke ile onları çağırıp tehdid etti. Fakat onlar, îmân yolunda sebât gösterip, şirki ve putperestliği kabul

26

etmediler. Üstelik Dokyanus'u îmâna dâvet ettiler. Eshâb-ı Kehf bu Hakk sözleri Dokyanus'a sarayda, hazır olan bir topluluk içinde söylediler. Çünkü Dokyanus bunları oradaki topluluk içinde putperestliğe çağırmıştı. Onlar da, saray erkânı içinde büyük bir cesâretle: "Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbi'dir. Fânî (yok olucu) şeyler nasıl yaratıcı olabilir." dediler. Hükümdâr onların eski günlerine dönmeleri için zaman tanıdı. Bu da îmânlı gençlere Allahü teâlânın bir lütfu oldu. Çünkü bu bekleme esnâsında birbirleriyle istişâre ederek, hicret imkânını elde ettiler. Dinlerini korumak için gerekli hazırlıkları gizlice yapıp, şehre yakın bir dağ cihetine gittiler. Yolda giderken Kefeştetayyuş ismindeki bir çoban onların hâlini anlayıp îmân etti ve yedincileri oldu. Çobanın köpeği Kitmîr de onlara katılıp, arkalarından tâkib etti. Dağa yaklaştıklarında çobanın gösterdiği bir mağaraya girdiler. Onlar mağarada Allahü teâlânın rahmet ve lütfunu dileyerek duâda bulundular. Allahü teâlâ bu husûsu Kur'ân-ı kerîmde Kehf sûresinin 13. âyet-i kerîmesinde meâlen şöyle bildirmektedir:

O zaman o genç yiğitler mağaraya sığınmışlardı da: "Ey Rabbimiz! Bize tarafından bir rahmet (dinde hidâyet, günâhlarımızı da mağfiret et ve helâl rızık) düşmanlarından emniyet ver ve işimizden (dînimizi korumak için kâfirlerden ayrılıp, mağaraya ilticâ

ettiğimizden dolayı) **bizim için muvaffakiyet hazırla** (o sâyede rüşd ve hidâyete ermiş, böylece çok sevâba kavuşmuş olalım).

Diğer taraftan zâlim hükümdâr Dokyanus, Efsûs'a gelip, onları sordu. Kaçtıklarını haber verdiklerinde, babalarını, onların getirilmesine zorladı. Babaları; "Bizim malımızı alıp, dağa doğru gittiler." Dediler. Dokyanus adamları ile gidip, o mağarayı bulunca; "Burada ölsünler!" diye mağaranın ağzını kuvvetlice kapattırdı. Dokyanus'un yakınlarından iki mümin, gençlerin isimlerini ve hâllerini bir taşa nakşedip, mağaranın duvarına koydular. Bu mağara Betâhlus Dağının güney tarafında idi. Güneş doğarken ve

27

batarken oraya vurup, rütûbet olmazdı. Allahü teâlâ, meleklerle onları sağ ve sol taraflarına döndürürdü. Köpekleri dirseklerini kapının eşiğine uzatmıştı. Ölü değillerdi. Uyurken de gözleri açıktı. Nefes alırlar; saçları, tırnakları uzardı. Allahü Teâlâ, kemâl-i kudretiyle ceset ve elbiselerini değiştirmede. Uzun müddet uyuduktan sonra onları uyandırdı.

Eshâb-ı Kehf'in mağaradaki uyku müddeti Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

Bunun üzerine biz, nice yıllar mağarada onların kulaklarına (hâricî şeyleri işitmelerine mâni perde) **vurduk.** (Nice yıllar tam bir sükûn içinde uyuttuk). (Kehf sûresi: 11) **Onlar mağalarında üç yüz sene eğleştiler.** (Buna) **dokuz (yıl) daha kattılar.** (Kehf sûresi: 25) Cenâb-ı Hak bu uzun uykudan sonra Eshâb-ı Kehf'i uyandırınca, onlar henüz yattıkları günde bulunduklarını sandılar. Eshâb-ı Kehf'in uykudan kalkmaları, birbirleriyle konuşmaları ve içlerinden birini şehre göndermeleri Kur'ân-ı Kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir: **Biz, onları** (uyuttuğumuz gibi, kudretimizle ceset ve elbiseleri bu uzun zamanda değişmeksizin) **uyandırdık ki, hâllerini bilsinler.** (Birbiriyle soruşup hâllerini ve Allahü teâlânın kendilerine ne yaptığını öğrensinler de cenâb-ı Hakk'ın kudretine olan yakînleri, îmânları artsın. Öldükten sonra

dirilmenin ne olduğunu ve bunun bir örneğini görsünler.
Allahü teâlânın kendilerine olan nîmetlerine şükretsınler.)

Onlardan birisi (Mekselîna) **dedi ki: "Ne kadar zaman** (yatıp) **eğleştiniz!"** (Zîrâ onların mağaraya girmeleri güneş doğarken idi. Uyanmaları guruba yakın olmakla cevapta bâzıları) **"Bir gün, yâhut günden bir mikdâr uykuda kaldık."** dediler. (Tekrar uzamış kıllarına, tırnaklarına bakıp) **birbirlerine; "Ne kadar eğlendiğimizi Rabbimiz daha iyi bilendir. Şimdi siz birinizi bu gümüş para ile şehre** (Tarsus'a) **gönderin de baksın, onun hangi yiyeceği temizse** (daha helâl, daha güzel, daha bol, daha ucuz ise) **ondan bir rızık**

28

getirsin. Çok nâzik hareket etsin. Sizi hiçbir kimseye sakın hissettirmesin." dediler. (Kehf sûresi: 19)

Bunlar şehre gidip yiyecek getirecek kimsenin (Yemlîhâ'nın) elbise değiştirerek hâlini kimseye bildirmeden gidip gelmesini uygun gördüler. Bunların en olgunu ve akıllıları olan Yemlîhâ, bu vasiyetleri kabûl edip şehre geldiğinde çok değişmiş bir başka âlem buldu. Hayret etti. İçti burkuldu. Nihâyet ekmekçi dükkanına girdi. O parayı yâni Dokyânus zamânında, onun adına olan sikkayı ekmekçiye verince, ekmekçi bu adamın hazîne bulduğunu sandı ve hemen elden ele göstererek polise vardı. Yemlîhâ'yı tutup, "Bulduğun hazîneyi ver." diye tehdid ettiler. Yemlîhâ dedi ki: "Ben hazîne bulmadım. Dün bu altını evden aldım. Bugün çarşıya getirdim." Babasının ismini sordular. Söyledi. "Burada o isimde kimse yoktur." deyip, yalan söylüyorsun dediler. Çok sıkıldı. "Beni Dokyânus'a götürün, o benim işimi bilir." Bu sözünü de alaya alıp; "Dokyânus öleli üç yüz seneye yakın oldu. Sen bize hikâye mi anlatıyorsun?" dediler. Velhâsıl pâdişâhları olan Sâlih Melik Tendrus'a götürdüler. Bu pâdişâh mümin idi. Vaktindeki insanların çoğu, cesetlerin haşrını inkâr ederdi. Pâdişâh onlara bu hususta ne kadar nasîhat ettiyse, fayda vermezdi.

Yemlîhâ, başından geçenleri o pâdişâha anlatınca, pâdişah; oğlu, eşrâfı ve yakın adamlarıyla birlikte, mağaraya geldiler. Yemlîhâ varıp arkadaşlarına haber verdi. Pâdişâh dahi yetişip, önceki hâlleri üzerine yazılan taşı getirip okudular. İsimleri ve hâlleri anlaşıldı. Onlara selâm verip cevap aldı. Hepsinin boynuna sarılıp, vedâ ederken, tekrar eskisi gibi uykuya vardılar.

Resûlullah efendimiz zamânında, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ali, Eshâb-ı Kehf'e gittiler. O zaman Eshâb-ı Kehf uykudan uyanıp onları gördüler. Resûlullah'a îmân ettiklerini bildirdiler ve selâm gönderip duâ istediler. Eshâb-ı Kehf, hazret-i Mehdî zamânında yine uykudan

29

*kalkıp, onun yanına gidip askeri olacaklar ve yardım edeceklerdir. Köpekleri Kitmîr dahi Cennet'e girecektir. Peygamber efendimiz Eshâb-ı Kehf hakkındaki hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurmuştur: **Eshâb-ı Kehf, (hazret-i) Mehdî'nin yardımcıları olacaktır ve Îsâ (aleyhisselâm) bunun zamânında gökten inecektir.***

Ashab-ı Kehf Kûr'ân-ı Kerîm'de ifade edildiği ve zâhiren bilindiği gibi olağanüstü bir hadise, Üçyüzdokuz sene yaklaşık bu kişilerin mağarada yaşamaları ve bu uzun süreden sonra tekrar hayata geçip dirilmeleri gerçekten tabii seyir içerisinde büyük bir hadisedir, ancak Cenâb-ı Hak ikaz da bulunuyor "Ey Habibim bu hadiseyi sen acaib bir şey mi zannettin" diyerek, çünkü Bizim her gün göz önünde olan ve sizin farketmediğiniz o kadar büyük hadiselerimiz var ki bunlara dikkatle bakarsanız Ashab-ı Kehf hadisesi çok küçük bir şey kalır onların yanında diyor. Güneş'in doğması ve milyar yıl ile ifade edilen uzun süreler hep dünyayı aydınlatması, kuru ve ölü denilen topraktan bir sürü muhteşem yiyeceklerin çıkması, insanların üremesi vb. bunlar çok daha acaip işlerdir diyerek, dikkatimiz günlük oluşumlara da çekilmekte çünkü biz bunları günlük telaşlar içerisinde ve bu olaylar sürekli

olup devamlılık arzettiğinden, sıradan geliyor ve kaçıyoruz.

Daha da ilerisi kendine bak ve kendinde ki acaiplikleri gör diyor Cenâb-ı Hakk, esas acaiplik yani muhteşemlik bizde ve Ashab-ı Kehf'te biz de zaten, dışarıda değil. Cenâb-ı Hakk bu ikazı yapmasa biz de gerçekten Ashab-ı Kehf vb. hadiselerin çok büyük şeyler olduğu izlenimi kalacaktır.

Mağara Gar demek, Gar kelimesi Ebced hesabıyla (1201)sayı değerindedir, (12+01=13) olur ki bu kelimenin (13) hakikatine bağlı olduğunu gösterir.

30

Kehf ise sayı değeri (105)'tir, toplarsak (1+0+5=6) eder ki, altı cihetin kapılarını kapatıp içe dönmektir.

Rakıym'ın isimleri belirten bir tabelâ olduğu söylenmiştir yani kitabe manasınadır. İşte o kitabede mağaranın içerisinde ne olduğunun ifadesi vardır. Rakıym'ın sayı değerleri (350)dir. (3+5=8) cennetin ifadesidir. *Ayrıca (35) in tersi (53) tür, o da bellidir.*

Kaldıkları süre 300+9=309 yıl,yani milâdi takvimle 300 yıl, hicri takvimle 309 yıldır, toplarsak (3+0+9=12) eder ki Nûr'u Muhammediye bağlıdır diyebiliriz.

Kehf iç, rakıym dıştır, yani kehf gönül âlemimiz rakıym ise sûretimizdir.

Mertebe-i İseviyenin özelliği fenafillâh yani Hakk'ta fâni olmaktır, her Muhammedi'de seyri süluk yolunda bu gönül mağarasına girip Ashab-ı Kehf olmalıdır. İşte o zamanda Hakk onları dilediği yöne döndürecektir, ancak bu daha yolun sonu değildir, gerçek Muhammediliğe ulaşmak için uyandırıldıktan sonra mağaradan çıkartılır ve halkın arasına karıştırılırlar, içte ve dışta hep Hakk ile olurlar, İseviyet mertebesinde olanlar nasıl ki Ashab-ı Kehf o mağarada ölmediyseler onlarda o mertebede ölmezler. Kehf ehli yani fenafillâh olanın artık kendisini tanıtacak hali

kalmadığından ben şuyum ben buyum diyemez ancak rakıym olacak ki oradan okunsun onun kimliği.

İsâ (a.s.) ile beraber onun yardımcıları olarak inecek olan Ashab-ı Kehf, Muhammedi olacaklar ve hem İsâ (a.s.) hem de onun kavminden olan bu kişiler **bakabillâh**, yani Allah ile bâki olma şerefini kazanacaklardır, geçmişten başka bir kimselerin böyle bir şans ve imkânları yoktur, ve daha sonra kendi ecelleri ile öleceklerdir. İsâ (a.s.) in işte bu yüzden bir ayrıcalığı vardır, yani asaleten Allah'ın peygamberi olması, vekâleten Peygamberimizin (s.a.v.) ümmeti olmasıdır. Ashab-ı Kehf'in köpeği Kıtırmir'den bahsedelim biraz; bilindiği gibi köpek tasavvuf'un başlangıç kısımlarında nefsi emmâre'yi ifade eder, öldürülmesi ve

31

ehlileştirilmesi gerekir, mağaranın girişinde Ashab-ı kehf'i bekleyen Kıtırmir zâhiren o görüntüsü ile tek ise de onlardan herbirinin eğitilmiş nefsi emmâre'leridir yani o köpeğin şahsında mağaradakilerin sayısı kadar Kıtırmir vardır, ancak hepsi aynı hal ve tavır içinde olduklarından zâhiren bir tane gibi görünmüştür, seyri sülûk'ta kişi bu mertebeye gelip mağara ashâbı olunca bu hakikati yaşaması gerekiyor çünkü İseviyyet mertebesi fenâfillâh mertebesi olduğundan ve fenâfillâh'ta gönüle çekilmek olduğundan İseviyyet'in tabi hali mağara ehli olmaktır yani gönülde fâni olmaktır, işte o mağarada terbiye edilmiş olan nefis onu böyle korur, onun için emmâre eğilimli olan nefislerimizi öldürmek yerine terbiye etmek daha hayırlıdır, bir çok nefsi emmâre hükmünde olan hayvanlar, hayvani istek ve arzular ehli elinde İlâh-î istek ve arzulara dönüştürülmektedir. Nefsi emmâre terbiye olmadığı zaman dünyayı ister, aşağıya çeker fakat terbiye edilir ve bu yapılan şeyler senin menfaatinedir diyerek ona anlatılırsa, o zaman ehli elinde İlâh-î istek ve arzulara dönüşür, o da muhabbet istemeye, cennet istemeye başlar, kendi mertebesine göre yakın'lık istemeye başlar, Hakk'a yönelme arzuları belirmeye başlar, çünkü bariz olarak kendisinde Hayy Esmâsı var, Hayy Esmâsı aslına dönmek istemez mi? Her halde olduğu gibi

bu hususta da eğitim şart olduğu açık olarak görülmektedir.

Mahşerde hesaplar görüldükten sonra dünyada hayvan olarak yaşamış olan mahlûkata Âyette ifade edildiği gibi "Toprak olun" denecek ve onlar toprak olacaklar, daha sonra dünyadan iki türlü insân gelecek bir türü insân olarak yaşayıp ahirete insan olarak intikal etmiş olanlar , diğeri dünyada insân olarak yaşamış fakat ahlâkan hayvan ahlâkında olduğundan o hayvanın sûretiyle gelecek ve onlar kendi hallerini gördükten sonra "Keşke bizde onlar gibi toprak olsaydık" diyecekler.

Yaşarken cennetlik oldukları kendilerine Efendimiz(s.a.v) tarafından müjdelenen 10 zat vardır;

32

- 1.) Hz.Ebubekir
- 2.) Hz.Ömer bin Hattab
- 3.) Hz.Osman bin Haffan
- 4.) Ahz.Ali (k.v)
- 5.) Sa'd bin Ebi Vakkas
- 6.) Said bin Zeyd
- 7.) Talha bin Ubeydullah
- 8.) Zübeyr bin el Avvam
- 9.) Ebu Ubeyde bin el Cerrah
- 10.) Abdurrahman bin Avf

Bunların yanında cennetlik olduğu belirtilen 10 hayvan vardır, bunlar dünyadan cennete

gideceklerdir, cennetin içinde oranın ehli olan hayvan çoktur yalnız dünyadan oraya gidecek olan bu hayvanların orada şerefi çok yüksek olacaktır, peygamberlere olan bağlılıkları yüzünden, bu hayvanlar şunlardır;

- Habil'in koçu,
- Nuh a.s'ın güvercini,
- Salih a.s'ın devesi,

- İsmail a.s'ın koçu,
- Musa a.s'nın asası olan yılanı,
- Süleyman a.s'ın hüdhüd kuşu,
- Yunus a.s'ın balığı,
- Üzeyr a.s'ın eşiği,
- Ashab-ı Kehf'in köpeği,
- Muhammed s.a.v'ın Devesi,

Bunlar sahiplerine olan sadakatlerinden dolayı bu halleri kazanmışlardır, işte bizlerde nefislerimizi güzel terbiye edebilirsek en azından onların da cennet ehli olmalarını sağlamış oluruz.

33

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً
وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا

10-) İz evel fityetü ilelKehfi fekalu Rabbena atina min ledünKE rahmeten ve heyyi' lena min emrina raşeda;

** Hani o gençler mağaraya sığınmışlardı da, "Ey Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve içinde bulunduğumuz şu durumda bize kurtuluş ve doğruluğa ulaşmayı kolaylaştıır" demişlerdi.*

Bir oluşumun hikâyesini değil hakikatini bilmek mühimdir, başkalarının yaşadığı bir hikâyeyi sadece lâfzen ve hayalen bilmek, dinlemek, öğrenmek değil, o hikâyenin içerisinde bizim hayatımızın nerede olduğunu bilmek mühimdir. Daha önce ki Âyetlerde söylendiği gibi bunlar kullarına indirilmiş ve bunların içinde geçenlerin hepsi bizlerle ilgili olduğu için kayda giriyor bu hikâyeler. Kûr'ân-ı Kerîm'in içerisinde bir çok misaller ve bir çok peygamberin hayat hikâyeleri var, işte bu hayat hikâyeleri Hz. Rasûlüllah'a (s.a.v.) gelen yolun mihengi noktalarıdır, eğer o yollardan geçilmezse Hz. Rasûlüllah'a (s.a.v.) ulaşmak mümkün değildir. Âdemiyyet hakikatlerini idrak etmeden biz Muhammediyiz diyemeyiz.

“İledünke rahmeten” talebiyle Ashâb-ı Kehf’in İseviyyet mertebesinden bazı sırlara nüfuz ettikleri anlaşıyor, sıradan bir dua değil çünkü, zâti ve hususi bir dua ediyorlar ve oradan bir talepte bulunuyorlar. Cenâb-ı Hakk Ashab-ı Kehf’e kendi indinden yani tertemiz bir İseviyyet anlayışı vermiş, Muhammedi hakikatler henüz gelmediğine göre İseviyyül meşreb olduklarından ve fenâfillâh mertebesinin hakikatini yaşadıklarından, bu mertebenin daha ilerisini, özünü rahmet olarak ver diyerek rica da bulunuyorlar.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا

34

11-) Fedarebna alâ azânihim fiyl Kehfi siniyne adeda;

** Bunun üzerine biz de nice yıllar onların kulaklarını (dış dünyaya) kapattık (Onları uyuttuk).*

Kulaklarını duymaz hale getirdik, bir kimse kulağından duyduğu sürece uykuya dalamaz, işte dışarıda ne olursa olsun o sesleri onlara duyurmaz olduk ve onlar böylece uykuya daldılar.

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا

12-) Sümme beasnahüm li na'leme eyyül hızbeyni ahsa lima lebisu emeda;

** Sonra onları uyandırdık ki, iki zümreden hangisinin bekledikleri süreyi daha iyi hesap ettiğini bilelim.*

İki zümreden biri Ashab-ı Kehf topluluğu diğeri de onlara zarar vermeye çalışan imansızlar.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ
هُدًى

13-) Nahnu nekussu aleyke nebeehüm bil Hakk innehüm fityetün amenu Bi Rabbihim ve zidnahüm hüda;

** Biz sana onların haberlerini gerçek olarak anlatıyoruz: Şüphesiz onlar Rablerine inanmış birkaç genç yiğitti. Biz de onların hidayetlerini artırmıştık.*

Her ne kadar o gün bu ayet Efendimizi (s.a.v) muhatap alıyorken, bugün artık hepimiz bu ayetin hükmü altında muhatabıyız.

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُو مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا

35

14-) Ve rabatna alâ kulubihim iz kamu fekalu Rabbuna RabbüsSemavati vel Ardı len ned'uve min duniHî ilâhen lekad kulna izen şatata;

** Kalkıp da, "Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. O'ndan başkasına asla ilâh demeyiz. Yoksa andolsun ki sağma bir söz söylemiş oluruz.*

هُؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم بِسُلْطَانٍ
بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

15-) Haülai kavmünettehazu min duniHî aliheten, levla ye'tune aleyhim Bi sultanin beyyin femen azlemü mimmeniftera alellahi keziba;

** Şunlar, şu kavmimiz, O'ndan başka tanrılar edindiler. Onlar hakkında açık bir delil getirselerdi ya! Artık kim*

Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalimdir?" dediklerinde onların kalplerine kuvvet vermiştik.

وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا

16-) Ve ızı'tezeltümuhüm ve ma ya'budune illAllahe fe'vu ilel Kehfi yenşur leküm Rabbuküm min rahmetiHİ ve yüheyyi' leküm min emriküm mirfeka;

* (İçlerinden biri şöyle dedi:) "Mademki onlardan ve Allah'tan başkasına tapmakta olduklarından yüz çevirip ayrıldınız, o hâlde mağaraya çekilin ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ve içinde bulunduğunuz durumda yararlanacağınız şeyler hazırlasın."

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَن يُضِلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا

17-) Ve teraşŞemse iza taleat tezaveru an Kehfihim

36

zatel yemiyni ve iza garebet takriduhüm zateş şimali ve hüm fiy fecvetin minh zâlike min ayatillah men yehdillahu fehüvel mühted ve men yudlil felen tecide lehu veliyyen mürşida;

* (Orada olsaydın) güneş doğduğunda onun; mağaralarının sağ tarafına kaydığını, batarken de onlara dokunmadan sol tarafa gittiğini görürdün. Kendileri ise mağaranın geniş bir yerinde idiler. Bu, Allah'ın mucizelerindendir. Allah, kime hidayet ederse işte o, doğru yolu bulandır. Kimi de

şaşırtırsa, artık ona doğru yolu gösterecek bir dost bulamazsın.

Mağara içerisinde başları güneye, ayakları kuzeye doğru şeklinde duruyorlarmış, hiç güneş vurmasa üstlerine çürüme durumu, tam güneş vursa kuruma durumu oluşacağından öyle uygun bir ısı ve ortamda tutuyor ki Cenab-ı Hak onları, tabi hallerini devam ettiriyorlar.

Diğer yönüyle güneşin doğması fenâfillâh halinden bakâbillâh haline geçiştir, mağaranın içerisinde fenâfillâh halinde iken onlar güneşin doğması bakâbillâh'tan onlara haber gelmesi gibi bir özellik taşıyor.

Burada Âyetler ile belirtilenler nasıl ki yazılı, baskılı Kûr'ân ise Ashab-ı Kehf ile anlatılan da fiili Kûr'ân'dır.

وَتَحْسَبُهُمْ آيْقَاطًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشَّمَالِ
وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ
مِنْهُمْ مُقِرَّارًا وَلَمَلَأْتَ مِنْهُمْ رُعبًا

18-) Ve tahsebühüm eykazan ve hüm rukud ve nukallibühüm zâtel yemiyni ve zâtes şimal ve kelbühüm basitun ziraayhi bil vesıyd levittala'te aleyhim levelleyte minhüm firaren ve le muli'te minhüm ru'ba;

* Uykuda oldukları hâlde, sen onları uyanık sanırsın. Biz onları sağa sola çeviriyorduk. Köpekleri de mağaranın girişinde iki kolunu uzatmış (yatmakta idi.) Onları görseydin, mutlaka onlardan yüz çevirip kaçardın ve gördüklerin yüzünden için korku ile dolardı.

37

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَا هُمُلَيْتَسَاءُلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا
لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ

فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرُوا أَيُّهَا
أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّكُمْ أَحَدًا

19-) Ve kezâlike beasnahüm li yetesaelu beynehüm kale kailün minhüm kem lebistüm kalu lebisna yevmen ev ba'da yevm kalu Rabbüküm a'lemü Bi ma lebistüm feb'asu ehadeküm Bi veriküküm hazihi ilelMediyneti felyenzur eyyüha ezka taamen fel ye'tiküm Bi rizkın minhu vel yetelettaf ve la yüş'ıranne Biküm ehada;

** Böylece biz, birbirlerine sorsunlar diye onları uyandırdık. İçlerinden biri: "Ne kadar kaldınız"? dedi. (Bir kısmı) "Bir gün, ya da bir günden az", dediler. (Diğerleri de) şöyle dediler: "Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir. Şimdi siz birinizi şu gümüş para ile kente gönderin de baksın; (şehir halkından) hangisinin yiyeceği daha temiz ve lezzetli ise ondan size bir rızık getirsin. Ayrıca, çok nazik davransın (da dikkat çekmesin) ve sizi hiçbir kimseye sakın sezdirmesin."*

Daha önce kulaklarına vurduk dediği şekilde şuuruları, düşünceleri olmadı, işlemeyi bu nedenle zamanı tespit edemediler, kendi şartlanmalarına ve güneşin durumuna göre bir gün veya bir günün bir kısmı diye zannettiler.

Faaliyete geçtikleri zaman yemek yeme ihtiyacı duydular.

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعَذِّبُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ
تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا

20-) İnnehüm in yazheru aleyküm yercümüküm ev yuiyduküm fiy milletihim ve len tüflihu izen ebada;

** "Çünkü onlar sizi ele geçirirlerse ya taşıyarak öldürürler, yahut kendi dinlerine döndürürler. O zaman da bir daha asla kurtuluşa eremezsiniz."*

وَكَذَلِكَ أَغْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَزَّعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُيُوتًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا

21-) Ve kezâlike a'serna aleyhim li ya'lemu enne va'dAllahi Hakkun ve ennes saate la raybe fiyha iz yetenazeune beynehüm emrehüm fekalübnu aleyhim bünyana; Rabbuhüm a'lemü Bihim kalelleziyne ğalebu alâ emrihim lenettehizenne aleyhim mescida;

* Böylece biz, (insanları) onların hâlinden haberdar ettik ki, Allah'ın va'dinin hak olduğunu ve kıyametin gerçekleşmesinde de hiçbir şüphe olmadığını bilsinler. Hani onlar (olayın mucizevî tarafını ve asıl hikmetini bırakmışlar da) aralarında onların durumunu tartışıyorlardı. (Bazıları), "Onların üstüne bir bina yapın, Rableri onların hâlini daha iyi bilir" dediler. Duruma hâkim olanlar ise, "Üzerlerine mutlaka bir mescit yapacağız" dediler.

Demek ki batında Ashab-ı Kehf olan ifadenin zahiri mescit olmaktadır ve mescid yani secde yeri İseviyet mertebesidir çünkü makamı fenâfillâh'tır ve fenâfillâh'ın en kemâlli hali secde etmektir. Evlerimiz ise Museviyet mertebesi itibarıyla olan ibadethanelerimizdir, Muhammediyyet'in ibadet yeri cami'lerdir. Cami toplayıcı demektir ve belirgin hali kubbeli olmasıdır yani insanları Ulûhiyet mertebesinden sarmasıdır. Bu camilerin minarelerinden verilen ezanlar ile insanlar dünya üzerinde farklı yerlerde olarak bütün beş vaktin ezanı ile hiç arkası kesilmeksizin camiye davet edilmektedir. Bu daveti duyup tabi olanlara ümmeti icabet, tabi olmayanlara ümmeti davet deniyor.

Bunlar hepsi İslâm'ın içindeki mertebeler, Kûr'ân'daki İseviyet, Mûseviyet bunlar hepsi bizim yaşamamız gereken

merhaleler, yollar, merdivenler yani makamlardır. Bizler Muhammedi olarak doğduğumuzdan hemen kendimizi Muhammedi zannediyoruz. tabii fiziken Muhammediyiz fakat ruhen değiliz, cennet ehli olmak isteyenler kendilerini o yöne istedikleri gibi yönlendirebilirler fakat irfan ehli olmak istiyorsak Âdem ismiyle başlayan o zuhurdan yukarıya doğru çıkmamız gerekiyor, bir çok şeyler var ki gözümüzün önünde fakat farkında olmuyoruz.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةً رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةً سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةً وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي
أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءَ
ظَاهِرٍ أَوْ لَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا

22-) Seyekulune selasetün rabiuhüm kelbühüm ve yekulune hamsetün sadisühüm kelbühüm racmen bil gayb ve yekulune seb'atün ve saminühüm kelbühüm kul Rabbiy a'lemü Bi iddetihim ma ya'lemuhüm illâ kaliyl fela tumari fiyhim illâ miraen zahira ve la testefti fiyhim minhüm ehada;

* (Ey Muhammed!) Bazıları bilmedikleri şey hakkında atıp tutarak: "Onlar üç kişidirler, dördüncüleri köpekleridir" diyecekler. Yine, "Beş kişidirler, altıncıları köpekleridir" diyecekler. Şöyle de diyecekler: "Yedi kişidirler, sekizincileri köpekleridir." De ki: "Onların sayısını Rabbim daha iyi bilir. Zaten onları pek az kimse bilir. O hâlde, onlar hakkında (Kur'an'daki) apaçık tartışma(yı aktarmak)dan başka tartışmaya girme ve bunlar hakkında onlardan hiçbirine bir şey sorma."

Kaç kişi oldukları konusunda net bir rakkam söylenmiyor, fakat dikkat çekici bir yön olarak hep tek rakkam olarak belirtiliyor, köpekleri Kıtmir ile çift sayı oluyorlar.

Üç, bu hadiseyi ilmel, aynel, hakkel yakın olarak idrak etmek,

Beş, hazret mertebelerini İseviyet üzere olan bir anlayışla idrak etmek,

Yedi, yedi nefis mertebesinin orada hazır olmasıdır.

40

وَلَا تَقُولَنَّ لِّشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا

23-) Ve la tekulenne li şey'in inniy failün zâlike ğada;

* *Hiçbir şey hakkında sakın "yarın şunu yapacağım" deme!*
Ben bu işi yaparım dediği zaman kişi farkında olmadan kendisine Ulûhiyyet isnat etmektedir, benlik göstermektedir, fakat kişi kendi nefsi varlığını idrak edip acziyetini anladığı zaman,

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا

24-) İlla en yeşaAllah vezkür Rabbeke iza nesiyyt ve kul asa en yehdiyenı Rabbiy li akrebe min hazâ raşeda;

* *Ancak, "Allah dilerse yapacağım" de. Unuttuğun zaman Rabbini an ve "Umarım Rabbim beni, bundan daha doğru olana ulaştırır" de.*

"Allah dilerse yaparım" demek suretiyle, Allah'ın vekili olduğunu göstermektedir.

Unuttuğun zaman Rabbini zikret, en büyük Rabbi zikir de Besmele-i Şerif'tir.

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا

25-) Ve lebisu fiy Kehfihim selâse mietin siniyne vezdadu tis'a;

* *Onlar mağaralarında üç yüz yıl kaldılar. Buna dokuz daha eklediler.*

(300+9=309) (3+0+9=12) işte bu rakamda bahsedilen bütün bu hakikatlerin oluşumunun Hakikat-i Muhammediye dayandığını ve bu hadiselerin Hakikat-i Muhammediyenin bölümleri olduğunu bize açık olarak gösteriyor.

41

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ
وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُفِي حُكْمِهِ أَحَدًا

26-) Kulillahu a'lemu Bima lebisu leHU ğaybüs Semavati vel Ard ebsır Bihi ve esmı' ma lehüm min duniHİ min veliyyin, ve la yüşrikü fiy hükmiHİ ehada;

* De ki: "Kaldıkları süreyi Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybını bilmek O'na aittir. O, ne güzel görür; O, ne güzel işitir! Onların, O'ndan başka hiçbir dostu da yoktur. O, hükmüne hiçbir kimseyi ortak etmez."

وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا

27-) Vetlü ma uhiye ileyke min Kitâbi Rabbike, la mübeddile li kelimatiHİ ve len tecide min dunihi mültehada;

* Rabbinin kitabından sana vahyedileni oku. O'nun kelimelerini değiştirecek hiçbir kimse yoktur. O'ndan başka asla bir sığınak da bulamazsın.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ
مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

28-) Vasbir nefseke mealleyine yed'une Rabbehüm bil ğadati vel aşıyyi yüriydune veccheHU ve la ta'dü aynake anhüm türüydü ziynetel hayatid dünya ve la tutı' men ağfelna kalbehu an zikrina vettebea hevahu ve kâne emruhu furuta;

** Sabah akşam Rablerine, O'nun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte ol. Dünya hayatının zînetini arzu edip de gözlerini onlardan ayırma. Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, boş arzularına uymuş ve işi hep aşırılık olmuş kimselere boyun eğme.*

42

Bu Ayeti Kerim'e çok dikkatimi çeken bir Ayeti Kerim'e idi, bu Ayeti Kerime'nin yaşantısını kendime düstur edindim ve halâ da devam ediyor.

Nefsinle sabret, nefsinle sabretmesini öğren, sabrın nefse yapılmasını tavsiye ediyor Cenâb-ı Hakk, o nefsinle sabreden kimselerle birlikte, demek ki sabretmenin özelliklerinden birisi sabredenleri bulup onlarla ünsiyet edip birlikte sabretme yolunu seçmek ve onlardan dayanak almak, insan kolay kolay yalnız başına yapamaz, yapsa da çok ileri götüremez. O kimselerle ki onlar Rablarını davet ediyorlar, sabah ve akşam ve Rab'larının vechini talep ediyorlar, bakın cenneti değil ve sakın onlardan gözlerini ayırma. Sıkıntılı zamanlarda okunduğunda hemen faaliyete geçen bir Âyettir, herkesin ezberleyip okumasını tavsiye ederim, çünkü ne cennet, ne mal ne mülk var, sadece Rabbinin vechi var ve nefsi, yani kişinin bütün varlığını devreye sokuyor. Dünyayı talep eden ve kalbi gaflette olan kimselere uyma, zikrimizden gaflette olanlara uyma, onlar hevasına tabi olan kimselerdir, o zaman işinde aşırı gitmiş olursun, yani İlâh-î hükümlerin dışına çıkmış olursun. Nefis mertebesinde, nefis eğitiminde bu Âyeti Kerime çok büyük yol göstericidir.

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا
أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا
بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا

29-) Ve kulil Hakku min Rabbiküm femen şae felyu'min ve men şae felyekfür inna a'tedna lizzâlîmiyne naren, ehata Bihim süradikuha ve in yesteğîysu yûğasu Bî main kelmühli yeşvil vucuh bi'seşşerab ve saet murtefeka;

* De ki: "Hak, Rabbinizdendir. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin." Biz zalimlere öyle bir ateş hazırladık ki, onun alevden duvarları kendilerini çepeçevre kuşatmıştır. (Susuzluktan) feryat edip yardım

43

dilediklerinde, maden eriyiği gibi, yüzleri yakıp kavuran bir su ile kendilerine yardım edilir. O ne kötü bir içecektir! Cehennem ne korkunç bir yaslanacak yerdir.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ
أَحْسَنَ عَمَلًا

30-) İnnelleziyne amenu ve amilussalihati inna la nudîy'u ecre men ahsene amela;

* Gerçek şu ki, iman edip iyi işler yapanlara gelince, elbette biz iyi iş yapanların ecrini zayi etmeyiz.

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّنْ سُندُسٍ
وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا

31-) Ülaike lehüm cennatu Adnin tecriy min tahtihümül enharu yuhalleve fiyha min esavire min zehebin ve yelbesune siyaben hudren min sündüsin ve istebrakın müttekiiyne fiyha alel eraik nı'messevab ve hasünet murtefeka;

** İşte onlar için içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleri vardır. Orada tahtlar üzerine kurularak altın bileziklerle süslenecekler, ince ve kalın ipekten yeşil giysiler giyeceklerdir. O ne güzel karşılıktır! Cennet de ne güzel bir yaslanacak yerdir!*

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ
وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا

32-) Vadrib lehüm meselen racüleyni cealna liehadihima cenneteyni min a'nabin ve hafefnahüma Bi nahlin ve cealna beynehüma zer'a;

** Onlara şu iki adamı örnek ver: Onlardan birine iki üzüm bağı vermiş, bağların çevresini hurmalarla donatmış, ikisinin arasına da bir ekinlik koymuştuk.*

44

Üzüm ve hurma tasavvufta iki değişik oluşumu belirtiyor, Tin sûresinde de incir ve zeytin'den bahsediliyor.İncir vahdette kesret, zeytin kesrette vahdeti ifade ediyor; İncir'e dışından bakıldığında tek gözükmesine rağmen içini açtığımızda bir sürü tanecikleri bulunuyor, üzüm'de aynı şekilde, Zeytin'de kesret olarak bilinen fakat toplandıkları ve sıkıldıkları zaman özünde aynı hakikat olduğundan birbirinden ayrılmaz hale geliyorlar, hurma'da böyle,

كَلَّا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا
نَهْرًا

33-) Kiltel cenneteyni atet üküleha ve lem tazlim minhu şey'en ve feccerna hılalehüma nehera;

* Her iki bağ da meyvelerini vermiş ve ürünlerinden hiçbir şeyi eksik bırakmamıştı. Bu iki bağın arasından bir de nehir fışkırtmıştı.

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا
وَأَعَزُّ نَفَرًا

34-) Ve kâne lehu semer fekale li sahibihî ve huve yuhaviruhu ene ekseru minke malen ve eazzü nefera;

* Derken onun büyük bir serveti oldu. Arkadaşıyla konuşurken ona dedi ki: "Benim malım seninkinden daha çok. Adamlardan yana da senden daha üstünüm."

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا

35-) Ve dehale cennetehu ve huve zâlimün li nefsih kale ma ezunnü en tebiyde hazihi ebeda;

* Derken kendine zulmederek bağına girdi. Şöyle dedi: "Bunun sonsuza değin yok olacağını sanmıyorum."

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِن رُّدِّتْ إِلَى رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا
مُنْقَلِبًا

45

36-) Ve ma ezunnüs saate kaimeten ve lein rudidtü ila Rabbiy le ecidenne hayren minha münkaleba;

* "Kıyametin kopacağını da sanmıyorum. Rabbime döndürülsem bile andolsun bundan daha iyi bir sonuç bulurum."

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ
ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا

**37-) Kale lehu sahibuhu ve huve yuhaviruhu ekeferte
billeziy halekake min türabin sümme min nutfetin
sümme sevvake racüla;**

* Arkadaşı, ona cevap vererek dedi ki: "Seni topraktan, sonra bir damla döl suyundan yaratan, sonra da seni (eksiksiz) bir insan şeklinde düzenleyen Allah'ı inkâr mı ediyorsun?"

هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا

**38-) Lakinne HUvAllahu Rabbiy ve la üşrikü Bi
Rabbiy ehada;**

* "Fakat O Allah benim Rabbimdir. Ben Rabbime hiç kimseyi ortak koşmam."

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَنِّ
أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا

**39-) Ve levla iz dehalte cenneteke kulte ma şaAllahu
la kuvvete illâ billah in terani ene ekalle minke
malen ve veleda;**

* "Bağına girdiğinde 'Mâşaallah! Kuvvet yalnız Allah'ındır' deseydin ya!. Eğer benim malımı ve çocuklarımı kendininkilerden daha az görüyorsan,

فَعَسَى رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِّنْجَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا
مِّنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا

40-) Fe asa Rabbiy en yü'tiyeni hayren min cennetike ve yursile aleyha husbanen minesSemai fetusbiha sayden zeleka;

* belki Rabbim bana, senin bağından daha iyisini verir. Seninkinin üzerine de gökten bir afet indirir de bağ kupkuru ve yalçın bir toprak hâline geliverir."

أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا

41-) Ev yusbiha mauha ğavren felen testetiy'a lehu taleba;

* "Ya da suyu çekiliverir de (bırak bir daha bulmayı) artık onu arayamazsın bile."

وَأَحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَى مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا

42-) Ve uhiyta Bi semerihî feasbeha yukallibü keffeyhi alâ ma enfeka fiyha ve hiye haviyetün alâ uruşihâ ve yekulü ya leyteniy lem üşrik Bi Rabbiy ehada;

* Derken bütün serveti helâk edildi. (Yıkılmış) çardakları üzerine çökmüş hâldeki bağına yaptığı harcamalar karşısında ellerini oğuşturuyor ve şöyle diyordu: "Keşke Rabbime hiçbir kimseyi ortak koşmasaydım.."

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا

43-) Ve lem tekün lehu fietün yensurunehu min dunillahi ve ma kâne müntesıra;

* Onun, Allah'tan başka kendisine yardım edebilecek kimseleri yoktu. Kendi kendini kurtaracak güçte de değildi.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا

44-) Hüenalikel Velâyetü Lillâhil Hakk HUve hayrun sevaben ve hayrun ukba;

47

* İşte bu durumda velayet (himaye ve koruyuculuk) yalnızca Hakk olan Allah'a mahsustur. O'nun mükâfatı da daha hayırlıdır, vereceği sonuç da daha hayırlıdır.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَّاحُ وَكَانَ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا

45-) Vadrib lehüm meselel hayatid dünya kemain enzel nahu mines Semai fahteleta Bihi nebatül' Ardı feasbeha heşıymen tezruhürriyah ve kânAllahu alâ külli şey'in muktedira;

* Onlara dünya hayatının örneğini ver: (Dünya hayatı), gökten indirdiğimiz yağmur gibidir ki, onun sebebiyle yeryüzünün bitkileri boy verip birbirine karışırlar. Fakat bütün bu canlılık sonunda rüzgârın savurduğu kuru bir çer çöpe döner. Allah, her şey üzerinde kudret sahibidir.

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ
رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

46-) El malu vel benune ziyenetül hayatid dünya vel bakıyatus salihatu hayrun inde Rabbike sevaben ve hayrun emela;

* Mallar ve evlatlar, dünya hayatının süsüdür. Baki kalacak salih ameller ise, Rabbinin katında, sevap olarak da ümit olarak da daha hayırlıdır.

Başka bir Âyette, Âyet (8/28) fitne olarak bahsetmekte mallar ve evlâtlardan, demek ki bizim bakış açımıza göre

fitne de olabilir, g zelliikte olabilir. Bu fiziksel oluşunların yanında bir de g n l evl tlarımız var ki, o evl tlar fitne olmuyor sadece g zellik oluyor, o g n l evl dına tasavvufta "veled-i kalb" diyorlar ve her merteye de yeni bir doğuş, yeni bir anlayış, yeni bir hakikatle hayata devam ediyor. İs  (a.s.) "Anasından iki defa doğmayan semavatın

48

melek tuna ulařamaz" diyor, bu doęumlardan birisi kendi anne babasından doğal olarak d nyaya gelmesi, diğeri de irfaniyet, tevhid hakikati yoluyla yeni bir hayata geçmesi.

Yeni herhangi bir fikre ulaştığımız zaman bu fikir erevesi içerisinde doğmuş oluyoruz, yenilenmiş oluyoruz ve bize aşama kaydettiriyor buna da Mirac diyorlar.

Tekne delik değilse kişi içine biner ve ondan istifade eder fakat tekne de delik varsa batır, işte mallarımızda tekne misalidir, ayrıca bedenimizde bu şekildedir, Muhammedi olan bedenimizle Hakikat-i Muhammedi deryasında y zmekteyiz, batınen ve fiziken, fakat farkında değiliz.

وَيَوْمَ نَسِيرُ الْجِبَالِ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا

47-) Ve yevme n seyyirul cibale ve teral'Arda barizeten ve hařernah m felem n ęadir minh m ehada;

* Dağları y r teceğimiz ve senin yery z n  çırılçıplak g receğin g n  bir hatırla. Biz onları mahşerde toplarız da içlerinden hiçbirini bırakmayız.

وَعَرِضْهُ عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

48-) Ve uridu alâ Rabbike saffa lekad ci'tümuna kema hâlâknaküm evvele merretin, bel zeamtüm ellen nec'ale leküm mev'ida;

** Hepsi saf saf Rabbinin huzuruna çıkarılırlar. Onlara, "Andolsun, sizi ilk önce yarattığımız gibi bize geldiniz. Oysa siz, sizin için hesaba çekileceğiniz bir zaman belirlemediğimizi sanmıştınız" denir.*

49

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا
وَيْلَتَنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ
لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا
عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

49-) Ve vudial Kitabu feteral mücrimiyye müşfikıyye mimma fiyhi ve yekulune ya veyletena mali hazel Kitâbi la yuğadiru sağıyraten ve la kebiyreten illâ ahsaha ve vecedu ma amilu hadıra ve la yazlimu Rabbüke ehada;

** Kitap ortaya konur. Suçluları, kitabın içindekilerden korkuya kapılmış görürsün. "Eyvah bize! Bu nasıl bir kitaptır ki küçük, büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp dökmüş!" derler. Onlar bütün yaptıklarını karşılarında bulurlar. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.*

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ
فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ فَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ بُئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا

50-) Ve iz kulna lil Melaiketiscüdu liAdeme fesecedu illâ ibliys kâne minel Cinni fefeseka an emri rabbih

**efetettehızunehu ve zürriyetehu evliya min dunîY
ve hüm leküm adüvv bi'se liz zâlimiye bedela;**

** Hani biz meleklerle, "Âdem için saygı ile eğilin" demiştik de İblis'ten başka hepsi saygı ile eğilmişlerdi. İblis ise cinlerdendi de Rabbinin emri dışına çıktı. Şimdi siz, beni bırakıp da İblis'i ve neslini, kendinize dostlar mı ediniyorsunuz? Hâlbuki onlar sizin için birer düşmandırlar. Bu, zalimler için ne kötü bir bedeldir!*

Cenâb-ı Hakk sadece meleklerle "secde edin" demişti, burada çok değişik bir ifade ile "iblis secde etmedi o cinlerdendi" diyor, madem iblis cinlerdendi neden o zaman ona da secde emri geldi veya secde etmediği için ceza

50

geldi? "Secde edin" emri geldiği zaman iblis melekti, azazil ismiyle ve meleklerin hocasıydı, melekler grubundaydı fakat yapısı yani ayan-ı sabitesi itibarıyla ateşten hâlkedilmişti ve ateşin içinde aydınlık yani nur'da olduğundan ateşlik tarafı henüz faaliyette değildi, "Adem'e secde edin" emri onun cinlik tarafını faaliyete geçirdi çünkü oradaki oluşum benliğine dokundu ve o zaman meleklik vasfını kaybedip cin sınıfına yani bozgunculuk yapıcı bir vasfa girdi. Kûr'ân'ı Kerîm'de iblis, cin ve şeytan olarak isimler almaktadır, faaliyet sahasına göre isim almaktadır

مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ وَمَا كُنْتُ
مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا

**51-) Ma eşhedtühüm halkas Semavati vel Ardı ve la
halka enfüsihim ve ma küntü müttehızel mudilliyne
aduda;**

** Ben onları ne göklerin ve yerin yaratılışına, ne de kendilerinin yaratılışına şahit tuttum. Saptıranları da hiçbir zaman yardımcı edinmiş değilim.*

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا

**52-) Ve yevme yekulü nadu şürekâiyelleziyne
zeamtüm fedeavhüm felem yesteciybu lehüm ve
cealna beynehüm mevrika;**

** (Ey Muhammed!) Allah'ın, "Ortağım olduklarını iddia ettiklerinizi çağırın" diyeceği, onların da çağıracakları, fakat kendilerine (çağırdıklarının) cevap vermeyecekleri ve bizim de aralarına bir uçurum koyacağımız günü hatırla!*

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا
مَصْرَفًا

**53-) Ve rael mücrimunen nare fezannu ennehüm
muvakiuha ve lem yecidu anha masrifa;**

51

** Suçlular (o gün) ateşi görünce, onun içine düşeceklerini iyice anlayacaklar ve ondan kurtuluş yolu da bulamayacaklardır.*

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا

**54-) Ve lekad sarrefna fiy hazel Kur'âni linNasi min
külli mesel ve kânel İnsanu eksere şey'in cedela;**

** Andolsun, biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü misali değişik şekillerde açıkladık. Fakat insan tartışmaya her şeyden daha çok düşkündür.*

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ
إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ

الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا

55-) Ve ma meneanNase en yu'minu iz caehümül hūda ve yestağfiru Rabbehüm illâ en te'tiyehüm sünnetül evveliyne ev ye'tiyehümül azâbü kubûla;

** İnsanlara hidayet geldikten sonra onların inanmalarına ve Rab'lerinden mağfiret dilemelerine, ancak, öncekilerin başına gelenlerin kendi başlarına da gelmesi, ya da kendilerine azabın göz göre göre gelmesi (yönündeki beklentileri) engel olmuştur.*

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ

كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ

لِيُذْهِقُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوءًا

56-) Ve ma nursilül murseliyne illâ mübeşşiriye ve münziriyn ve yücadiülleziyne keferu bil bâtili li yudhıdu Bihil Hakka vettehazu ayatiy ve ma ünziru hüzüva;

52

** Biz, peygamberleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. İnkâr edenler ise, hakkı batılla çürütmek için mücadele ederler. Âyetlerimizi ve kendilerine yapılan uyarıları alaya alırlar.*

وَمَنَظَّلُمٌ مِّمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ

يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ

وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا

57-) Ve men azlemü mimmen zükkire Bi ayati Rabbihi fea'reda anha ve nesiye ma kaddemet yedah inna cealna alâ kulubihim ekinneten en yefkahuhu ve

**fiy azanihim vakra ve in ted'uhüm ilel hüda felen
yehtedu izen ebeda;**

** Kim, kendisine Rabbinin âyetleri hatırlatılıp da onlardan yüz çeviren ve elleriyle yaptığını unutandan daha zalimdir? Şüphesiz biz, onu anlamamaları için, kalplerine perdeler gerdik, kulaklarına da ağırlıklar koyduk. Sen onları hidayete çağırırsan da artık ebediyen hidayet bulamazlar.*

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلْ
لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقًا

**58-) Ve Rabbükel Ğafuru ZürRahmeti, lev
yuahızühüm Bi ma kesebu le accele lehümül azâb bel
lehüm mev'idün len yecidu min dunihi mev'ila;**

** Rabbin, çok bağışlayıcıdır, merhamet sahibidir. Eğer yaptıkları yüzünden onları (dünyada) cezaya çarptırırsaydı, elbette azaplarını çarçabuk verirdi. Hayır, onlar için belirlenmiş bir gün vardır ki (o gün gelince) hiçbir kurtuluş çaresi bulamazlar.*

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا

**59-) Ve tilkel kura ehleknahüm lemma zalemu ve
cealna li mehlikihim mev'ida;**

53

** İşte zulmettiklerinde yok ettiğimiz memleketler.. Helâk edilmeleri için de belli bir zaman tayin etmiştik.*

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ
أَمْضِيَ حُقُبًا

**60-) Ve iz kale Musa li fetahu la ebrahu hatta eblüğa
mecmeal bahreyni ev emdiye hukuba;**

* Hani Mûsâ, beraberindeki gence şöyle demişti: "İki denizin birleştiği yere varıncaya kadar durmayacağım, ya da uzun zaman gideceğim."

Mûsâ (a.s.) ve Hızır (a.s.) kıssası ile ilgili olarak önce, Konyalı M. Vehbi Tefsirinden alınan bölümü aktaralım;

Vacip Tealâ tekebbür edenlerin kibirlerinin akibetini beyandan sonra Mûsâ Aleyhisselâmın ulüvv-ü kadriyle beraber tekebbür etmeksizin Hz. Hızır'dan bilmediği bazı ledünniyâtı taallüm ettiğini beyan etmek üzere buyuruyor.

[Zikret habibim! Şol zamanı ki o zamanda Muûsâ Aleyhisselâm hizmetçisine «İki denizin birleştiği mahalle vasıl olmadıkça veyahut seksen sene yol yürümedikçe ben oturup istirahat etmem» diyerek Hızır'ı buluncaya kadar seyr ü sefer etmesini kastetdiğini beyan etti,]

Beyzavî'nin beyanı veçhile Hz. Mûsâ'nın Fetâsı; Hz. Yuşa'dır ki Yusuf Aleyhisselâmın oğlu (Efraim) in oğlu (Nun) un oğludur. Hz. Musa'nın hizmetinde bulunduğu için fetâsı denmiştir. Bahreyn ile murad; Bahr-i faris ve Rumdur. Çünkü; Hızır'la mülakatın orada nasip olacağı vaad olunmuştu. Uzun müddet yahut seksen senedir. Yani «denizin birleştiği mahalle varmak ve eğer varamazsa çok zaman seyr ü sefer edip Hızır'ı buluncaya kadar oturmıyacağına azm etti» demektir.

Beyzavî ve Hâzin'in beyanları veçhile Hz. Mûsâ'nın Hızır'ı aramasının sebebi şöyledir : Firavun ve kabilesinin

54

helakinden sonra Mûsâ Aleyhisselâm Benî İsrail'e belîğ bir vaazedince bazı kimse tarafından «Yer yüzünde senden a'lem bir kimse bilir misin?» denildiğinde Mûsâ Aleyhisselâmın «Bilmem» demesi üzerine Cenâb-ı Hak Hızır'ın a'lem olmasını beyan edince Mûsâ Aleyhisselâm Hızır'dan tahsil-i ilme talip olup nasıl bulacağını Cenâb-ı Hak'dan suâl eder. Vacip Tealâ Zembiline bir tuzlu balık koymasını ve Rum deniziyle Faris denizinin birleştiği yere kadar gitmesini ve balığı nerede yitirirse (kaybederse)

Hızır'ı orada bulacağını beyanla Mûsâ Aleyhisselâmın Hızır'a mülakatını tayin ve Yuşa'la beraber Hz. Mûsâ'nın yola çıktığını ve Hızır'ı buluncaya kadar yol yürüyeceğine niyet ettiğini Cenâb-ı Hakk bu Âyette beyan buyuruyor.

Vacip Tealâ Hızır'ı aramak üzere Hz. Mâsâ'nın yola çıktığını beyandan sonra götürmüş olduğu balığı yitirdiğini beyan etmek üzere buyuruyor..

[Mâsâ Aleyhisselâm yola çıkıp vaktaki hizmetçisiyle beraber iki denizin birleştiği mahalle vasıl olunca balıklarını unuttular. Binaenaleyh; balık denize yolunu girdap olarak itti.]

[Vaktaki Mûsâ Aleyhisselâm ve hizmetçisi o mahalli geçtilerse Mûsâ Aleyhisselâm hizmetçisine «Kuşluk taamımızı getir bize, yiyelim. Muhakkak şu seferimizde biz meşakkate uğradık» dedi.]

Yani; Mûsâ Aleyhisselâm Yuşa' ile beraber tarif-i İlâhî veçhile zenbile bir tuzlu balık koydu ve Yuşa' «balığı yitirdiğini bana haber ver» dedi. Yola çıktılar, vaktaki iki denizin birleştiği mahalle vasıl olunca balığı unuttular. Zira; balık dirildi denize gitti. Hz. Mûsâ balığı sormayı ve Yuşa' da balığın denize gittiğini haber vermeyi unuttular. Balık ise denize yol buldu gitti. Vaktaki o mahalli geçince Hz. Mûsâ «getir kuşluk taamımızı yiyelim. Muhakkak şu seferimizde biz yorulduk» dedi.

Nimetullah efendinin beyanı veçhile balığı unutmalarının keyfiyeti şöyledir : Denizlerin içtimâ ettiği mahalde bir pınar başında istirahat için oturduklarında Hz. Mâsâ bir taşı başı altına yastık ederek yatar. Yuşa' abdest alır, abdest

suyundan zenbilin içindeki balığa dokunmasıyla sudan harikulade olarak balık dirilir ve denize gider, gittiği yer balığın cesametine göre yol olur. Yuşa' bu halden teaccüb eder. Hz. Mûsâ kalktığında haber vermeyi niyet ederse de lihikmetillâh unuttur. Hz. Mûsâ kalkar yollarına devam ederler bir gün bir gece gittikten sonra kuşluk vakti âyette beyan olduğu veçhile kuşluk taamı isteyince balığın denize gittiği mahallin kemer gibi yol olduğunu haber verir. Hz. Mâsâ denizlerin birleştiği yere gelinceye kadar

yorulmamıştı. Fakat matlubun bulunduğu mahal geçince yorulmuş ve yorulduğunu da haber vermiştir.

Vacip Tealâ balığı unuttuklarını bildirdikten sonra cereyan eden muhavereyi ve geri döndüklerini ve Hızır'ı bulduklarını beyan etmek üzere buyuruyor.

[Yuşa' Mâsâ Aleyhisselâma «Gördün mü şol zamanı ki o zamanda biz sahrayı kastetmiştik. Orada vaki olan emri garîb hakkında ne buyurur ne re'yedersin? Zira; ben balığın halini sana söylemeyi unuttum» demekle unuttuğunu beyan etti.]

[»Bana balığı unutturmadı, ancak şeytan balığın halini sana zikretmemi bana unutturdu.»]

[»Balık denize acîb surette yol itti haz etti.»]

[Mâsâ Aleyhisselâm «Ya Yuşa' işte senin gördüğün garib ve acîb hal bizim aradığımız şeydir» demekle matlubun orada olduğuna işaret etti.]

[Ve muhavere üzerine Mûsâ Yuşa' ile beraber vukuatı hikâye ederek izleri üzerine döndüler.]

[Ve geri dönüp sahraî mezkûreye gelince bizim kullarımızdan bir kulumuzu buldular ki o kulumuza biz kendi indimizden ni'met verdik ve biz onu kendi indimizden bir ilimle talim ettik ki o ilim kitap veya bir üstadın taallüm vasıtasıyla değil, belki bizim ona bildirdiğimiz bazı esrar ve eşyadan bazı şeyin ledünni-yâtını ona bildirmekten ibarettir.]

Yani; Hz. Mûsâ «Yorulduk getir taamımızı yiyelim» deyince balığın denize gittiği Yuşa'nın hatırına gelir. Balıktan görmüş olduğu hal-i acîbi hikâyeye başlar ve der ki «Ya

56

Mûsâ! gördün mü biz deniz kenarında pınar başındaki taşın gelip sen orada istirahat için yattığında benim abdest suyundan sıçrayan damlaların balığa dokunmasıyla balık denize gitti ve gittiği mahal kendine göre yol oldu. Bunu ve balığın ahvalini size haber vermeyi unuttum. Bana bunu sana haber vermeyi ancak şeytan unutturdu. Çünkü unutulacak bir şey değildir. Zira; günlerce tuzlanmış balığın hayat bulup denize acîp bir yol tutup gitmesi unutulacak bir

şey değilken bunu unutmak ancak şeytandandır» demekle vukuatı gördüğü gibi hikâye edince Mûsâ Aleyhisselâm memnun oldu ve «Ya Yuşa' işte şu senin gördüğün emr-i garîb bizim aradığımız şeydir ve bu müsa-feretten maksadımız ondadır. Çünkü; ilim tahsil etmek için aradığımız zatı orada bulacağız dönelim, geriye» dedi. Kemal-i meserretle geldikleri yola vakayı.hikâye ederek döndüler, gittikleri izlerinden geri geldiler ve orada bizim has kullarımızdan birini buldular. Hızır'ı o taş yanında namazla meşgul olduğu halde buldukları mervîdir. O kulumuza keidi indimizden nimet verdik, kendi ledünniyatımızdan bize mahsus olup biz bildirmeyince kimsenin bilemeyeceği bazı mugayyebâttan ona ilim verdik ve bazı eşyada, zahirde görüldüğünün hilâfındaki hikmetleri ona öğrettik.

Mûsâ Aleyhisselâm Hızır'ı görünce selâm verir. Hızır nereli ve kim olduğunu suâl edip Hz. Mûsâ zâtını ta'rif ettiğinde «Ya Mûsâ! İlim cihetinden Tevrat ve meşguliyet cihetinden Benî İsrail sana kâfi değil mi?» demesi üzerine Mûsâ Aleyhisselâm emr-i İlâhî üzerine geldiğini haber verir. Tefsir-i Hâzin'de beyan olunduğuna nazaran Hızır'ın ismi (Bülya) dır ve künyesi (Ebül Abbas) dır ve kendisi bir padişah zadedir. Dünya umurunu terkle zühd ü takva yolunu tuttuğu cihetle Cenâb-ı Hakk bazı eltâf-ı İlâhiyesiyle taltif etmiştir. Hatta oturduğu yer harika olarak derhal yaşarıp çimen olduğundan Hızır ismi kendine lâkap olmuştur. (Ebu Hüreyre) hazretlerinin Rasûlüllah'dan aynı mealde rivayet ettiği bir hadisle de (Hızır); lâkabı olduğu teeyyüd etmiştir.

57

Vacip Tealâ Hızır'ı bulduklarını beyandan sonra Hızır'la beyinlerinde ceryan eden muhavereyi ve Mûsâ Aleyhisselâmm ta'-lim-i ilmiğin Hızır'dan istizan ettiğini beyan etmek üzere buyuruyor.

[Mûsâ Aleyhisselâm Hızır'a «Senin savap ve doğru olarak ta'-lîm olduğun ilimden bana ta'lîm etmek üzere ben sana ittibâ edeyim mi?» Demekle Hızır'ın sohbetinde bulunmasını istizan etti.]

[Mûsa Aleyhisselâmm taleb ve istizanı üzerine Hızır dedi ki <Ya Mûsâ! Sen benimle elbette sabra kaadir olamazsın.»]

[«Ve sırrına muttali' olamadığın ve haberini ihata edemediğin şeye nasıl sabredebilirsin?» Zira; zahirde şeriatine muhalif ve batında esrar ve hikmetine vakıf olamadığın şeye sabredebilmek müşküldür] demekle kendine refakatin son derece sabra muhtaç olduğunu beyan etti.

[Mûsâ Âleyhisselâm Hızır'ın sabır ve tavsiyesi üzerine «İnşa-allah sen beni. sabreder bulursun ve ben sana hiç bir emirde isyan etmem ve emrinden çıkmam» demekle sabredeceğine kaviyyen vaad verdi.]

[Mûsâ Aleyhisselâmin ısrarı üzerine Hızır «Ya Mûsâ! Eğer sen bana ittiba' edersen ben sana haber verip hakikatini beyan edinceye kadar bana hiç bir şeyden suâl etme» demekle ittibâda bazı şerait dermeyeran etti.]

Yani; Mûsû Âleyhisselâm kemal-i edeb ve tevazuu iltizamla Hızır'a «Taraf-ı İlâhîden senin talim olunduğun ilimden bazı ha-kayıki bana talim etmek üzere ben sana ittiba edeyim mi müsaade eder misin?» dedi. Bu istizan üzerine Hızır Hz. Mûsâ'ya «Ya Muûsâ! Kemâl-i dirayet ve hazakatinle kavaid-i diniyye ve meâlim-i şer'iyyeyi vaz'edip zalimden mazlumnun intikamını almak, siyaset-i memleket ve tedbir-i umur-u millet ve menazil hususlarında fevkalâde maharetinle beraber sen benimle göreceğin acayibe sabra elbette muktedir olamazsın. Zira; zâhir-i şeriata muhalif ve Tevrat'ın ahkâmına mübayin gördüğün şeylere risaletin ve şeriatin icabı elbette sen zahirine bakarak itiraz edersin. İmini ve ledün-niyatını ihata edemediğin haberine ve

hikmetine vakıf olamadığın şeye nasıl sabredersin? Elbette sabredemezsin. Çünkü; bu nevi ilim size vahyolunmamıştır. Ama benim -halim sana kıyas olunmaz. Zira; Rabbım bana bir takım acayib ve esrara ilim verdi. Ben onların hakikat ve hikmetini bildiğim cihetle muktezasını işlerim» demekle Mûsâ Aleyhisselâmı ittibadan menetmek istedi. Hz. Mûsâ da i'tizar etti ve «Meşîyyet-i İlâhiyye benim sabretmeme tealluk ederse beni sabredici bulursun

ve ben hiç bir şeyde sana isyan etmem» demekle her halde .ittiba' etmeye arzusunu izhar etti. Hz. Mâsâ'nın bu arzusunu görünce Hızır tavsiye suretiyle dedi ki «Eğer sen bana ittiba' edersen ben hakikati sana haber verinceye kadar zahir-i şeriatına muhalif benden sadır olan şeylerden sual etme. Zira; ben onun ledünniyâtını kemaliyle sana izah eder ve ondan kalbine arız olan ızdırabı izale ederim.

Beyzavî'nin beyanı veçhile Mûsâ Aleyhisselâm ülulazim Ru-sül-ü kiramdan olduğu halde kendinin mertebesinden aşağı olan Hızır'dan ilim talimini istemesi risâletine münafi değildir. Zira; Resulün ilmi usul-ü dine ve fûru-u a'mâle ve şeriatının ahkâmına olur, Allah'ın vahyettiği her şeyi bilir ve ümmetine tebliğ eder. Ama umur-u dinden olmayan ve ahkâm-ı şeriatın harici olan bazı ledünniyâtı bilmemesinde ve mertebede kendinden aşağı olan kimseden taallüm etmesinde bir beis yoktur. İşte şu esasa binaen Hz. Mûsâ Resul olduğu halde bilmediği bazı hakayıki Öğrenmek maksadıyla tevazu ederek nefsinin o misilli esrara vakıf değil addederek Hızır'ın sohbetinde bulunmasını Hızır'dan istizan etti. Mûsâ Aleyhisselâm tilmizle üstaz arasında lâzım olan âdaba riayet dahi etti;

Birincisi; Zatını Hızır'a tâbi kıldı ve tâbi olmasına müsaade istedi.

İkincisi; «Bana ilim talim eder misin?» demekle nefsinin matlubu olan ilimden bihaber addetti.

Üçüncüsü; Hızır'dan taleb ettiği ilimin, Hızır'ın ilminden bazısı olduğuna işaret etti.

Dördüncü s'ü; Hızır'dan irşâd talebetti.

59

Beşincisi; tilmizin üstazına teslimiyeti lâzım olduğunu beyan etti ve bunlarla muallimle müteallim arasında riayeti lâzım olan adaba işaretle üstaza hürmetin lüzumunu beyan etti.

Vacip Tealâ Hz. Mûsâ ile beyinlerinde vaki olan mukaveleyi beyandan sonra refakat ederek yola çıktıklarını beyan etmek üzere buyuruyor.

[Hızır Mûsâ Aleyhisselâmla sohbeta muvafakat ederek ikisi beraber deniz kenarına bir gemi aramak üzere gittiler ve orada buldukları bir gemiye bindiler. Hızır bindikleri gemiyi deldi.]

[Mûsâ Aleyhisselâm Hızır'ın şu muamelesini gayrın hukukuna bigayr-ı hakkın-tecavüz ve fuzulî izar etmek görüp bu muamele şeriatine muhalif olduğu cihetle nehy-i anilmünker olmak üzere Hızır'a dedi ki »'Sen gemi ahalisini suya batırmak için mi gemiyi deldin?«]

[«Allah'a yemin ederim ki sen bir emr-i münker ve sevilmecek bir şeyi işledin ve sebep-i şer'îsi olmadan bir çok cemaati batırmak istedin» demekle Hızır'a itiraz etti.]

[Mûsâ Aleyhisselâm bu itirazına karşı Hızır «Ben sana benimle beraber elbette sabra kaadir olamazsın demedim mi» demekle beyinlerinde olan mukaveleyi hatırlattı ve unutmaması lâzım olduğuna işaret etti.]

[Mûsâ Aleyhisselâm Hızır'a vermiş olduğu ahdini tezekkür ederek «Nisyanım sebebiyle beni muahaze etme, benim sana itti-baım bilmediğim bazı esrara vakıf olmak içindir. Şu halde benim şu emrimden her tarafımı güçlükle ihata edip kapatmakla beni menetme. Yani şu tahsil-i ilmi bana güçleştirme teshil et ki ben tahsilden kalmıyayım» demekle itizar etti ve unuttuğunu zikirle nisyan üzere hüküm terettüp etmiyeceğini beyan etti.]

Tefsir-i Hâzin'de beyan olunduğu veçhile Hızır gemiyi delmiş-se de harikulade olarak su girmemiştir, yahut Hz. Mûsâ derhal hırkasını tıkamıştır veyahut Hızır'ın kırdığı mahal sudan yukarıda geminin küpeşte tahtası olduğundan sudan zarar görülmemiştir. Bu hâl, Hz. Mûsâ ile Hızır

60

arasında cereyan edip gemi ahalisinin haberleri olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü; ahali tarafından müdahale olduğuna dair Âyette sarahat yoktur. Eğer bu hale vakıf olsalardı onlar tarafından dahi telâş gösterileceği şüphesizdi.

Vacip Tealâ gemide cereyan eden ahvali beyandan sonra Hz. Mûsâ'nın i'tizarını Hızır'ın kabul edip gemiden çıktıktan

sonra yollarına devam ettiklerini ve ikinci vakalarını beyan etmek üzere buyuruyor.

[ikisi beraber gemiden çıktılar yollarına gittiler, hatta bir oğlan çocuğuna tesadüf ettiler. Hızır o çocuğu katletti.]

[Çocuğu bilâcürüm katil, şeriat-ı Mûsâ'ya muhalif olduğundan Hızır'ın hilâf-i şeriat hareketini görünce derhal i'tiraza kıyam ederek dedi ki «Ey Hızır! Sen günahattan tahir ve katlettiği bir nefis olup ta mukabilinde kısas olmadan masum bir nefsi mi katlettin? Allah'a yemin ederim ki sen bir şey'-i münker getirdin.» Zira; sabiden bir günah sudur etmedi ve bize karşı kusuru da yoktur, bir nefis katledip kısas da lâzım gelmedi. Hulâsa bir şahsı katletmek; ya katil icabeden bir cürümle veya kısasla olur. Bunda ikisi de yoktur.] demekle Hızır'ın şu işini bir emr-i münker addetti.

[Mûsâ Aleyhisselâmın şu i'tirazını dinledikten sonra Hızır söze başladı ve dedi ki «Ben sana benden göreceğin umuru garibeye benimle beraber sabra elbette muktedir olamazsın demedim mi?» Bundan sonra benimle senin beynimizde devam mümkün değildir. Bırak beni zihnimi karıştırma.] deyince :

[Mûsâ Aleyhisselâm Hızır'ın sözüne karşı rıfkla söze başladı ve «Eğer bundan sonra ben sana bir şeyden sual edersem benimle refakat etme. Zira; benim tarafımdan özre baliğ oldun. Çünkü; iki defa işine müdahale ve i'tiraz ettiğimden benimle refakat etmemekte mazursun» demekle tekrar i'tizar etti.] Ve Hızır da i'tizar-ı kabul ederek üçüncü refakata muvafakat eyledi.

Tefsir-i Hâzin'de beyan olunduğuna nazaran çocuk gayet

61

güzel ve henüz baliğ olmamış diğer çocuklarla oynarken katletmiştir. Katlin keyfiyeti; başını duvara vurmakla katlettiği mervidir, çocuktan katlini icabeder bir günah sadır olmadığına işaret için Hz. Mûsâ çocuğu zekiyye yani günahattan tahir olmakla tavsif etmiştir.

Râsûlullah'ın «Biraderim Mûsâ'ya Allah rahmet etsin.

Hızır'dan utandığına binaen bir dahi sual edersem bana refakat etme demese de bir az meksetmiş olsaydı daha pek çok acayib görürdü" buyurduğu mervidir.

Vacip Tealâ ikinci muahadelerinderi sonra refakatlerini ve beyinlerinde cereyan eden muhavereleri beyan etmek üzere buyuruyor.

[Çocuğu katilden sonra tekrar mukavele ederek Hızır ve Muûsâ Aleyhisselâm beraber gittiler. Hatta bir karye ahalisine geldiler. Ehl-i karyeden yemek istediler. Karye ahalisi onları misafir etmekten imtina' ettiler. O karyede yıkılmaya meyletmiş ve bir tarafına eğilmiş bir duvar buldular. Hızır o duvarı doğrulttu.]

[Mûsâ Aleyhisselâm Hızır'a «istemiş olsaydın şu duvar üzere ücret alırdın. Madem ki karnımız aç ve yemeğe ihtiyacımız vardır. Onlar da bize taam vermediler, insanın ameline ücret istemesi meşru'dur. Ne olurdu duvarı ücretle doğrultsan da karnımızı doyursak?» demekle duvarı meccânen doğrulttuğunu muvafık görmedi.]

[Mûsâ Aleyhisselâmm itirazı üzerine Hızır «İşte şu sözün seninle benim beynimizde mufarakata sebeptir.» Zira; gördüğün acayib üzerine sabredemedin. Üç defa mukavele vukubulduğu halde hiç birinde sabredemedin. Binaenaleyh; ayrılmak zamanı gelmiştir» dedi.]

[Hızır mufarakat lâzım gelmişse de mufarakat etmeden «Ya Mûsâ! Sabredemediğin şeylerin tevilini sana haber vereyim ki onlarda olan esrar-ı hafiyeyi ve hikmet-i acîbeyi bilesin ve efâl-i İlâhiyenin her birinde insanların idrak edemediği bir çok hikem-i ğarîbe olduğunu ümmetine beyan Ve bunları birer misâl olarak irad edesin» dedi.]

62

Beyzavi ve Medarik'te beyan olunduğu veçhile müsafir olmak istedikleri karye; (Antakya) yahut (Eyle-i Basra) dır. Karye ahalisi misafir sevmediklerinden bunları misafir etmedikleri gibi karınlarını doyuracak ekmek de vermediler. Karnı aç olan misafirin ekmek istemesi meşru ve misafir

kabul etmek insanlar arasında eski bir âdet olup kabul etmeyenlerin levmolunmaya şayan olduğuna bu âyet delâlet eder. Hızır'ın duvarı doğrulttuğunun keyfiyetinde ihtilâf varsa da esah olan duvarı eliyle harikulade olarak doğrultmasıdır. Yani elini duvara sürmesiyle duvar doğrulmuştur. Bu gibi harikalar tabiatın fevkinde bi-iznillâh olur şeylerdendir.

Fahri Râzi'nin beyanı veçhile Hz. Mûsâ ile Hızır arasında ce-reyan eden üç meselenin hakikati; enbiya indinde ahkâmın, esbab-ı zahire üzerine bina olunması ve Allah'ın ihsan ettiği ilim icabı Hızır indinde esbab-ı hafiyye üzerine muhteni olmasıdır. Binaenaleyh; Hazreti Mûsâ birinci meselenin zahirini bilâ izin gayrın mülkünde tasarruf ve ızzardan ibaret olup bu is'e caiz olmadığını nazar-ı itibare alarak itiraz etmiş ve Hızır'da esbab-ı hakikiy-yeyi nazar-i itibare alarak gemiyi delmiştir. Gerçi gemiyi delmek sahiplerine zararsa da menfaatleri bilküllüye fevtolmamıştır. Ama gemi sağlam olsa ellerinden tamamen çıkacak ve zarar-ı külliye düçâr olacaktı. Şu halde «İki zarar cem'olursa ehvenini ihtiyar etmek lâzımdır» kaidesine tevfikân zararın ehveni olan gemiyi delmek cihetini ihtiyar etmiştir. Diğer iki meselede dahi hâl böyledir.

Her şeyin ledünniyâtına vakıf olmak ibâd için mümkün olmadığından ibâdın ahvalini islâh için nazil olan şeriatlerde muteber olan; esbab-ı zahiriyedir, esbab-ı hafiyye değildir. Binaenaleyh ibad; Esbab-ı zahiriyye üzerine ahkâmı bina etmekle mükellef olur, esbab-ı hafiyye aramakla mükellef değildir. Ama Allah'ın dilediği kuluna bazı hafâyayı bildirmesi umumun muttali' olmasını icabet-mez. İşte Hızır hazretleri de esbab-ı hafiyyeden bazısına muttali olan

63

zevat cümlesindendir. Binaenaleyh; insan esbab-ı hafiyye aramakla mükellef olmadığı gibi mes'ul de olmaz.

Vacip Tealâ üç meselede olan esbab-ı hafiyyeyi Hz. Mûsâ Aleyhisselâma zikrettiğini beyan etmek üzere buyuruyor.

[Ama benim deldiğim gemi bir takım fukara kimselerindir.

Gemiden başka bir esbab-i ticaretleri olmadığından gemi vasıtasıyla denizde amel eder, ticaretle meşgul olur ve onun ticaretiyle teayyüş ederler. Binaenaleyh; Allah'ın ilhamı ve izniyle ben onu ayıplamak istedim ve deldim. Halbuki onların arkalarında veyahut önlerindeki varacakları yerde bir zalim padişah var. Ayıptan salim olan her gemiyi gasıb yoluyla alıyor. Şu hale nazaran ben onu ayıpladım ki o zalim melik ellerinden gemiyi almasın ve fukaranın malları ellerinde kalsın.] Gerçi gemiyi delmekle onlar hakkında zararsa da geminin bilkülliye ellerinden çıkmasına nisbetle ehven olduğundan gemiyi delmek haklarında aynı menfeat olmuştur.

Hâzin, Ebussuud ve Kâzi'nin beyanlarına nazaran geminin sahipleri on kardeş olup beşi; kör, topal ve alîlülvücûd olarak otururlar, diğer beşi sağlam gemide işlerler hem kendilerini hem de alîl olan kardeşlerini besledikleri mervîdir.

Bu Âyet; elinde bir miktar malı olup fakat zengin olmıyan kimseye miskin demek caiz olduğuna delâlet eder. Zira geminin sahiplerini Cenâb-ı Hakk miskin unvanıyla irad etmiştir.

Vacip Tealâ ikinci meselenin sebeb-i hafiyesini beyan etmek üzere buyuruyor.

[Ama benim katledip de Ya Mûsâ! Senin itiraz ettiğin oğlan çocuğuna gelince : onun anası ve babası mümin oldular. Onlar mümin olunca biz bu çocuğun küfür ve tuğyanla onları ihata edip etraflarını çevirmesinden korktuk. Zira; çocuk kâfir olacak, ebeveynini küfre teşvik edecek, ebeveyni de çocuğa kesret-i muhabbetlerinden naşi çocuğun küfrüne iştirak etmek korkusuna binaen biz çocuğu Öldürdük. Gerçi çocuğun katli ebeveyn hakkında

zarar ise de çocuğun hayatta kalarak onları küfre sokmak zararından ehvendir, işte haklarında melhuz olan şu iki zarardan ehvenini ihtiyar onlar haklarında aynı menfeat olduğundan onların Rableri bu çocuktan daha hayırlı, tahir, merhamet cihetinden anasına babasına daha yakın bir

çocuğa tebdil etmesini murad ettik.] Gerçi çocuğun katlölunduğu zaman katlini icabedef kusuru yoksa da baliğ olduğunda bir çok mefsedette ve bilhassa ebeveyninin küfürlerine sebep olacağını bildiği için Cenâb-ı Hakk katlini emretmiştir. Katlolunan çocuktan daha hayırlı ve daha merhametli bir çocuğu onun yerine ihsan edeceğini vaadetmiş ve rivayet-i mevsukaya nazaran bu çocuk katlolunduktan sonra Allahü Tealâ onlara bir kız vermiş ve o kız bir nebiye nikahlanmış ve ondan bir nebi meydana gelerek o nebi sayesinde büyük bir ümmet ihtida etmiştir. Vacip Tealâ üçüncü meselenin sebep-i hafisini beyan etmek üzere buyuruyor.

[Ama benim doğrulttuğum duvar o şehirde mevcut iki yetimindi, o duvarın altında onlar için mediun bir hazineleri vardı ve babaları sulehâdan mümin muvahhid daima hakka teveccüh eder ve her işini Rabbısına havale ederdi.]

[Çocuklar yetim ve pederleri salih olunca Rabbim Tealâ onların yetimlikten çıkıp sinn-i rüşde baliğ, fikr-i selim ve re'y ü tedbir sahipleri olduklarında Rabbımdan ihsan olarak hazinelerini kendi elleriyle çıkarmalarını irade ve bana duvarı doğrultmayı emretti ki hazineleri mahfuz kalsın, ecnebi eline geçmekle zayi olmasın ve ben şu işlediğim şeyleri re'y ü tedbirimle işlemedim, belki Cenâb-ı Hakkın emriyle işledim ve emr-i İlâhîye imtisale mecburum.] Gerçi duvarı doğrultmakta benim çektiğim meşakkat bana zarardır velâkin onların hazinelerinin zayi olması daha ziyade zarar olduğundan ehven-i zarar olan meşakkatle emrolundum.

[İşte şu beyan olunan esbab-ı hafiiye «yâ Musa! Senin sabrına kaadir olamadığın şeylerin te'vilidir»] demekle Hızır, Hz. Mûsâ'ya refakatinde vukubulan hadisatını esbâb-ı

65

hafiiyesini alâvec-hittafsîl beyan buyurmuştur.

Kâzi ve Hâzin'in beyanları veçhile yetimlerin isimleri (Asrum) ve (Sureym) ve pederlerinin ismi de (Kâşih) veyahut (Dahbesun) dur. Kenzle murad; altından bir levhadır ki onda «kadere iman edip de hadisata mahzun

olan kimseye ve rızka iman edip de meşakkat çekene ve mevte iman edip de ferah ve sürür edene ve yevm-i kıyamette hesaba iman edip de gaflet edene ve dünyanın inkılâbını bilip de itimad edene ben teaccüp ederim ibaresi» yazılıdır denilmişse de esah olan kenzle murad; altından ve gümüşten bir definedir. Zira Kenz; maldan hazineye ilhak olunmak mütearefdir. Mütearefin hilafını ihtiyara hacet olmadığı gibi hilafım irtikâba bir delil de yoktur. Binaenaleyh; mütearef olan hazine manâsına olması evlâ ve esahtır.

Bu âyette yetimlerin hazinelerinin hıfzına sebep; pederlerinin salahı olduğuna işaret vardır. Çünkü; salih bir kimsenin sebebine evlâdı ve evlâdının evlâdı, kavm ü kabilesi ve hatta komşularının o salih olan kimse içlerinde bulundukça mahfuz kalacaklarına dair bir çok eserler vardır. Zira; sevdiği bir kimse sayesinde bazı kullarını Cenâb-ı Hakkın sayebân etmesi baîd (uzak) bir şey değildir. Nasıl ki padişahın mukarribi olan bir kimsenin tarafları onun sayesinde sayebân olurlar. İşte Allahü Tealâ da sevdiği kulunun evlâd ü ahfadını himaye edeceğine bu âyet delâlet etmektedir.

Esbab-ı hafiyyeyi beyanda Hızır Cenab-ı Hakka karşı hüsnü edebe riayet etmiştir. Çünkü; birinci meselede gemiyi ayıplamayı kendi nefesine nisbet ve ikinci meselede çocuğu da katli kendine ve çocuğun yerine hayırlı bir bedel icadını Allahü Tealâ'ya isnad ve üçüncü meselede yetimlerin hukukunu muhafazayı Allah'a isnat etti. Zira; pederlerinin salahı sebebiyle evlâdı muhafaza ancak Allah'a mahsustur. Hızır'ın nebi veya velî olmasında ihtilâf olup deliller yekdiğerine taarruz ettiğinden bir tarafa kat'î hüküm yoktur. Hızır vefat etti mi berhayat mıdır? Burasına da kat'î delil yoktur. Bazı ulemâ «Diridir, senede bir defa hac mevsiminde (Minâ) da içtima eder» demişler ise de bizim için Allah bilir demek daha evlâdır.

66

İşte Cenâb-ı Hakk Hızır'la Mûsâ Aleyhisselâm arasında cereyan eden bu vak'ayı beyanla Ümmet-i Muhammediyeyi bir çok esrara vakıf kılmış ve zahirde zarar gibi görünen hâdiselerin batında bir çok hikmetleri ve menfaatleri mutazammın olduğuna itikat etmek lâzım olduğunu ve

ölmüş balığın dirilrnesiyle hasrın vukuuna ve insanların dirileceğine inanmak ve ilim için meşakkat çekmek ve mesafe-i baîdeye seyr ü sefer etmek lâzım olduğunu anlatmıştır.

Hulasa; bir insan kendi ilmine teaccüp etmemek, zahirde iyi görmediği şeye derhal itiraz eylememek, o şeyde bir çok menfaat ve esrar-ı hafiyeye olduğunu düşünmek, tahsil-i ilmiğin seyr ü seferi ihtiyarla meşakkata tahammül ve muallime karşı son derece tevazu etmek, muallimin huzurunda sözüne dikkat eylemek ve tilmizden vaki olan kusur üzerine derhaî muahazeye kıyam etmemek emr-i meşru olduğu bu kıssadan müstefad olan fevaid cümlesindendir.

فَلَمَّا بَلَغَ مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ
سَرَبًا

61-) Felemma beleğa mecmea beynihima nesiya hutehüma fettehaze sebiylehu fiyl bahri sereba;

* Onlar iki denizin birleştiği yere varınca, balıklarını unuttular. Balık denizde yolunu tutup kayıp gitti.

Balığın dirilmesi konusunda tefsirlerde bir çok ifadeler bulunmaktadır, tuzlu ve ölü balığın iki denizin birleştiği yerde dirilmesi, fakat onlar oraya geldiklerinin henüz farkında değiller tabî ve kişi olarak Hızır (a.s.) Mûsâ (a.s.) ve Yuşa (a.s.) var yani üç değişik mertebenin temsilcileri, Hızır (a.s.) Ledün ilmi hakikati üzere, Musa (a.s.) zâhir, şeriat ilmi hakikati üzere, Yuşa (a.s.) bunların tasdikçisi, kabul edicisi ve yardımcısı, haber verme görevi gence veriliyor fakat o bunu unutuyor ve daha sonra "Bana bunu şeytan unutturdu" diyerek izah ediyor.

67

Bu üç mertebe herbirerlerimizde mevcut fakat bizler bunu tam olarak faaliyete geçiremiyoruz şer'i olan beden tarafımız o mertebedeki Mûseviyyet hakikatini ifade etmekte,

batın olan ruh, Rahmani tarafımızda Hızır hakikatini ifade etmekte, Genç'te bizde çalışma azmi olan kendi faaliyetlerimizi ifade etmekte, bu üç özellik bir araya toplandığı zaman, deniz ögesi olan balık

ve deniz de İlâh-î denizdir, işte belirli kimseler tarafından bu İlâh-î deryadan çıkartılan balık daha sonra kendi haline uygun olmayan yerlerde yaşamasını sürdürmektedir, balık ölü dahi olsa maddi olarak varlığı devam etmektedir fakat hareket kabiliyeti yok, fakat iki denizin birleştiği yere(bu yere zâhir ve bâtın ilminin birleştiği yerde diyebiliriz ayrıca) gelinip üç kişi ile ifade edilen hakikatler bir araya geldiğinde ölü balıklar diriliyor, bu da demektir ki;

Hakikati İlâhiyyenin bizlerde sûret olarak batında kalmış olması ancak zaman ve zemin müsait olduğunda hemen faaliyete geçmesidir.

Bu öyle bir balık ki gönül alemimizde dolaşan fakat biz gaflette kaldığımız için tuzlayıp rafa kaldırdığımız, ancak iki denizin birleştiği yerde Mûsâ-Hızır-Genç buluşmasıyla tekrar faaliyete geçen bir balıktır.

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا

62-) Felemma caveza kale lifetahu atina ğadaena lekad lekiyna min seferina hazâ nesaba;

* Oradan uzaklaştıklarında Mûsâ beraberindeki gence, "Öğle yemeğimizi getir, bu yolculuğumuzdan dolayı çok yorgun düştük" dedi.

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا

63-) Kale eraeyte iz eveyna ilesSahreti feinniy nesiytül hut ve ma ensaniyhu illeşseytanu en ezküreh vettehaze sebiylehu fiylbahri aceba;

* Genç, "Gördün mü! Kayaya sığındığımız sırada balığı unutmuşum. -Doğrusu onu sana söylememi bana ancak şeytan unutturdu- Balık şaşılacak bir şekilde denizde yolunu tutup gitmişti" dedi.

Burada şeytan unutturdu derken, şeytan Musa a.s ve Hızır a.s ile değil Genç ile ilgili yani bizdeki faaliyet hükmüyle ilgili, baştan onu gaflete düşürüyor ve unutturuyor.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا

64-) Kale zâlike ma künna nebğı, fertedda alâ asarihima kasasa;

* Mûsâ: "İşte aradığımız bu idi" dedi. Bunun üzerine tekrar izlerini takip ederek gerisingeri döndüler.

Buradan çıkan sonuç, her zaman uyanık olmak ve her işi mahallinde bitirmek, eğer geriye dönmeselerdi iki gün daha zaman kazanmış olacaktı. Balığın denize gittiği yeri müşahade edemediklerinden bir hayli yol alıyorlar ne zaman ki yemek için duruyorlar orada balığın olmadığını anlıyorlar ve geriye dönüyorlar. Bu bir zaman kaybı ve zaman kaybının da telafi edilemeyecek bir şey olmadığıda aslında ortaya çıkıyor, eğer döndüklerinde yeri bulamasalardı zaman kaybının telafisi olmayacaktı.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا

65-) Feveceda abden min ibadiNA ateynahu rahmeten min indîNA ve allemnahu min ledünNA ilma;

* Derken kullarımızdan bir kul buldular ki, biz ona katımızdan bir rahmet vermiş, kendisine tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.

"vecda" buldu, geldi, oldu anlamındadır, aslında "vecd"

Allah'ın tecellisi oldu anlamındadır fakat genelde vecd denilen şeye gelindiğinde eğer kişi eğitilmemiş ise nefsani olur yani vecd nefsinde tecelli eder, aslında o vecd'in ruhunda tecelli etmesi gereklidir, işte Ledün ilminde o vecd ruhunda tecelli eder ki bilgiyle gelir, ilim dolarak, akarak gelir, nefsteki tecellisinde bağırıp çağırmakla gelir ve zuhura çıkar çünkü kişi eğitilmediği için gelen vecdin ilmini alamaz, çünkü o bilgiyi alacak kabul yoktur, hazırlanmamıştır ve hazırlanmamış bir yere bir şeyin akması onu şaşırtır ve olmayacak haller yapar, kendinden geçer.

Bakın buradada Ledün ilmi verilmeden önce rahmet verildiği belirtiliyor ve bu rahmet bedenimize değil ruhumuza, iç bünyemize veriliyor, işte bu rahmet vasıtasıyla kişide oluşan açılımlarda Ledün ilmi doldurulmaktadır, eğer yer hazırlanmazsa ilim gelmez, gider.

Bu Âyet tam tevhid yolunu, dervişlik hakikatini ve yüzümüzü nereye çevireceğimizi, nasıl bir anlayış içerisinde olacağımızı çok açık bir şekilde anlatıyor. Allah'ın indinden gelen rahmet onu bütünüyle kaplamış oldu ve ona Ledün ilmini talim ettik. Ledün ilmi batını ilimler olarak tarif ediliyorsa da Allah'ın indindeki ilim demektir yani tevhid ilmi demektir. İlim genel olarak iki türdür, biri sûri ilimler olarak adlandırılan ve bedenimizi ilgilendiren ilimler, diğeri de manevi ilimlerde denilen ruhumuzu ilgilendiren ilimlerdir ve genelde din ile ilgili ilimler manevi ilimler olarak kabul edilmektedir fakat gerçek anlamda manevi ilimler ismi üstünde fiiller ile ilgili değil, mânâ ile belirtilen ilimlerdir, bunlara batını ilim de denmektedir.

Cenâb-ı Hakk'ın Hızır (a.s.) a kendi indinden verdiğini belirttiği ilim Muhammediyyet mertebesi ile ilgili ve o kemal de olan ilim değil, Mûseviyyet mertebesi ile ilgili ve o kemal de olan ilimdir, bu ilmin zahiri Mûsâ (a.s.) da, batın-ı Hızır (a.s.) da dır.

Seyri sülûk yolunda da Hızır'lık vasfının Mûseviyyet

mertebeğinde ortaya çıktığı görülmektedir bu anlatımlar ışığında. Herbirerlerimiz Hakk yolunda gitmeyi murat ediyorsak, bunun gereğini yerine getirmemiz icab etmekte, hangi yöne gideceksek o istikamete giden araca binmemiz gerekecektir, bunun yanında bilinçli bir şöför ve sağlam bir araç gerekiyor, işte tevhid yolunda yol alabilmek için ilk yapılması gereken hususlar faaliyet ve kabiliyettir.

Kabiliyeti olmayan kimseler zâten böyle hassas işlere gönül veremezler ve dünyanın rahatlığı içerisinde kolay bir hayat sürdürürler fakat sonu hüsrân olur, orası da ayrı bir meseledir.

Yola giren kişiler verilen görevleri faaliyet içerisinde yaparlarken, bu fiillerin kalitesi yapılan faaliyetin kabiliyetle desteklenerek bilinç içerisinde yapılmasına bağlıdır.

İlk yapılan faaliyetler sonucu ortaya çıkan kabiliyeti geliştirmek için tekrar bir faaliyet gerekecektir, bunu da yaptıktan sonra tekrar bir kabiliyet oluşacaktır, bu şekilde bir devri daimle yukarıya doğru çıkılacaktır. Sadece sayısal mânâ da bir faaliyet değil şuur, anlayış ve idrakle kabiliyete dönüşen bir faaliyet gereklidir, bu şekilde yol alınarak gidildiğinde Ledün ilminin yolu açılmaktadır, tabi sistem, niyet ve hedef bu olursa, bazılarımızın hedefi cennet oluyor ve o yol neyi gerektiriyorsa onlar yapıyor fakat Hakk'ın Zâtının yolunu biliyorsak ve O'nun indine ulaşmak istiyorsak gereğini yapacağız.

Din tek din olmasına rağmen ki o da İslâm dinidir, insanların kendi anlayışları itibarıyla biri kulun kendi anlayışındaki din, diğeri Allah'ın indindeki din olarak ayrılmıştır.

Kulun kendi anlayışındaki din, din'in zâhir tarafını oluşturmaktadır ve bu din kişinin varlığı üzere kurulmuştur, bu sisteme göre şariat ikilik üzere tesis edilmiştir yani Allah ve kul olarak varlığı üzerine.

Mûseviyyet ve daha sonra İseviyyet ile kullardaki bir çok tanrı anlayışından ancak üçe kadar indirildi daha sonra Efendimiz (s.a.v) gelmesiyle zâhiri olarak ikiye indirildi fakat bâtını itibarıyla tevhidle bir'e indirildi çünkü bu

âlemde batinen yani özde ikiye yer yok, bu âlemde gayrı da yok, boş yer de yok, bu âlemin her zerresini Hakk istilâ etmiş, doldurmuş vaziyette yani saltanatının mutlak Hakimidir. Bu âlemlerde bazı yerlere Cenâb-ı Hakk'ın hükmü geçemiyor olsaydı oralarının başka bir İlâh-a ait olması lâzım gelirdi, böyle bir şey olmadığından da bu âlemde tek bir varlık vardır o da Allah ismiyle bildirilendir, fakat mutlak varlığı yönünden ne olduğunu hiç biz zaman bilemeyeceğimiz bir varlık ancak zuhurları itibarıyla biliyoruz.

A'maiyette Zât-ı Mutlak halinde O'nu beşer kelimesiyle ifade edecek bir kelime yoktur, buradan Ahadiyyete zuhuru ki buna da sadece bir bilinç, bildirge olarak diyorlar, bu Ahadiyyet tecellisinden sonra bir zuhur daha oluyor ve Ulûhiyyet ortaya çıkıyor ve orada Allah ismini alıyor ve Ulûhiyyet burada faaliyete geçmeye başlıyor, A'maiyyet ve Ahadiyyette bir faaliyet yok, kendini sadece kendisi biliyor kendi varlığında, bu indinde olan özel halleri var Cenâb-ı Hakk'ın bir de Ulûhiyyetinden Rahmaniyyetine oradan Rububiyyetine oradan Mülk âlemine tecellisi var, bu tecelli olup bu âlemde zuhura çıktığında bu sistemin farkında olmayan mahlûk denilen bizlerde bir Allah anlayışı ve bir Din anlayışı oluyor, yine O'nun tabiri ile ve peygamberler aracılığı ile bizlere bildirdikleriyle. Bu din anlayışı da ikili bir din anlayışıdır yani yukarıda bir Allah aşağıda kullar olan bir anlayış. Normalde tastamam yerli yerinde olan bu anlayış düşüncemizi ilerlettikçe ve bu âlemde ikiliğe yer olmadığını gördükçe bu ikiliğin kalkması gereği ortaya çıkmaktadır ve doğal olarak Mutlak varlık ortadan kalkamayacağına göre izafi olan bizlerin ortadan kalkması gerekiyor ve İseviyet mertebesindeki fenâfillâh haliyle kul ortadan kalkıyor Hakk bâki kalıyor. Hakk zâten bâki idi fakat biz bu bakiliği kendimiz sahiplendiğimiz için zan olarak biz kalktık Hakk bâki kaldı diyoruz aslında bu da yanlış bir değerlendirme çünkü biz zâten hiç bir zaman olmadık ki kalkma, kaldırılma diye bir oluşum olsun.

Cenâb-ı Hakk'ın sonsuz tecellilerinin zuhura çıkması yönüyle bu çokluk oluşuyor işte bu çokluktaki tekliği

görebilmek tevhid'in genel anlayışı ve yaşam sürelerinden bir yönüdür.

Çokluk yönünden baktığımızda Kûr'ân-ı Kerîm'deki her bir Âyeti Kerîme'yi bu gözle görüyoruz yani mahlûk hükmü içerisinde ve o mertebeden yukarıya doğru bakarak, işte bu din kul indinde olan din'dir ve bununla ilgili olan ilim zâhir ilmidir, insânın zahiride muhteşem olduğundan bu zâhir dediğimiz ilimde muhteşemdir fakat batını çok daha muhteşemdir ve bunu anlatacak kelime yoktur. O kadar çok genişlemeliyiz ki **"ve nefahtü fihi min ruhi"** hakikatini içimize sığdıralım, Efendimize (s.a.v) dört defa yapılan gönül ameliyatı, ef'al'den esmaya, esma'dan sıfat'a, sıfat'tan Zatına ve Zat âleminde yapılan ameliyatlar olmasaydı Efendimizin (s.a.v) gönlü bu muhteşem hakikatleri alamazdı, bizler de onun ümmeti olmamız dolayısıyla o nasıl bir seyir sürdürmüşse, nasıl bir yaşam içerisinde bulunmuşsa onun âlem şümul olarak yaşadıklarını biz de bireysel âlemimizde yaşamalıyız ki gerçek mânâ da ümmeti Muhammed olalım ve bunların karşılığında ne cennet bekleyeceğiz ne de cehennem korkusu yaşayacağız. Tabi ki bu cehennem'den korkmamak derken, Ya Rabbi sen bilirsin beni cennetine koyarsan kabulüm, cehenneme koyarsan kabulümdür anlayışında olmamızdır çünkü ahirette yaşanacak iki mekân var başka mekân yok, bizim ikisine de rıza gösterip cehennemden korkarak ona yönelme veya cenneti isteyerek ona yönelme gayesinde olmamız lâzımdır. İnsanın dünyaya gelmesindeki en büyük gaye ibadet etmesi ve irfaniyetle hareket etmesidir yani faaliyette bulunması, düşüncesi ile de kabiliyet üzere olmasıdır.

Bütün ehlullah hazeratı Ledün ilmi yoluyla şereflenmişler ve bunun için kendilerine Allah ehli denmiştir, gerçi bu hali bilsekte bilmesekte bizlerde Allah ehliyiz fakat kıymetini, hakikatini bilemediğimiz için değerlendiremiyoruz.

Dinimizin giriş kapısının içerisinde bahçesi var, bahçede büyük bir saray, sarayın içerisinde büyük büyük odalar var, sarayın en mutena yerinde padişah'ın oturduğu özel bir yeri var. Gayemiz bahçeden girip bahçedeki meyvelerle meşgul olmak mı olmalı, yoksa Zât'ının huzuruna çıkıp Zâtı ile ilgilenmek mi olmalı, işte İlmi Ledün Zâti hakikatleri idrak edip Allah'ın Zâtına yaklaşmaktır, tabi bunun girişi de şariat mertebesinde belirtilen farzlardır, bunları yerine getirip Allah'ın indindeki dine çıkmamız gerekiyor. İslâm dininin içerisinde helezon olan ilmi Ledün ki Kâbe-i Şerif'in etrafında dönmek bunun en bariz ifadesidir, helezon olarak yükselince zaman ve mekân değiştirdiğimizden anlayışlarda farklılaşmalar olmaktadır ve bu tatbikatların üzerine yeni birşeyler ilâve ederek yükselmeye de seyri sülûk denmektedir.

Cenâb-ı Hakk Cebrâîl (a.s.) vasıtasıyla herbirerlerimizin gönüllerine bunları sunmuştur yeter ki bizler bu incileri oradan çıkaralım ve hangi inciye nerede takacağız onu bilelim. Yeryüzün de bir de semâvî dinler diye anlatılan bir anlayış var oysa semâvî din diye bir şey yoktur ancak semâvî kitaplar vardır, tabi ki batı ve diğerlerinin bunu kabul etmeleri mümkün değil çünkü din ismi altında kendi milliyetçi çıkarlarının hesaplarını yapıyorlar yoksa saf niyet ve gerçek mânâ ile düşünseler İslâmiyyet'i kabul edecekler fakat hakimiyyet ellerinden gideceği için bunu yapmazlar ve dinler ismi altında çoğaltırlar, ve ne yazık ki bu anlayış içerisinde bizde onların tatbikatlarını kabul ediyoruz, oysa bu semâvî dinler olarak belirtilenler Allah indindeki din olan İslâm'ın mertebeleridir çünkü İslâm tek bir kattan oluşan bir sistem değildir.

Ehlullah sürekli Allah indindeki dini anlatarak bizleri oraya çekmeye çalışmışlardır fakaz bizler tefekküre fazla yönelik olmadığımızdan dolayı sadece fiili mânâ da tekrarlanarak yapılanların dinin aslı zannetmişiz, Efendimiz (s.a.v) "Namaz mü'minin miracıdır" diyor, bakın kesin

olarak belirtiliyor, anlayışa bırakılmıyor, tabi ki fıkıh ilminde belirtilen bedenimizin namaz içinde uygulandığı haller gereği gibi yerine getirilecektir, belirtilen fazrları ve sünnetleri uyguladık böylece peki ruhumuzdaki farzlar ve sünnetler nerede kaldı, ruhumuzda bu sûret cesede hâkim olan bir varlık, sûretin hukuku olurda onun hukuku olmazmı, işte biz sûret hukukunu yerine getirip yol aldığımızı zannediyoruz, yerince doğrudur çünkü o hukuku dahi yerine getirmeyenler var, onların durumuna göre bunları yerine getirmek çok güzel bir şey, ruhumuzun hukukuyla uğraşmak ise Hakk'ın indindeki dine doğru yol almaktır.

İlmi Ledün'nü tarif ederlerken şöyle demişlerdir:

"İlmi Ledün nefsin vakıa geçişi değil vakı'ın nefste taayyünüdür."

Herhangi bir hadisenin vuku bulmasından sonra biz onu anlayıp idrak ediyoruz, işte bu nefsin vak'ı'ya geçişi demektir, yani bu hadise yok iken nefsimiz o hadiseyi bilmiyor, vak'ı olduktan sonra biz ona nüfuz ediyoruz, işte bu anlayış ilmi Ledün anlayışı değildir diyor, ilmi Ledün ise vakı'anın nefste meydana gelmesidir.

İşte anlatılması ve anlaşılması bu kadar zor olan bir hadisenin yaşanılması tabi ki daha zor olacaktır, belirli seviyelerde bulunan kıstaslarımızı aşmamız gerekiyor bunun için. İnsanlar nefslerinin, şartlanmaların ve zanların tesiri altındadır ve bunların sınırları içerisinden dışına çıkamıyoruz, gerektiğinde ihtiyati olarak bunların dışına çıkmamız gerekiyor. Ne kadar Hakk'a yakın bir yaşam idraki bizde oluşursa onlar ilmi Ledün anlayışındandır.

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِنِّي مَا عَلَّمْتَ رُشْدًا

66-) Kale lehu Musa hel ettebiuke alâ en tuallimeni mimma ullimte rüşda;

* Mûsâ ona, "Sana öğretilen bilgilerden bana, doğruya iletici bir bilgi öğretmen için sana tabi olayım mı?" dedi.

Hızır anlam olarak Hakkani vasıflarla hazır olan demektir, bir yönüyle.

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

67-) Kale inneke len testetiy'a maiye sabra;

* Adam, şöyle dedi: "Doğrusu sen benimle beraberliğe asla sabredemezsin."

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

68-) Ve keyfe tasbiru alâ ma lem tuhit Bihi hubra;

* "İç yüzünü kavrayamadığın bir şeye nasıl sabredebilirsin?"

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا

69-) Kale setecidüniy inşaAllahu sabiren ve la a'sıy leke emra;

* Mûsâ, "İnşaallah beni sabırlı bulacaksın. Hiçbir işte de sana karşı gelmeyeceğim" dedi.

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا

70-) Kale fe initteba'teniy fela tes'elniy an şey'in hatta uhdise leke minhu zikra;

* O da şöyle dedi: "O hâlde, eğer bana tabi olacaksan, ben sana söylemedikçe hiçbir şey hakkında bana soru sormayacaksın."

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ
أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا

76

71-) Fentaleka hatta iza rekiba fiys sefiyneti harekaha kale eharakteha litüğrika ehleha lekad ci'te şey'en imra;

* Derken yola koyuldular. Nihayet, bir gemiye bindiklerinde (adam) gemiyi deldi. Mûsâ, "Sen onu içindekileri boğmak için mi deldin? Doğrusu, şaşılabacak bir iş yaptın." dedi.

Mûsâ (a.s.) in yardımcısı olan genç Yuşa (a.s.) dan artık bahsedilmediğine göre onun işi bitmiş ve sadece Mûsâ (a.s.) ile Hızır (a.s.) in yola devam ettikleri anlaşılıyor.

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

72-) Kale elem ekul inneke len testatıy'a meıye sabra;

* Adam, "Sen benimle beraberliğe asla sabredemezsin, demedim mi?" dedi.

قَالَ لَا تَأْخُذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا

73-) Kale la tuahızniy Bima nesiytü ve la türhıkniy min emriy usra;

* Mûsâ, "Unuttuğum için bana çıkışma ve bu işimde bana güçlük çıkarma!" dedi.

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا لَقِيََا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتَنِي نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ
نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا

74-) Fentaleka hatta iza lekiya ğulamen fe katelehu, kale ekatelte nefsen zekiyyeten Bi ğayri nefis le kad ci'te şey'en nükra;

* Yine yola koyuldular. Nihayet bir erkek çocukla karşılaştıklarında, adam (hemen) onu öldürdü. Mûsâ, "Bir cana karşılık olmaksızın suçsuz birini mi öldürdün? Andolsun çok kötü bir iş yaptın!" dedi.

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

77

75-) Kale elem ekul leke inneke len testetiy'a meiyе sabra;

* Adam, "Sana, benimle beraberliğe asla sabredemezsin demedim mi?" dedi.

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا

76-) Kale in seeltüke an şey'in ba'deha fela tusahıbnıy kad belağte min ledünniy 'uzra;

* Mûsâ, "Eğer bundan sonra sana bir şey hakkında soru sorarsam, artık benimle arkadaşlık etme. Doğrusu, tarafımdan (dilinecek son) özre ulaştın (bu son özür dileyişim)" dedi.

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّقُوا لَهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا

77-) Fentaleka hatta iza eteya ehle karyetinistat'ama ehleha feebev en yudayyifuhüma feveceda fiyha

cidaren yürüydü en yenkadda feekameh kale lev şi'te lette hazte aleyhi ecra;

* Yine yola koyuldular. Nihayet bir şehir halkına varıp onlardan yiyecek istediler. Halk onları konuk etmek istemedi. Derken orada yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar gördüler. Adam hemen o duvarı doğrulttu. Mûsâ, "İsteseydin bu iş için bir ücret alırdın" dedi.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ
صَبْرًا

78-) Kale hazâ firaku beyniy ve beynik seünebbiüke Bi te'viyli ma lem testeti' aleyhi sabra;

* Adam, "İşte bu birbirimizden ayrılmamız demektir" dedi. "Şimdi sana sabredemediğin şeylerin içyüzünü anlatacağım."

78

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ
أَعْيِبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلَكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا

79-) Emmes sefiynetü fe kânet li mesakiyne ya'melune fiyl bahri feeredtü en eiybeha ve kâne veraehüm melikün ye'huzü külle sefiynetin ğasba;

* "O gemi, denizde çalışan birtakım yoksul kimselere ait idi. Onu yaralamak istedim, çünkü onların ilerisinde, her gemiyi zorla ele geçiren bir kral vardı."

Burada anlatılan Mûsâ (a.s.) ve Hızır (a.s.) kıssasında bize bir faaliyet tanıtıldı, biz kendimizde bunları yaşadığımız zaman buradaki kabiliyyet ortaya çıkmış oluyor ve bunları kendimizde bulmamız Ledün ilmidir, tamamı değil tabi ki. Genele anlatılan bu hikâyeden kişiler kendilerine ne kadar pay çıkarırlarsa kendi hayat hikâyelerini Kû'rân'dan o kadar yazabiliyorlar veya aktarabiliyorlar.

Bizim gönlümüz, aklımız, İlâh-î varlığımız Hızır hükmünde, sûretimiz ve bedenimiz şariat mertebesi olarak Mûsâ hükmünde, hadiselerde bizim gönül âlemimizde, nefis âlemimizde yaşanan hadiselerdir, bunları bu şekilde idrak edersek Ledün ilmi kapıları bize açılmış olacak ve bu yollardan gidişi diğer hadiselerde de tatbik ederek anlatılmamış olsa dahi üzerinde bulunduğumuz hadisenin bâtının yolu bize açılış olacak. Bütün çıraklar sadece ustalarından öğrendikleri ile kalırlarsa söylendiği gibi "Sanat ölür", bizlerde bu gelenleri bulunduğumuz ortam ve günümüz şartları içinde alıp geliştiremez isek bizlerinde sonu gelmiş olur. Ustalar bizlere belirli yollar ve kıstaslar gösterir çünkü bütün hakikatleri göstermeye ömür yetmez, bizlerde onlardan aldığımız kıstaslar ile yeni Ledün hakikatleri üretmemiz gerekiyor ve bu konunun önceliğide kişilerin kendilerini bulmasıdır, başka yerlere yönelmelerde kaybolmadan azami derecede oralardan yaralanarak kendimizi bulmalıyız, karşımızdaki eğiticimiz en yüksek

79

olsun, öyle varsayalım iyi ama biz neyiz, bize lâzım olan kendimiziz çünkü, başımızı yere koyduğumuz zaman Rabbimizle karşı karşıya biz kalıyor, kimse kurtaramıyor, herbirerlerimiz tevhid ehli olalım, herhangi bir şekilde yalnız kaldığımız zaman moralimiz bozulmasın ve her türlü hadise karşısında "*Ya Rabbim Sen benimle berabersin, ben Seninle beraberim*" diyerek büyük bir güç kendisinde bulsun.

Bunların yapılmasıda çalışma gerektirmektedir, birşeyin sıradan çok tekrarı değil, az fakat düşünülüp, idrak edilerek tekrarının üzerinde durması lâzım, kişi istediği kadar ezber yapsın ezber yaptığı şeylerin içindeki bileşimlerinin hakikatlerini bilmedikten sonra bunlar bir işe yaramıyor, On ezber yapacağına bir ezber yapsın fakat içindeki oranlarını da bilsin, bu şekilde olunca sadece kelâmıyla ve nuru ile değil ruhu ile de biz onu idrak etmiş oluyoruz ve bize hayat veren de bu ruh, yani nuru

aydınlatıyor, ruhu hayat veriyor sadece kelâmı ise sevap kazandırıyor tabi hiç olmamasından bu da iyidir.

Burada Mûsâ olan zâhirimiz yani şeriat halimiz bir başka yerde İsâ olur, bir başka yerde Yusuf olur kuyuya atılırız, Yunus olup balığın karnına girip istiğfar ettiğimizde bunu hissetmemiz lâzım, yaşantısıyla hâllenmemiz lâzım, başrollerde olan biziz, o mertebede o isimlerde bizim yaşantımız, o yaşantıları onların ruh halleriyle bir kere okumak binlerce defa okumaktan daha üstündür.

Aslında Hızır (a.s.) olarak orada zuhurda olan Allah'ın ta kendisidir, Mûsâ (a.s.) Ulûlazım peygamberi iken Allah'tan vasıtalı yani melek vasıtasıyla ilim alıyorken, Hızır (a.s.) vasıtasız kendi bünyesinden zuhura getiriyor, işte kişinin Rabbiyle arasında olan münasebetlerini düzelterek bire bir Rabbinden ilham alarak faaliyete geçmesi Ledün ilmidir.

Bu binilen gemi Hakikat-i İlâhiye de Hakikati Muhammedi gemisi, yani beşer aklımız olan Mûsâ ile

80

hakikatimiz, özümüz Hızır bu beden gemisine biniyorlar ve Hızır bu beden gemisini biraz yaralıyor, gıdasını fazla vermiyor vb yollarla ve onu kullanılmış eski bir şey haline getiriyor ki bedeninin biraz arızaları olursa nefsi emmâre denilen hükümdar bu beden gemisini alıp sahip çıkamıyor, eğer bu beden gemisi çok sağlam olursa nefsi emmâre hükümdarı onu hemen alıyor ve kendi emrinde kendisi kullanmaya başlıyor, Hızır gemiyi yaraladığı için bizdeki ilim çocukları büyüyünce o gemiye sahip oluyorlar.

Eğer bu hadiseler olmuyorsa ve gemi çok sağlamsa bizde Mûsâ ile Hızır hakikati yaşanmıyor demektir, dolayısıyla kelâmî olan bu hikâyeyi okusakta fiilen okumamış oluyoruz. Dikkat edelim bâtın olarak gözüken bu hâdise yine zahiren anlatılıyor, bunun gerçeği yukarıda anlatıldığı şekilde kendi üzerimizdeki tatbikatıdır, Ledün yönü budur.

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا
وَكُفْرًا

80-) Ve emmel ğulamü fekâne ebevahu mu'mineyni fehaşıyna en yurhikahüma tuĝyanen ve küfra;

* "Çocuĝa gelince, anası babası mü'min insanlardı. Onları azgınlıĝa ve küfre sürüklemesinden korktuk."

"Bu çocuk eĝer büyüseydi ebeveyelerine büyük zararı olacaktı o nedenle o nedenle onu öldürdüm" diyor Hızır a.s. Bu çocuk bizim nefsi emmare, levvame ve mülhimeye kadar gelen süremiz ve bunları bizimde öldürmemiz gerekiyor, istek ve arzularını öldürerek onları faaliyet dışı bırakmamız gerekiyor.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا

81-) Feeredna en yübdilehüma Rabbuhüma hayren minhu zekâten ve akrebe ruhma;

* "Böylece, Rablerinin onlara, bu çocuĝun yerine daha hayırlı ve daha merhametli bir çocuk vermesini diledik."

81

Cenâb-ı Hakk'ın vereceĝi bu çocuk ebeveynine rahmet olacak. Bu çocukta bizim veled-i kalbimiz fakat biz asi olan çocuĝu öldürmeden bu gönül evlâdı doğamıyor çünkü yeri hazırlanmamış oluyor. Asi olan çocuk ortada olduĝu müddetçe yeni bir çalışma yapma imkânımız olmuyor çünkü evlâtlık görevini o yapıyor yani nefsimizdeki emmâre, levvâme, mülhime mertebeleridir.

Bu veled-i kalb bizim mukaddes varlığımızda Akklı küll ve Nefsi küll'ün istikametinde hayat yaşamaya hazırlamakta yani bu bedeni o yöne doğru yönlendirmekte, bunlarla sâlih evlat olmaktadır. Sâlih çocukta kurgusu Hak'tan fiili kuldandaki sâlih amel gibi Hak'tan aldığı şeyleri işlemektedir diĝer çocuk gibi nefsinden aldıklarını

değil. Seyri sülûk yolunda yapılan ilk işlemler bunlardır, kişinin aşama kaydetmesi için bazı şeylerin öldürülmesi gerekiyor, ki İsmâîl (a.s.) ın kûrb'ân edilmesi hadisesi ile de buna işaret edilmektedir ayrıca, şöyle ki; Ne zaman ki biz veled-i kalb ortaya getireceğiz İbrâhîm'in İsmâîl ile Kâbe'yi tamir etme hadisesi bizde zuhura gelecek ve biz asi olan evlâdı öldürdükten sonra Cenâb-ı Hakk'ın verdiği yeni bir evlât ile Kâbe'yi yükseltmeye başlıyoruz, gönül Kâbesi'ni, Hakk'ın nazargâhını.

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ
لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا
وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا

82-) Ve emmel cidaru fekâne li ğulameyni yetiymeyni fiyl mediyneti ve kâne tahtehu kenzün lehüma ve kâne ebuhüma salihâ feerade Rabbüke en yeblüğa eşüddehüma ve yestahrica kenzehüma rahmeten min Rabbik ve ma fealtühu an emriy zâlike te'vilü ma lem testi' aleyhi sabra;

* "Duvar ise şehirdeki iki yetim çocuğa ait idi. Altında

82

onlara ait bir define vardı. Babaları da iyi bir insandı. Rabbin, onların olgunluk çağına ulaşmalarını ve Rabbinden bir rahmet olarak definelerini çıkarmalarını istedi. Bunları ben kendi görüşüme göre yapmadım. İşte senin, sabredemediğin şeylerin içyüzü budur."

Bizlerin harabe olmuş beden binalarını az bir miktar sağlamlamak gerekiyor çünkü batınında, özünde büyük bir define var ve eğer bu define gizlenmez ise nefis onu kendi çıkarları için kullanacağından dolayı duvarı sağlamlaştırıyor ve Hızır yapıyor bunu ve bunun gönül rızasıyla, Hakk

rızasıyla karşılık alınmadan yapılacağını belirtiyor. Burada iki yetimden bahsediliyor, bir yönüyle Efendimizin (s.a.v) bir özelliği olan yetimlik, hazinede Hakikati Muhammedi sırlarına işaret ediliyor, diğer yönüyle abdiyyet ve rububiyet'tir bunlar babaları olan Ulûhiyyetten dünya âlemine gelmişler ve yetim olarak faaliyete başlamışlardır.

Bazı tefsirlerde sandığın içinde Âdem (a.s.) dan Efendimize (s.a.v) kadar gelen bütün peygamberlerin resimleri olduğu belirtilmiştir. Mânen bu da doğrudur çünkü gönül hazinesinde onların hepsinin resimleri vardır yani ruhaniyetleri, maneviyatları vardır işte bunları korumak için sağlamlaştırmak gerekiyor. Daha sonra yetim çocuklar burası bizim diyerek binayı karıştırmaya başlayınca kendileri bulacaklar haklarını. Efendimizde (s.a.v.) bu hadise hakkında şöyle demiştir: "Mâsâ kardeşim Hızır ile biraz daha dayansaydı bize daha çok ilmi miras kalacaktı" Hızır (a.s.) ben bunları kendimden yapmadım Rabbimin Ledünnünden bana bildirdikleriyle yaptım diyerek şeriat peygamberi ile hakikat varisi arasındaki farkı bildiriyor. Şeriat peygamberine dışarıdan bir kitap gelmekle Resul ve Nebi oluyor fakat Veli'sine batınından bir hüküm, anında işlemek sûretiyle bir hüküm verilmesiyle fiilini işliyor. Peygamberin getirdiği hüküm sonradan uygulanmak üzere gelen bir sistem Ledünni ilim ise anında faaliyete geçen bir sistemdir.

83

Elmalılı Hamdi Yazır Cüz 5 sayfa 3268 Sabra dayanamadığın şeylerin tevili bunlardır diye devam ediyor.

Hızır dedi ki: "İşte bu, seninle benim aramızın ayrılmasıdır. Şimdi sana o sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim."

79- "Gemi, denizde çalışan bir kaç yoksula aitti. Onu kusurlu kılmak istedim, çünkü onların ilerisinde her sağlam gemiye zorla el koyan bir hükümdar vardı."

80- "Oğlana gelince, onun ana-babası mümin kimselerdi. Çocuğun onları azgınlık ve inkâra sürüklemesinden korktuk."

81- "İstedik ki Rabbleri onun yerine kendilerine ondan temizlikçe daha hayırlı ve daha çok merhamet eden birini versin."

82- "Duvar ise, o şehirde iki yetim oğlana ait idi. Duvarın altında onların bir hazinesi vardı. Babaları da iyi bir kimse idi. Onun için Rabbin istedi ki o iki çocuk erginlik çağlarına ersinler ve Rabbinden bir rahmet olarak hazinelerini çıkarsınlar. Ve ben bunların hiçbirini kendiliğimden yapmadım. İşte senin sabredemediğin şeylerin içyüzleri budur."

76-77- Nihayet bir köy halkına vardılar. İleriden anlaşılacağı üzere bu bir şehir idi. Birçokları Antakya olduğunu söylemiş. Şehre Antakya ismi sonradan verilmiş olduğuna göre eski isminin başka bir şey olması gerekir. Bundan başka Übülle denilmiş, Berka denilmiş. Hristiyanların nisbet edildiği Nasıra denilmiş, Bacırvan denilmiş. Rum topraklarında bir köydür denilmiş, Endülüs'te Hadrâ adasıdır denilmiş. Şu halde bu köyün sağlam bir şekilde belirlenmesi mümkün değildir. Aslında Kur'ân'da köyün belirlenmesi istenmediğinden dolayı belirsiz gösterilip yalnız şöyle bir niteliği anlatılmıştır:

Öyle bir köy ki halkından yiyecek istediler (köy halkı) onları konuklamaktan kaçındılar. Burada in iki defa söylenmesi, birisi şehrin asıl hükümeti, biri de genel halkı olması gibi iki

84

mânâya işaret olsa gerektir. İkisinden de kastedilen, aynı mânâ ile halk demek olduğuna göre kelimesinin tekrarlanması sırf onları ayıplamak için olmuş olur. Gerçekten bu köyün ileri gelenleri ve halkıyla, bütün halkı o kadar alçak imişler ki, iki kişiyi konuklamaktan çekinmişler. Bu alçaklığa karşı gösterilen büyüklüğe bakınız: O vakit orada yıkılmak üzere olan bir duvar buldular; (Hızır) hemen onu doğrulttu. Nakledildiğine göre bu bir kale duvarı gibi yüksek ve kalın bir duvar imiş. Bazılarının zannettiği gibi bunu yıkmış ve durup yeniden yapmış

olabilir. Fakat böyle bir memlekette o tuhaf durumda bulunan bir duvarı yıkmaya kalkışmak bile olağan bir şey olamayacağı dikkatle düşünülürse, sözün gelişinden bunun bir mucize şeklinde hemen doğrultulduğunu anlamak gerekir. Nitekim İbnü Abas'tan ve İbnü Cübeyr'den rivayet edildiğine göre: "El il e dokunmuş ve (duvarın) hemen doğrultulmuş olduğu" söylenmiştir. Gerçekten peygamberlerin durumlarına ve kıssanın meydana gelmesine yakışan da budur.

Bunu gören Mûsâ dedi ki: İsteseydin buna karşılık bir ücret alırdın. Yiyecek istemek gibi acı bir ihtiyacın gerçekten olduğu bir sırada, mümkün olan bir kazancı bırakıp boşu boşuna bir iyilik yapmaya kalkışmak Mâsâ'ya anlamsız göründü de sabrını tutamadı. Şu kadar ki bu defa öncekiler gibi öfke ile değil, yumuşaklıkla itiraz etti ve yukarıdaki sözü gereğince, arkadaşlığın sona ermesi gerekeceğinden çekinmedi. Onun için Hızır da:

78- Dedi ki: "İşte bu, benimle senin aramızın ayrılmasıdır. Artık sabredemediğin şeylerin içyüzünü sana söyleyeceğim." Yani gemi, oğlan ve duvar hakkında yaptığım şeylerin sana gizli kalan mânâ ve maksadını, gizli olan sebep ve hikmetini anlatacağım.

79-Şöyle ki: "Gemi, denizde çalışan bir takım yoksullarındı. Ben onu ayıplandırmak istedim. Çünkü ötellerinde bir melik vardı" Bu melik Gassân hükümdarı Cülendâ b. Kerber idi denilmiş. Endülüs yarımadasında Mıkvâd b. el-Cülbend idi

85

denilmiş. Ünü böyle zulüm ile destan olmuş olan bu kral her gemiyi gasbederek alıyordu. Yani sağlam, kusursuz olan her gemiyi zorla alıyordu. Bundan dolayı gemiyi biraz yaralayıp ayıplandırmak, o gasptan kurtarmak için iki kötülüğün en az zararlısını seçmek ile, o yoksullara yardım cinsinden yararlı bir iş idi. İşte Allah'ın hükümlerinde böyle dış görünüşe göre zarar gibi görünen şeylere rastlanır ki, Allah katındaki sırları bilinirse onların zarar değil, fayda olduğu anlaşılır.

80- Oğlana gelince, onun anası babası mümin insanlardı. Bundan dolayı bunları azgınlık ve nankörlüğe sokmasından korktuk. Yani sakındık. Yani oğlan görüldüğü gibi masum (günahsız ve suçsuz) değildi. Büluğa ermiş, azmış bir kâfir idi ki, anasını babasını da küfür ve azgınlığının istilasına altına almak üzere idi. Yahut henüz çocuk ise de öyle küfür ve azgınlığa kabiliyetliydi ki, sağ kalırsa ileride anasını babasını bile azıtaacak, onları da küfre bürüyecekti. Halbuki o ana ve babanın imanlarındaki samimiyyeti Allah tarafından böyle bir kötülükten korunmaya lâıyk ve onun çocuk iken ölmesi hepsi hakkında hayırlı idi.

81- İstedik ki: bu iki müminin Rableri kendilerine ondan daha temiz ve daha merhametli birini versin. Hem oğlanın yüzünden görecekları kötülükten kurtulacaklar, hem de onun ölümüyle duyacakları acıya karşılık daha sevimli bir oğlana erişeceklerdir ki, o oğlan ölmeyince bu olmayacaktı. Rivayet edildiğine göre onun yerine Allah, bunlara bir kız vermiş ve bu kız bir peygamber annesi olmuş ve o peygamberin eliyle ümmetlerden bir ümmet, hidayete ermiştir.

82- Duvara gelince şehirde iki yetim çocuğun idi altında bunlar için bir hazine vardı. Yani bunlar, için saklanmış bir altın ve gümüş hazinesi vardı. Bunun bir takım hikmet ve öğütleri kapsadığı, bir altın levha olduğu da rivayet edilmişse de birincisi açıktır. Ve babaları iyi bir kimse idi. Yani o hazine onlara iyi bir babanın mirası idi. Helalinden kazanılmış ve Allah yolunda harcanmak için iyi niyet ile konmuştu. "Altın ve gümüşü biriktirip de onu Allah yolunda sarfetmeyenleri acıklı bir azab ile müjdele" (Tevbe, 9/34)

86

âyetinde kötölenen yerilmiş hazinelerden değildi. O iki yetim, yalnız yetim olduklarından dolayı değil, babalarının iyiliğinden faydalanarak o hazineyi elde edeceklerdi. Bu zatın iyi bir insan olması misallerinden biri olmak üzere denilmiştir ki; O çok güvenilir bir adamdı. İnsanlar ona emanetleri bırakırlar, o da verdikleri gibi teslim ederdi.

Özetle iki oğlu yetim kalmış olan o iyi babanın iyiliği Allah katında boşa gitmeyecekti. Bu yüzden Rabbin o iki yetimin

büluğ çağına ve erginliğe erişmelerini ve erişip hazinelerini çıkarabilmelerini istedi. Bunlar büyümeden duvar yıkılmış olsaydı, o hazineyi başkaları bulacak ve zayi olacaktı. Düşünmeli ki o durum ve vaziyette yıkılmak üzere bulunan bir duvarın altında, iki yetime ait bir hazinenin var olduğunu bilip de onun belirli zamanına kadar korumasını temin etmek ne kutsal bir iştir. Bunlar hep Rabbinden bir rahmet olarak yapılmıştır. Ve ben bunu, bu yaptıklarımı kendiliğimden yapmadım. Yani kendi görüş ve ictihadımdan değil, Rabbinin bildirdiği emri ile, O'nun bir rahmeti olmak üzere yaptım, bu benim bir görevimdi. İşte senin, hakkında sabredemediğin şeylerin içyüzü budur.

Kissanın burada bitmesinden anlaşılıyor ki bu açıklamaya karşı Mâsâ bir şey dememiştir. O halde bu açıklama ve yorumda reddedilecek bir şey görmemiştir. Demek ki Mâsâ'nın görünürde zararlı ve beğenilmez gördüğü şeyler gerçekte öyle değilmiş. Onun beğenmemesi, gözünden gizli olan sebepleri ve hikmetini anlamasından ileri geliyormuş. Öyle ki o gizli sebepler, açıklanınca zâhir ve bâtın birleşiyor, Allah'ın hükmünde gelişme kalmıyor. O halde demek oluyor ki iç yüzün gereği, görünüşün gereğine aykırı olabilir. Fakat bundan dolayı hakikat ile şeriatın uyumsuzluğu gerekmez. Çünkü şeriat, Hakk'ın hükmüdür. Hakk'ın hükmü de hakikatte (gerçekte) ne ise odur. Onun için iç yüze göre emredilmiş olan Hızır, Hakk'ın emri olan şeriat ile âmel ettiği gibi; şeriatla emrolunmuş bulunan Mûsâ da hakikat (gerçek) açıklandığı zaman şeriat bakımından itiraza yer olmadığını görüyor.

87

Bunun için İmam-ı Rabbanî Mektûbât'ının birinci cildinde kırk üçüncü mektupta demiştir ki: "Bazı insanlar dinsizlik ve zındıklığa meylederek esas gayenin şeriatın ötesinde olduğunu hayal etmişlerdir. Asla ve hayır, sonra asla ve hayır böyle kötü bir inançtan Allah'a sığınınız. Tarikat ve şeriat birbirinin aynıdır. Aralarında kıl ucu kadar uyumsuzluk yoktur. Şeriata aykırı olan herşey

reddedilir ve şeriatin reddettiği her hakikat iddiası bir zındıklıktır."

Yine aynı ciltte kırk birinci mektupta şeriat, tarikat ve hakikat bahsinde demiştir ki: "Mesela dilin yalan söylememesi şeriat, kalbden yalan hatırasını yok etmek eğer zorlanıp çalışmakla olursa tarikat ve eğer külfetsiz yapılması kolay olursa hakikattir. Kısacası bâtin (gizli) olan tarikat ve hakikat, görünen şeriatın tamamlayıcısıdır. Şu halde tarikat ve hakikat yoluna girenlerden, yol esnasında görünürde şeriata aykırı ve ona ters düşen işler görünürse hep bunlar, o anki sarhoşluktan ve kendini kaybetmek-tendir. O makamı geçip ayıldıkları vakit, o şeriata aykırı olan durum tamamen ortadan kalkar ve o zıd ilimler tamamıyla dağılmış olur."

Ancak burada dikkate değer bir nokta vardır ki o da Hızır'ın öldürdüğü çocuk meselesidir. Eğer bu çocuk bülûğ çağına ermiş idiyse derhal küfür ve azgınlığına hüküm vermek şeriata uygun olur. Fakat âlimlerin çoğunun dedikleri gibi, henüz bülûğ çağına ermemiş bir çocuk idiyse, onun kâfirliği ve azgınlığı nihayet gelecekte meydana çıkacak bir gerçektir. Hızır, Allah'ın kendisine bağışladığı ilim ile, onun o zamanki ve gelecekteki bütün gizli bilgilerini bilmiş dahi olsa, bir çocuk şöyle dursun bir ergini bile ileride yapacağı suçtan dolayı öldürmek şüphe yok ki İslâm hukukuna aykırıdır. Çünkü Hz. Ömer (r.a) Muğire'nin kölesini görünce: "Bu beni öldürecek" demiş, kendisinin katili olacağını bilmişti. "O halde niye bırakıyorsun, ey müminlerin emiri!" dediklerin de "Ne yapayım henüz bir şey yapmamıştır. Ve yalnız kalbindeki şeyden dolayı da şeriata göre sorumlu olunmaz" dedi. Ve dediği gibi ertesi gün şehid oldu. Şu halde Hızır'ın öldürdüğü eğer çocuk ise bundaki hüküm, hakikat ile şeriat arasında bir uyumsuzluk noktası meydana getirmez mi? Ve bu durumda Mâsâ bu yoruma nasıl kanaat etmiş olur? Buna söylenebilecek cevap şu iki tarzdan birisi olabilir:

1- Musa'nın yoruma itiraz etmemesinden açıkça anlaşılan şudur ki onun diye bir masum (suçsuz) zannettiği oğlan, çocuk değil, ergin azgın bir kâfir, öldürülmesi vacib bir genç imiş. Bu ipucu karşısında çocuktu sözü kabul edilemez.

2- Şeriatın hakikatı Allah'ın emridir. Hızır da bunu kendiliğinden değil, Allah'ın emriyle yaptığını söylemiş. Mâsâ'nın itiraz etmemesine sebep de bu olmuştur. Çünkü bu şekilde Hızır, özel durumlarda özel bir şeriat ile emredilmiş bir peygamber olduğunu anlatmış demektir. Bundan dolayı o çocuk hakkında gerçekleştirdiği öldürme hükmü, genel kurala aykırı olmakla beraber, Hızır için özel vahye dayanan özel bir şeriat olur. Bu ise şeriat ile hakikat arasında bir uyumsuzluğa değil, iki peygamberin şeriatleri arasında bir farka dayanır. Ve Mûsâ'yı Hızır'dan ayıran en önemli nokta da bu farktır. Açıklanan üç olaydan, üçü de Hızır'ın hem ilm i nin şeklinde, hem de yaptığı işin şeklinde başka bir özellik gösterdiği gibi, bilhassa çocuk olayı onun şeriatında da bir özellik göstermektedir:

Birincisi, ilim açısından bakıldığı zaman onun gemi, genç ve duvar hakkındaki ilminde olduğu gibi, eşyanın görünmeyen şeylerle ilgili olan Allah bilgi ve sırlarını, gelecekteki takdir edilmiş şeyleri, geçmişteki gizli hususları, şimdi gözönünde olduğu gibi hemen bildiği anlaşıyor. Onun için buna gayb ilmi, gizli ilim, özel mânâsı ile Ledünnî (Allah'ın bilgisi ve sırları) ilmi demişlerdir.

İkincisi, fiil yönünden bakıldığı zaman yaptığı şeyler, halktan Hakk'a doğru giden işler değil, Hak'tan (Allah'tan) halka doğru olan fiillerdir. Bundan dolayı Mûsâ gibi halkı Hakk'a götürmeye emredilmiş değil, Hak'tan halka olan

89

mukadderatın (yazılmış olanların) yerine getirilmesine emredilmiş demektir. Ve şu halde oğlanı öldürmesi de, Allah'ın emri ile ölen çocukların ruhlarını almaya vekil tayin olunmuş olan Azrail'in görev ve sorumluluğu gibi olur.

Üçüncüsü, İslâm şeriatına uygun olmak, başka bir ifade ile güzellik ve çirkinlik açısından bakıldığı zaman Hızır'ın yaptıkları, gözle görülmeyen gizli sebeplere dayandığı için görünürde çirkin ve hikmetsiz görünüyor. Sebeplerinin açıklanmasıyla gerçeğe uygun olduğu zaman

ise, üçte ikisi genel kurala uygun ve biri genel kurala aykırı bir istihzan (güzel sayma) olduğu anlaşılır. Mûsâ onun ilmindeki özelliği, daha önce Allah'ın ilmi ve sırrından haber almış, ondan doğruyu bulmasına yardımcı olacak ilmi öğrenmeye gelmişti. Gördüğü örnek ise ona, amel ve şariat yönünden kendisinin memurluğuna uymayan ve bununla beraber itiraz etmeye de hak vermeyen özellikler bulunduğunu öğrenmiş ve bunun üzerine aralarında birbirinden ayrılma gereği gerçekleşmiştir. Demek ki Mûsâ, ilmini tebliğ ve ortaya koymaya emredilmiş Ulû'l-azim bir peygamber olduğu halde Hızır, tebliğe değil, verilen emirleri hemen yerine getirmeye emredilmişti. Bundan dolayı Hızır'ın bir peygamber değil, bir veli olduğunu söyleyenler olmuştur. Fakat yalnız veli olsaydı oğlanı öldürmek için özel hükme sahip olamazdı. Bu şekilde kıssa Hızır'ın Mûsâ'dan daha faziletli olduğunu gerektirmez. Ancak Mûsâ'nın herşeyi bilen (bir peygamber) olmadığını ve Allah ilminden Mûsâ'ya verilmeyen şeyler bulunduğunu anlatmış olur. Bu da hem Hızır'ın, hem Mûsâ'nın Allah'ın lutfuna nail olduklarını toplayan bir zü'l-cenaheyni (dünya ve ahirete ait bilgisi geniş olan kimse) göz önüne getirmeyi telkin ile Hz. Muhammed'in makamının en mükemmel bir makam olduğunu anlatmak için bir giriş yapılmış demektir.

(Yukarıdaki yorumu idraklerinize sunuyorum. T.B.)

Allah'a giden yol iki türlüdür;

Sırat-ı Müstakıym, bizim bedenimizin yoludur, ruhumuzun yolu ise sıratullah'tır ve sıratullah'a götüren ilim Ledün ilmidir.

90

Efendimizin mirac'ta Mekke'den Kudsü Şerif'e gitmesi sırat-ı müstakıym yani dünyaya paralel olarak dünya çekiminden kurtulmadan gidiş, Kudsü Şerif'ten yani kudsiyetten Uluhiyete gidişte sıratullah'tır yani yukarıya doğru. Sırat-ı müstakıym hakikati ile yaşanırsa sıratullah'a götürüyor, hakikati ile yaşanamazsa sadece bedenimizin bu dünyada sağlıklı olarak yaşamını sağlıyor yani ayağımız yerde, beden anlayışlı bir din yaşamaktayız, o zaman Rûh ve Ulûhiyyet anlayışlı bir din olamıyor, ve onu yaşayamıyoruz.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا

83-) Ve yes'eluneke an Ziyl karneyn kul seetlu aleyküm minhu zikra;

* (Ey Muhammed!) Bir de sana Zülkarneyn hakkında soru soruyorlar. De ki: "Size ondan bir anı okuyacağım."

Sana Zülkarneyn hakkında sual soruyorlar, onlara De ki "Yakında ondan size haber vereceğim"

Zülkarkeyn kelime anlamı olarak tefsirlerde genel olarak iki karine sahibi olarak tanımlanmaktadır, bizler bunu kendi varlığımızda nefis ve Rûh, zâhir ve bâtin olarak yorumlayabiliriz. "Zülkarneyn" Ebced hesabıyla sayı değeri (1147)'dir, yani (1+1+4+7=13) olur ve Zülkarkeyn'de Hakikat-i Muhammediye bağlıdır.

Siyerde İbnü Abbas'tan nakledildiğine göre Kureyş Nadr b. Hâris ile Ukbe b. Ebî Muayt'ı Medine'deki yahudi hahamlarına gönderip: "Onlar, kitap ehlindendirler, siz de bulunmayan bilgiler onlarda bulunur. Muhammed'e sorun bakalım" demişler. Bunun üzerine ikisi birlikte Mekke'den çıkıp Medine'ye varmışlar ve sormuşlar.

Yahudiler: "Ona mağara halkından, Zülkarneyn'den ve Rûhtan sorunuz. Eğer hepsine cevap verir veya susarsa peygamber değildir. Ve eğer bir kısmına cevap verip bir kısmından susarsa peygamberdir" demişler. Çünkü Rûh,

91

Tevrat'ta kapalı olarak ifade edilmiş. Onlar, gelmişler sormuşlar. Bunun üzerine iki kıssa, yani Ashab-ı Kehf ve Zülkarneyn kıssaları açıklanıp Rûh kapalı bırakılmış olmakla sorduklarına pişman olmuşlardır

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا

84-) İnna mekkenna lehu fiyl Ardı ve ateynahu min külli şey'in sebeba;

** Biz onu yeryüzünde kudret sahibi kıldık ve kendisine her konuda (amacına ulaşabileceği) bir yol verdik.*

Zülkarkeyn'ne sebepler veriliyor, Mûsâ (a.s.) a tenzih mertebesinden Tevrat-ı Şerif verildi, Hızır (a.s.) a Rahmet ve İlmi Ledün verildi, Cenâb-ı Hakk nereye ne verdiyse hepsini açık olarak belirtiyor ve bizim de bunları bilip o yönleriyle değerlendirmemiz gerekmektedir, yoksa sadece namaz kılıp gerisini bırakalım değil, o kıldığımız namazı daha iyi değerlendirebilmek için bu mertebeleri bilmemiz bize çok şey kazandıracaktır. Burada şöyle de bir incelik vardır onu da iyi bilelim, Zülkarkeyn sebebin ne olduğunu bilmiyordu, biz Muhammed mertebesinden olaya baktığımız için Cenâb-ı Hakk bunları bize bildiriyor eğer Zülkarkeyn'ni bir başka peygambere anlatsaydı böyle anlatmazdı, o peygamberin mertebesine göre anlatırdı, işte bu da bizim için Kûr'ân-ı Kerîm'i anlamada büyük bir ölçüdür, her peygamber yaşadığı devirdeki kadarını anlatmaktadır. Örneğin Mûseviyyet mertebesinde Hızır ayrı Mûsâ ayrıdır, Hakikat-i Muhammediyye ise ikisini kendi bünyesinde birleştirdi, Hakikat-i Muhammedi hem tenzihi hem teşbihi tevhid etme olduğundan bünyesinde hem Hızır'lığı yaşadı hem Mûsâ'lığı cem etti, yaşadı.

فَاتَّبَعَ سَبَبًا

85-) Feetbea sebeb;

** O da (Batı'ya gitmek istedi ve) bir yol tuttu.*

92

"Etbea" Ebced değer sayısı (410) tersi yani (014) olur ki Nur-u Muhammediye bağlıdır, "sebeba"'nın sayı değerleri (65)'tir ve (6+5=11) olur, o da Mertebe-i Muhammed (s.a.v) e bağlıdır. Ve "etbea sebeb" ibaresi üç defa geçmektedir, işte sebeplerin bunlar olduğunu göstermektedir yani 11'e , 13'e , 14'e sıkı sarılın demektir, Hakikat-i Muhammedinin mertebelerine yapış çünkü sebepler bunlardır diyor, zâten âlemin meydana geliş sebepleri

bunlardır, ve ancak İlâhiyyat mertebesine bu sebeplerle ulaşmamız mümkündür.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ
وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْ تَعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ
تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا

86-) Hatta iza beleğa mağribeşŞemsi vecede ha tağrubu fiy aynin hamietin ve vecede inde ha kavma kulna ya Zelkarneyni imma en tuazzibe ve imma en tettehize fiyhim hüsna;

** Güneşin battığı yere varınca, onu siyah balçıklı bir su gözesinde batar (gibi) buldu. Orada (kâfir) bir kavim gördü. "Ey Zülkarneyn! Ya (onları) cezalandırırsın ya da haklarında iyilik yolunu tutarsın" dedik.*

Eğer bir kimse Cenâb-ı Hakk ile muhatap oluyorsa, Cenâb-ı Hakk ona bir vahiy-ilham, bir kelâm da bulunuyorsa o küçük bir insan değildir muhakkak. İşte Cenâb-ı Hakk Hızır (a.s.) da ve burada olduğu gibi bazı kullarına birey olarak seslenmekte ve seslendiği malûmat veya emir kişinin kendi bünyesini ilgilendirmekte ise o kişi peygamber olmuyor, eğer kendi dışındakilere haber ulaştırılacaksa ona peygamber diyorlar. Bizlerin yeryüzü olan bedenimizde bu hadiselerin daha iyi anlaşılabilmesi için bu anlatılan eski hadiseleri, hâle döndürmemiz ve kendi bedenimize uyarlamamız gerekiyor veya bizim o zamana gitmemiz gerekiyor ki o Âyet o zaman bize açılsın.

93

Bizler şu anda kemâl bir devrede yeryüzünde bulunuyoruz fakat bu kemâlin nasıl oluştuğunu bilemiyoruz sadece şekli olarak Allah var, peygamber var, Kûr'ân var okumayı öğreneceksin, farzların gereklerini yerine getireceksin diye verilen genel bilgi var ve bunu, bilginin tamamı zannediyoruz. Bâtınen ise en başa giderek bütün aşamaları

geçerek yeniden Muhammedi olmamız gerekiyor, **"kendini arayan kişi"** başlığıyla bir kitap yazmaya başlasak ilk önce babadan işe başlayıp köklere inmemiz lâzımdır, işte her Âyette olduğu gibi burada da **"iza"** derken yani "o zamandan" bahsederken ya sen o zamana git ya da o zamanı bugüne getir demek istiyor. Cenâb-ı Hakk. Âdem'in de cennetten yeryüzüne indirilmesi Âdem-i mânâ'nın hayal cennetlerinden bizim yeryüzümüze indirilmesidir ve yeryüzü denilen bu beden varlığımıza Cenâb-ı Hakk Zülkarkeyn hakikatini de yerleştirmiştir bu düzeyde bizde tevhid-i ef'âl mertebesinde oluşacak bir hadisedir, iki karineyi yani zâhir ve bâtını yaşamanın yolunu açmaktadır.

Güneşin battığı yer; kişinin kendi nefis güneşinin batmaya yüz tuttuğu yani tevhid-i ef'âl'in kendisinde zuhura çıkmaya başladığı devreyi ifade ediyor.

Balçıklı suda batması; nefsin balçık gibi kötü hallerinin ifadesidir.

Orada bir kavme rastladı; işte bu da bizim nefis kavmimiz, isteklerimiz, arzularımız, dünyaya meylimiz, düşmanlıklarımız, sahip olma güdülerimiz vb. İstersen onlara iyi muamele ile doğru yola sevketmeye çalış yani nefsi istekler kavmini, istersen azab ile. Zülkarkeyn'in gittiği batı'nın en ucu nefsanîyetinin en ucu, doğu'da Rahmanîyetinin en ucu, önce nefsanîyetinden batacak ki Hakikat-i Muhammedi güneşi oradan doğmuş olsun.

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا
نُكْرًا

**87-) Kale emma men zaleme fesevfe nuazzibuhu
sümme yüreddü ila Rabbihi feyuazzibuhu azâben
nükra;**

94

* Zülkarneyn, "Her kim zulmederse, biz onu cezalandıracağız. Sonra o Rabbine döndürülür. O da kendisini görülmek bir azaba uğrattır" dedi.

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ وَسَنَقُولُ لَهُ
مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا

88-) Ve emma men amene ve amile salihan felehu cezaenilhüsna ve senekulu lehu min emrina yüsra;

* "Her kim de iman eder ve salih amel işlerse, ona mükâfat olarak daha güzeli var. (Üstelik) ona emrimizden kolay olanı söyleyeceğiz."

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا

89-) Sümme etbea sebeba;

* Sonra yine (doğuya doğru) bir yol tuttu.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ
لَهُمْ مِّنْ دُونِهَا سِتْرًا

90-) Hatta iza beleğa matliaş Şemsi vecedeha tatlüu alâ kavmin lem nec'al lehüm min duniha sitra;

* Güneşin doğduğu yere ulaşınca, onu kendileriyle güneş arasına örtü koymadığımız bir halk üzerine doğar buldu.

Cenâb-ı Hakk onların üzerine perdesiz olarak zuhur ettiğini ifade ediyor, bir perdeden bahsedilseydi güneşin hakikatini idrak edememiş olanlar olacaktı demek ki İbrahimiyyet yani tevhid-i ef'al mertebesinde Cenâb-ı Hakk o kişilerin gönüllerinden perdeyi alıyor ve onları perdesiz hâle getiriyor, doğrudan doğruya İlâh-î hakikatlere ayna olacak, aydınlanacak hale getirmiş oluyor ve bunu Zülkarkeyn üzerinden İbrahimiyyet mertebesinde bir hadise olarak bizlere gösteriyor.

95

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا

91-) Kezâlik ve kad ehatna Bima ledeyhi hubra;

* İşte böyle. Şüphesiz biz onun yanındakileri ilmimizle kuşatmışızdır.

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا

92-) Sümme etbea sebeba;

* Sonra yine bir yol tuttu.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ
يَفْقَهُونَ قَوْلًا

93-) Hatta iza belağa beyne seddeyni vecede min dunihi kavmen la yekâdune yefkahune kavla;

* İki dağ arasına ulaşıncaya, bunların önünde, neredeyse hiçbir sözü anlamayan bir halk buldu.

Bizim yeryüzümüz olan kendi varlığımızda dağlarda bir tanesi nefsi levvâme dağı diğeri mülhime dağıdır ve ikisinin arasında da nefsi emmâre kavmi bulunmaktadır.

قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا

94-) Kalu ya Zelkarneyni inne ye'cuce ve me'cuce müfsidune fiyl Ardı fehel nec'alü leke harceni alâ en tec'ale beynena ve beynehüm sedda;

* Dediler ki: "Ey Zülkarneyn! Ye'cüc ve Me'cüc (adlı kavimler) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktadırlar. Onlarla bizim aramıza bir engel yapman karşılığında sana bir vergi verelim mi?"

Zülkarkeyn'ni o mertebenin komutanı yani akli olarak, içerdekileride Esmâ-i İlâhiyeden bazı isimler olarak düşündüğümüzde.

96

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا

**95-) Kale ma mekkenniy fiyhi Rabbiy hayrun
feeynuniy Bi kuvvetin ec'al beyneküm ve beynehüm
radma;**

* Zülkarneyn, "Rabbimin bana verdiği (imkân ve kudret, sizin vereceğiniz vergiden) daha hayırlıdır. Şimdi siz bana gücünüzle yardım edin de, sizinle onların arasına sağlam bir engel yapayım" dedi.

Akli temsil eden Zülkarkeyn'de onlara "kendi oluşumunuz gereği olan İlâh-î mânâda ki, gücünüzle bana yardım edin" diyor, çünkü bu Esmâ-i İlâhiyyelerin nefsi mânâda bir de hayali tarafları var.

آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا
حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا

**96-) Atuniy züberel hadiyd hatta iza sava beynes
sade Feyni kalenfühu hatta iza cealehu naren kale
atuniy üfriğ aleyhi kıtra;**

"Bana (yeterince) demir madeni getirin" dedi. İki yamacın arasındaki boşluğu (dağlarla) bir hizaya getirince, "körükleyin!" dedi. Demiri eritip kor (gibi) yapınca da, "Bana erimiş bakır getirin, bunun üzerine boşaltayım" dedi.

Körük, nefesi ifade etmektedir, yani "Hu" zikrini çekin diyor. Onun ateşiyle demir gibi olan nefislerinizdeki kabalıklar erimeye başlasın ve zikir ile o demirler kor haline gelince, hayal ve vehmin geçiş yeri olan emmâre, levvâme

dağının arasına mutmainne bakırlarını döktüğümüz zaman nefsi emmâre dışarıda kalıyor ve artık beden sahasına girip zarar veremiyor.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا

97

97-) Femestau en yazharuhu ve mestetau lehu nakba;

** Artık onu ne aşabildiler, ne de delebildiler.*

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ
وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا

98-) Kale hazâ rahmetün min Rabbiy feiza cae va'dü Rabbiy cealehu dekkâ' ve kâne va'dü Rabbiy hakka;

** Zülkarneyn, "Bu, Rabbimin bir rahmetidir. Rabbimin vaadi (kıyametin kopma vakti) gelince onu yerle bir eder. Rabbimin vaadi gerçektir" dedi.*

Nasıl ki İbrâhîm (a.s.) Kâ'be'yi tekrar inşa ettikten sonra ki dönemlerde içi putlar ile dolduruldu yani burada belirtilen set aşıldı, işte bizlerde İbrahimiyyet mertebesinde Mâseviyyet mertebesine giderken biraz gevşeklik gösterirsek Ye'cüc ile Me'cüc ortaya çıkar ve bizim gönül Kâbemizi putlarla doldurur. Zâhiri olarak kıyamet alâmetlerinden olan Ye'cüc ile Me'cüc'ün ortaya çıkması bize kıyametin Mûseviyyet idraki üzerine ağırlaşmış olan bozuk bir düşünce yapısı üzerine kopacağını gösteriyor.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنَفَخَ فِي الصُّورِ
فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا

99-) Ve terekna ba'dahüm yevmeizin yemucü fiy ba'din ve nüfiha fiysSuri fecema'nahüm cem'a;

* O gün biz onları bırakırız, dalga dalga birbirlerine karışırlar. Sonra sûra üfürülür de onları toptan bir araya getiririz.

وَعَرْضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا

100-) Ve aradna cehenneme yevmeizin lil kafiriyne arda;

98

* O gün cehennemi kâfirlerin karşısına (bütün dehşetiyle) dikeriz!

Hakikat bilgisini inkâr edenlerin gözlerinin önüne o süreçte Cehennemi, öyle apaçık sermişizdir ki!

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا

101-) Elleziyne kânet a'yünühüm fiy ğıtain an zikriy ve kânu la yestetıy'une sem'a;

* Onlar gözleri Zikr'ime (Kur'an'a) karşı perdeli olan ve onu dinleme zahmetine dahi katlanamayanlardır.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا

102-) Efe hasibelleziyne keferu en yettehızu ibadiy min duniy evliya' inna a'tedna cehenneme lil kafiriyne nüzüla;

* İnkâr edenler, beni bırakıp da kullarımı dost edineceklerini mi sandılar? Biz cehennemi kâfirlere konak olarak hazırladık.

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا

103-) Kul hel nünebbiuküm bil ahseriye a'mala;

* (Ey Muhammed!) De ki: "Amelce en çok ziyana uğrayan kimseleri size haber verelim mi?"

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ
يُحْسِنُونَ صُنْعًا

**104-) Elleziyne dalle sa'yühüm fiyl hayatid dünya ve
hüm yahsebune ennehüm yuhsinune sun'a;**

99

* Onlar ki iyi iş yaptıklarını sandıkları hâlde, dünya hayatındaki çabaları kaybolup giden kimselerdi.

Hayal, heva ve vehimle dünyada iyi yaptıklarını zannedenlerin çalışmaları boşa gitmiştir.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا
نُقِيمَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا

**105-) Ülaikelleziyne keferu Bi ayati Rabbihim ve
LıkaıHİ fehabitat a'malühüm fela nukıymu lehüm
yevmel kıyameti vezna;**

* Onlar, Rab'lerinin âyetlerini ve O'na kavuşacaklarını inkâr eden, böylece amelleri boşa çıkan, o yüzden de kıyamet gününde amelleri için bir terazi kurmayacağımız kimselerdir.

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوءًا

**106-) Zâlike cezauhüm cehennemü Bima keferu
vettehazu ayatıy ve Rusuliy hüzüva;**

* İşte böyle. İnkâr etmeleri, âyetlerimi ve Peygamberlerimi alay konusu yapmaları yüzünden onların cezası cehennemdir.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ
نُزُلًا

107-) İnnelleziyne amenu ve amilus salihati kânet lehüm cennatül firdevsi nüzûla;

* Şüphesiz, inanıp yararlı işler yapanlara gelince, onlar için Firdevs cennetleri bir konaktır.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا

108-) Halidiyne fiyha la yebğune anha hıvela;

* Orada ebedî kalıcılardı, oradan ayrılmak istemezler..

100

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ
كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

109-) Kul lev kânel bahru midâden likelimati Rabbiy lenefidel bahru kable en tenfede kelimatu Rabbiy velev ci'na Bi mislihi mededa;

* De ki: "Rabbimin sözlerini yazmak için denizler mürekkep olsa ve bir o kadar da ilave etsek (denizlere deniz katsak); Rabbimin sözleri tükenmeden önce denizler tükenirdi."

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُّتَّكِمٌ يُّوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ
كَانَ يَرْجُو

لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

**110-) Kul innema ene beşerun mislûküm yuha ileyye
ennema ilâhuküm ilahun vahıd femen kâne yercu
Lıkae Rabbihi felya'mel amelen salihan ve la yüşrik
Bi ibadeti Rabbihi ehada;**

** De ki: "Ben de ancak sizin gibi bir insanım. (Ne var ki) bana, 'Sizin ilâh'ınız ancak bir tek ilâhtır" diye vahyolunuyor. Kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa yararlı bir iş yapsın ve Rabbine ibadette kimseyi ortak koşmasın."*

"Ben de sizin gibi insanım" diyerek Efendimiz(s.a.v) Hz.Muhammed, Muhammedül Emin mertebesini bize anlatmak istiyor yani fiziki halini bize belirtiyor.

Böylece kısmen "Meal" biçiminde olan bu kitabımızı da konuşma aslı üzerinden, yazıya döndürmüş bulunuyoruz. Rabb'i mıza şükrederiz. Okuma fırsatını bulabilenler için İnşallah az da olsa faydalı olur. Böylece başka bir kitap veya sohbetle buluşmak üzere hoşça kalın.

101

KAYNAKÇA

1. KÛR'ÂN VE HADİS :

- 2. VEHB** : Hakk'ın hibe yoluyla verdiği ilim.
- 3. KESB** : Çalışılarak kazanılan ilim.
- 4. NAKİL** : Muhtelif eserlerden, Mesnevi'i şerif, İnsân-ı Kâmil, Fusûsu'l Hikem ve sohbetlerimizden müşahede ile toplanan ilim.

"DAHA EVVELCE ÇIKAN KİTAPLARIMIZ"

(Gönülden Esintiler)

1. Necdet Divanı:

2. Hacc Divanı:
3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu'nun Seyr defteri:
4. Lübb'ül Lübb Özün Özü, (Osmanlıca'dan çeviri):
5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi'de Bazı hakikatler:
6. İslâm'da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri:
7. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):
8. Tuhfetu'l Uşşâkiyye, (Osmanlıca'dan çeviri):
9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:
10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:
11. Vâhy ve Cebrâil:
12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:
13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:
14. İrfan mektebi, "Hakk yolu"nun seyr defteri ve şerhi
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
16. Divân (3)
17. Kevkeb. Kayan yıldızlar.
18. Peygamberimizi rû'ya-da görmek.
19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.
20. Terzi Baba Umre (2009)
21. 6 Pey - (2) Hz. Nûh Neciyyullah (a.s.)
22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:

102

23. Değmez dosyası
 24. 6 Pey-3-Hz. İbrâhîm Halîlûllah-(a.s.)
 25. Köle ve incir dosyası:
 26. Bir zuhûrât'ın düşündürdükleri:
 27. Genç ve elmas dosyası:
 28. Kûr'ân'da Tesbîh ve zikr:
 29. Karınca, Meml Sûresi:
 30. Meryem Sûresi:
 31. Kehf Sûresi:
 32. İstişare Dosyası:
 33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
 34. Bakara dosyası:
 35. Fatiha Sûresi:
 36. Bakara Sûresi:
 37. Necm Sûresi:
-

Mektuplar ve zuhuratlar serisi:

41- 12- Terzi Baba-(1)

42- Terzi Baba-(2)

----- İnternet
dosyaları-

43-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-3-

44-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-4-

45-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-5-

46-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-6-

47-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-7-

48-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-8-

49-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-9-

50-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-10-

51-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-11-

52-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-12-

53-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-13-

54-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-14-

55-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-15-

56-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-16-

57-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-17-

58-Terzi-Baba-Mek-ve-zu-Ke-Kara-bi-dosyası-18-

103

59-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -19-

60-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -20-

61-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -21-

NECDET ARDIÇ

Büro : Ertuğrul mah.

Hüseyin Pehlivan caddesi no. 29/4

Servet Apt.

59 100 Tekirdağ.

Ev : 100 yıl Mahallesi uğur Mumcu Cad.

Ata Kent sitesi A Blok kat 3 D. 13.
59 100 Tekirdağ

Tel (Büro) : (0282) 263 78 73
Faks : (0282) 263 78 73
Tel (ev) : (0282) 261 43 18
Cep : (0533) 774 39 37

Veb sayfası: Amerika: <[http:// necdetardic. org/](http://necdetardic.org/)>

Veb sayfası: Amerika: <www.necdetardic.info>

Veb sayfası: Almanya: <www.terzibaba.com>

Radyo adresi (form): <terzibaba13.com>

MSN Adresi:

Necdet Ardıç <terzibaba13@hotmail.com>